

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การนำเสนอผลการศึกษาผู้ทำการศึกษาได้แบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

1. บริบทของสถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพ
2. กรณีศึกษาของผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมอง
3. ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมอง
4. ความสัมพันธ์ของภาวะสุขภาพ

บริบทของสถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพ

สถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพ ตั้งอยู่บนถนนสายเกาะกลาง เลขที่ 68-69 หมู่ ตำบล ป่าแดด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 96 ปีก่อนโดยนายแพทย์เจมส์ ดับบลิว แมคเคน ศัลยแพทย์มิชชันนารี ในขณะมิชชันนารีอเมริกันเพรสไบทีเรียน แรกเริ่มเมื่อ ค.ศ. 1892 นายแพทย์เจมส์ ดับบลิว แมคเคน ได้แจกจ่ายยาและเงินให้แก่ผู้โรคเรื้อนทุกสัปดาห์ ต่อมาเมื่อ ค.ศ. 1908 นายแพทย์เจมส์ ดับบลิว แมคเคนซึ่งเป็นแพทย์ประจำตัวของเจ้าอินทวโรธส เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ในเวลานั้นด้วย ได้ทูลขอพื้นที่ ที่เคยเป็นที่เลี้ยงช้างคูราย เรียกว่า เกาะกลาง ซึ่งเป็นสถานที่ที่บุคคลทั่วไปไม่มาเกี่ยวข้อง เพื่อเป็นสถานที่รวบรวมและดูแล รักษาผู้ป่วยโรคเรื้อน และเหมาะสมต่อคนเหล่านี้ที่จะเป็นที่พักอาศัยและประกอบอาชีพต่อไป ซึ่งเจ้าอินทวโรธส ก็ได้ให้การอนุญาต และยังอยู่ภายใต้การสนับสนุนของกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น ในช่วงเริ่มแรกเป็นการรวบรวมผู้ป่วยโรคเรื้อนเนื่องจากยังไม่มีวิธีการรักษาโรคนี้นี้ให้หายขาด ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาด้านการบำบัดรักษาผู้ป่วยโรคเรื้อนเพิ่มมากขึ้น มีตัวยาที่มี ประสิทธิภาพในการป้องกันและรักษา ทำให้อัตราผู้ป่วยใหม่ลดลง จนกระทั่งปี ค.ศ. 1969 สถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพ จึงปรับเปลี่ยนนโยบายจากการกักกันผู้ป่วย เป็นการเปิดและสนับสนุนผู้ป่วยได้กลับเข้าสู่สังคม

ต่อมาเมื่อปี ค.ศ. 1983 ทางสถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพ ได้เริ่มปรับเปลี่ยนแนวทางการให้บริการจากเดิมที่ให้การรักษา ฟื้นฟูสภาพและฝึกอาชีพให้เฉพาะผู้ป่วยโรคเรื้อน มาเป็นการให้บริการแบบผสมผสาน คือ มีการเปิดให้บริการแก่ผู้ป่วยกลุ่มอื่นๆ เช่น ผู้ป่วยโรคเกี่ยวกับกระดูกไขสันหลัง ผู้ป่วยโรคทางระบบประสาทและสมอง ผู้ป่วยผู้พิการจากอุบัติเหตุ ผู้ป่วย ผู้

พิการตั้งแต่กำเนิด เป็นต้น โดยผู้ป่วยในกลุ่มนี้ส่วนมากเข้ามาเพื่อรับการรักษาและฟื้นฟูสภาพ โดยเฉพาะ ซึ่งภายหลังพบว่า มีอัตราผู้ป่วยที่ไม่ใช่ผู้ป่วยโรคเรื้อนเพิ่มมากขึ้น เป็นเครื่องบ่งชี้ว่า แนวทางการฟื้นฟูสภาพและการรักษาแบบผสมผสาน ระหว่างผู้ป่วยโรคเรื้อนและผู้ป่วยโรคอื่นๆ เป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไป

แม้ว่าสถานการณ์ในการดูแลรักษาผู้ป่วยของทางสถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพจะเปลี่ยนไป คือ ในช่วง 2 ทศวรรษหลังผู้ป่วยที่เข้ามาใช้บริการจะไม่ใช่ผู้ป่วยโรคเรื้อน แต่สุขภาพทางจิตของผู้ป่วยทั้ง 2 กลุ่มนี้ก็มีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ผู้ป่วยโรคเรื้อนเป็นกลุ่มที่ถูกสังคามรังเกียจ ถูกปฏิเสธและถูกทอดทิ้ง ในขณะที่ผู้ป่วยที่มาใช้บริการรักษาฟื้นฟูสภาพ ก็อยู่ในสภาพที่สิ้นหวัง ท้อแท้ เครียด ซึมเศร้าและรู้สึกหมดคุณค่าในชีวิต ยังต้องมารับการรักษาตัวเป็นเวลานาน 3 เดือน , 6 เดือน หรือบางรายใช้เวลาเป็นปีหรือมากกว่านั้นยิ่งทำให้สภาพจิตใจของผู้ป่วยเหล่านี้ แย่ลง ดังนั้นในกระบวนการรักษาของสถาบันฯจึงเป็นการรักษาที่ครอบคลุมทุกด้านของชีวิต เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการเยียวยารักษาและดูแล เอาใจใส่อย่างดีที่สุด อันจะส่งผลดีต่อการดำรงชีวิตต่อไป ทีมผู้ให้การรักษาก็เป็นทีมฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation Team) ซึ่งเป็นลักษณะของทีมสหวิชาชีพ ซึ่งประกอบไปด้วย แพทย์ พยาบาล นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัด นักสุขศึกษา นักสังคมสงเคราะห์ อนุสาสค นักกายอุปกรณ์และเจ้าหน้าที่ฟื้นฟูสภาพผู้พิการในชุมชน เพื่อให้การดูแลรักษาผู้ป่วยได้ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ ด้วยปรัชญาที่ว่า “Heart of healing is healing of the heart” และสิ่งที่ได้ดำเนินมาเกือบ 20 ปี ก็ได้รับการยืนยันความถูกต้องเพราะสอดคล้องกับนิยามของคำว่า สุขภาพ ของ องค์การอนามัยโลก (WHO : World Health Organization) ที่ได้ให้ให้นิยามความหมายของคำว่า สุขภาพ ว่าหมายถึง สุขภาวะทางด้านร่างกาย จิต สังคมและจิตวิญญาณ

ในปี ค.ศ. 2000 สถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพ ได้ยกระดับฝ่ายการแพทย์ โดยขึ้นจดทะเบียนเป็นโรงพยาบาลขนาด 60 เตียง เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตของผู้ป่วยทั่วไป และได้เข้าร่วมเป็นโรงพยาบาลในโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาทรักษาทุกโรค) เมื่อ ค.ศ. 2001จนถึงปัจจุบัน ประเภทของผู้มารับบริการในปัจจุบันประกอบไปด้วย ผู้ป่วยโรคทั่วไป ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ ผู้ป่วยฟื้นฟูสภาพความพิการจากสาเหตุต่างๆ เช่น อุบัติเหตุ โรคทางระบบประสาทและกล้ามเนื้อ ผู้พิการแต่กำเนิด ผู้พิการจากโรคเรื้อน เป็นต้น โดยงานบริการที่จัดให้ประกอบไปด้วย งานผู้ป่วยนอก , งานผู้ป่วยใน , งานฟื้นฟูสภาพ (กิจกรรมบำบัดและกายภาพบำบัด) , งานสังคมสงเคราะห์ , งานฟื้นฟูสภาพจิตใจ ,งานฟื้นฟูสภาพผู้พิการในชุมชน , งานกายอุปกรณ์เสริมและอุปกรณ์เทียม , งาน Lab , งาน X-ray , งานห้องฉุกเฉิน , งานห้องผ่าตัด(เล็ก) , งานด้านเภสัชกรรมและงานโภชนาการ นอกจากการให้บริการการรักษาฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยในส่วนของโรงพยาบาลแมคเคน ฝ่ายการแพทย์แล้วทางสถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพ ยังได้ให้บริการ

การฝึกอาชีพผู้พิการและการรักษาฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยผู้พิการผู้สูงอายุในรูปแบบสถานสงเคราะห์คนชรา ที่หมู่บ้านบูรพานิเวศน์ ในความรับผิดชอบของฝ่ายสังคมพัฒนาอีกด้วย ในส่วนของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ป่วยกลุ่มโรคทางระบบประสาทจะได้รับการรักษาทางการแพทย์ตามอาการ การดูแลทางการแพทย์ การบำบัดรักษาฟื้นฟูสภาพทางกิจกรรมบำบัดและกายภาพบำบัด การให้โปรแกรมการออกกำลังกายอย่างง่ายเมื่อกลับไปบ้าน การเยี่ยมบ้านผู้ป่วยก่อนกลับบ้านเพื่อให้คำแนะนำในการปรับสภาพบ้านให้เหมาะสมโดยนักกิจกรรมบำบัดและเจ้าหน้าที่ฟื้นฟูสภาพผู้พิการในชุมชน การเยี่ยมบ้านหลังจากออกจากโรงพยาบาล(follow up) โดยนักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัดและเจ้าหน้าที่ฟื้นฟูสภาพผู้พิการในชุมชน การคัดแปลงอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในชีวิตประจำวันโดยนักกิจกรรมบำบัดการให้คำแนะนำและการสอนใช้เครื่องช่วยคนพิการ การให้คำแนะนำด้านอาชีพ การช่วยเหลือด้านสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

กรณีศึกษาของผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมอง

ผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมองที่เข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 10 คนเป็นผู้หญิงจำนวน 4 คนและผู้ชายจำนวน 6 คน

นางกัน อายุ 72 ปี เป็นคนเชียงใหม่โดยกำเนิด สามีเสียชีวิตไปเมื่อ 2 ปีก่อน ชายกันมีลูกทั้งหมด 6 คน เสียชีวิตไปแล้ว 2 คน ปัจจุบันมีลูกชาย 1 คน และลูกสาวอีก 3 คน ลูกชายมีอาชีพรับเหมาก่อสร้างรายย่อย หลังจากแต่งงานแล้วได้แยกครอบครัวไปอยู่ที่อำเภอหางดง ส่วนลูกสาวอีก 3 คน อาศัยอยู่ในบริเวณบ้านเดียวกัน ลูกสาวคนโตมีอาชีพค้าขาย ขายผักและของใช้เบ็ดเตล็ดในตลาดใกล้บ้าน ลูกสาวคนถัดมาก็มีอาชีพค้าขายเหมือนกัน แต่เป็นแม่ค้าคนกลางรับผักจากการตลาดเมืองใหม่ไปส่งให้แผนกครัวของพระตำหนักภูพิงศ์ฯ ลูกสาวคนเล็กเป็นหัวหน้าแผนกตัดเย็บของโรงงานทำชุดประดาน้ำ ซึ่งอยู่ใกล้ๆ บ้าน ลูกสาวคนโตและคนรองแต่งงานแล้วปลูกบ้านแยกครอบครัวออกไปคนละหลังแต่ก็อยู่ในรั้วบ้านเดียวกัน ส่วนลูกสาวคนเล็กนั้นยังไม่ได้แต่งงานและอาศัยอยู่บ้านเดียวกับชายกัน

โดยปกติแล้วนางกันเป็นคนชอบทำบุญ เมื่อมีงานบุญที่ไหนไม่ว่าจะเป็นงานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ หรืองานบุญต่างๆ ของวัด นางกันจะไปช่วยอยู่เสมอ ในวันที่เกิดอาการคือวันที่ 29 กันยายน 2547 ช่วงเช้านางกันได้ไปช่วยงานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ของคนรู้จักในหมู่บ้าน ช่วงที่รับประทานอาหารกลางวันรู้สึกมีอาการปวดหัว แต่ไม่คิดว่าจะเป็นอะไรมากจึงไม่ได้บอกให้ใครทราบ

“...ไปยะก้านตั้งวัน ตั้งวันเอี้ยะ ละก่อกินข้าววายแล้ว ก่อไปจ้วยเป็นขึ้นบ้านใหม่ ละก่อกินนึ่งกับเป็นเอี้ยะ...บ่อกองกินข้าวแล้วมันเจ็บหัว...เจ็บหัวละบ่ว่าไย ตั้งบ่อบอกใ้ช้ช้คน...”

เมื่อรู้สึกปวดหัวนางกันจึงกลับบ้าน โดยไม่ได้บอกใครเพราะคิดว่าถ้าได้นอนพักแล้วอาการจะดีขึ้นเองและบ้านของตนก็อยู่ไม่ไกลจากสถานีนามัยมากนัก

“...เที่ยงก่อนกลับบ้านมานอน เดียวมาคนเดียวได้อู่หนะ ละตั้งบ่บอกชื่อไหนนะ ว่าเจ็บหัวเนี่ย...บ่าใจหาไก่อนามัยเนาะ...”

หลังจากนอนพัก วันรุ่งขึ้นพอนางกันตื่นนอนพบว่าร่างกายของตนไม่มีแรงโดยไม่ทราบสาเหตุ

“...ก่อนนอนไปคืนก่อนบ่าสู้เรื่อง เป็นก่อนบอกว่าเป็นอ่อนไป อ่อนไป นุ่งก่อนบ่หมั้นละกานั่น...”

นางกันมีประวัติเป็นโรคความดันโลหิตสูงอยู่ก่อนแล้ว แต่ก็ได้ทานยาควบคุมอาการเป็นประจำ และไปตรวจเช็คความดันโลหิตที่สถานีนามัยอย่างสม่ำเสมอ เมื่อตรวจเช็คความดันหลายครั้งแล้วพบว่าปกติดี ช่วงหลังๆ นางกันจึงหยุดทานยาควบคุมความดันโลหิตเอง เพราะคิดว่าเมื่อความดันโลหิตปกติดีแล้วก็ไม่จำเป็นต้องทานยาอีก หลังจากเกิดอาการลุกๆ ได้นำยายกันส่งโรงพยาบาลแมคเคน ซึ่งอยู่ใกล้บ้านที่สุด

“...มีเป็นโรคกระเพาะ , ความดัน เป็นมาเมินละ ก่อกินยา ละก่อไปวัดความดันได้อนามัยหนี่เป็นก่อนว่าปกติ... ขาดกะ ก่อมันปกติ ก่อเลยขาดยาไป...”

ช่วงแรกๆ อาการทางสมองยังไม่คงที่ นางกันจะมีอาการสะลึมสะลือ และง่วงตลอดวัน ลุกๆ ก็สลัดกันมาเฝ้าตามแต่ใครจะว่าง จนผ่านไป 1 สัปดาห์ ลูกสาวคนโตจึงตัดสินใจเลิกขายของเพื่อมาดูแลนางกัน นางกันเล่าว่าลูกจะคอยเฝ้าอยู่ตลอดเมื่ออยากได้อะไรหรืออยากกินอะไรลูกก็จะหามาให้

“...ก่อกินเอี้ยกะ เป็นเอามาซื้อกิน ของกินอันใดบ่าล่า เป็นก่อเซาะมาหื้อใหม่ เป็นป่าเป็นอะหยังกา...อยากกินหยังกา เป็นก่อซื้อมาซื้อกินหนะ...”

แม้ว่าจะมีลูกสาวคนโตมาคอยเฝ้าอยู่ตลอดแล้วแต่ลูกคนอื่นๆ ก็ไม่ได้ละเลย ก็ยังแวะมาเยี่ยมเกือบทุกวันหลังว่างจากงานประจำ และคอยช่วยกันดูแลให้กำลังใจนางกันอยู่เสมอ ส่วนเพื่อนๆ นั้นต่างก็แวะเวียนกันมาเยี่ยม เมื่อมีเพื่อนๆ มาเยี่ยมนางกันก็อดที่จะร้องไห้บ่อยใจในสภาพความพิการของตนเองไม่ได้ เพื่อนๆ ก็จะช่วยกันปลอบใจและให้กำลังใจนางกันเสมอ

“...หันเป็นไปก่ให้ เป็นก่อนว่าบ่าถ้าไฮ้นะ ไปบ่าได้ก่อยู่ไป...เป็นมาแ่อวคนใด เป็นก่อนว่าบ่ต้องไปก่มัน ก็ละก่ให้ บ่ต้องก่มัน ปอละ เป็นว่าอย่างอี รอมันหายลูกเดียว เขาว่าอิ่นะ เป็นได้ก่ต้องหายได้ เป็นว่าอีเหี้ย เป็นปอบใจ...”

แม้ว่าจะได้รับกำลังใจมากมายจากทั้งลูกๆ เพื่อน เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลและเพื่อนๆ คนป่วยด้วยกันแต่ยายกันก็ยังมีรู้สึกเสียใจและท้อแท้ใจเพราะสภาพร่างกายที่เปลี่ยนไปทำให้ต้องพึ่งพาผู้อื่นมาก บางครั้งเมื่อท้อแท้ใจมากๆ ยายกันก็คิดอยากตายเพื่อจะได้พ้นจากสภาพที่เป็นอยู่นี้

“...อ่อนใจกะ เมื่อใครมันจะลุกได้...เดี๋ยวอี ยายว่าอี ...โอย! ขอมันตาย ตายไปเหี้ยเตอะ บ่อ
ขอยู่เป็นคนละหนักโลก...”

นางกันคิดว่าตนเองอยู่ในสภาพนี้ ช่วยเหลือตนเองไม่ได้เป็นภาระแก่ลูกหลานและเป็น
เหตุทำให้ลูกสาวต้องหยุดทำงานเพื่อมาดูแลตน แต่ลูกๆ ก็จะบอกว่าที่ตัวเองมาดูแลใกล้ชิดตลอด
เพราะอยากให้แม่หาย ไม่อยากให้แม่คิดอยากตาย

“...ก็ดตักกะ ..ก็คิดว่าตาย ไปก่อนแล้วไป บ่อตุ๊กลูกเต้า ไปไหนก่อนบ่อได้ ตายไปป็นไปเหี้ย...
เขาก่อว่าอี...เป็นยาชื้อหาย มาใช้ตายมันยะหยัง สุดก่าก็ดละอี...”

หลังจากฟื้นฟูสภาพอยู่ที่โรงพยาบาลแมคเคนได้เดือนกว่า ลูกๆ เห็นว่านางกันยังมีอาการ
ง่วงซึม และช่วยยังเหลือตัวเองได้ไม่มาก จึงต้องการย้ายไปรักษาที่โรงพยาบาลนครพิงค์ แต่เมื่อทาง
โรงพยาบาลแมคเคนส่งตัวไป ทางโรงพยาบาลนครพิงค์ก็เพียงตรวจดูอาการ ให้ยาแล้วให้กลับมา
ฟื้นฟูสภาพต่อที่โรงพยาบาลแมคเคน ซึ่งญาติและเพื่อนๆ ก็เห็นด้วยเนื่องจาก โรงพยาบาลแมคเคน
อยู่ใกล้และสะดวกต่อการมาเยี่ยม

“...ไปแมคเคนได้เดือนปาย ก่อไปนครพิงค์ อันนั้นบ่อเมินไปวันเดียว..เขาก่อว่ามัน ใ้บ่
ใ้บ่บ่อ ปี่บ่อไปหาใ้ รด ชำคนเป็นบ่อบ่อหมีรด ...ดีหนี่มันใกล้ ใกล้ปากกล้วย ใกล้กาดปากกล้วย
เอี้ยะ รดก่อนัก กายไปอัน นะก่เลยมาพื้นะ ปี่บ่อเฮาไป ปี่บ่อก่ไปหาใกล้เอี้ยะ เยี่ยมใกล้เอี้ยะ
ไปปุ่นมันใ้ พ่องก่บ่าสูตี...”

ตลอดเวลาที่อยู่โรงพยาบาลญาติและเพื่อนๆ ต่างแวะเวียนไปเยี่ยมกันอยู่เสมอ และคอย
ปลอบใจไม่ให้นางกันคิดมาก โดยช่วยกันพูดถึงเรื่องเวรกรรมและยกตัวอย่างคนอื่นๆ ในหมู่บ้านที่
เป็นโรคนี้มาก่อนซึ่งก็ช่วยให้นางกันรู้สึกดีขึ้น

“...เป็อนฝุงเป็นก่ปลอบใจ เป็นก่กว่าก่าใ้ใ้ก่ามัน คนอื่นเป็นก็เป็นกันตั้งบ้าน เฮาก่อว่า...
ตั้งบ้านกา...เป็อนฝุงเป็นก่ปลอบใจ เป็นก่ว่ามันเป็นก่า ก่าของเราเป็นก่ว่าอี (ร้องไห้) คนเฮา
มันก่าใ้ใ้ก่ามันเป็นก่ว่าเอี้ยะ เป็นก่เป็นกันทะเลเอี้ยะเนาะ เป็นก่เป็น ป่าคำเป็นก่เป็น บ่อปุ่น
ลีนก่เป็น ลุงใจันเป็นก่เป็น...”

แม้ว่าลูกจะคอยดูแลอยู่ตลอดเวลาและมีญาติและเพื่อนแวะเวียนกันมาเยี่ยมบ่อยๆ แต่ยาย
กันก็ยังทำใจไม่ได้ เมื่อคิดถึงสภาพร่างกายของตัวเองก็ร้องไห้ด้วยความน้อยใจในไม่ได้

“...มันบ่าม่วน มันปวด มันไข้ไป ก่อไปบ่อได้ น้อยใจตัวก่าขึ้นมาก่อให้เหี้ย...”

เนื่องจากช่วยเหลือตนเองไม่ค่อยได้และต้องพึ่งพาลูกมาก และสภาพจิตใจที่ไม่ค่อยดีอยู่
แล้วทำให้นางกัน หงุดหงิด โมโหกับลูกเมื่อทำอะไรให้ไม่ทันใจ

“...หมิงกะ เขายะบ่อตันใจ ก่อใจอื่นเหมือนกัน จ่มใ้เขาเหมือนกัน เอาหยังชื้อขอยังก่
บ่อตันใจ...”

หลังจากรักษาตัวและฟื้นฟูสภาพอยู่ในโรงพยาบาลได้เกือบ 3 เดือน พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวเริ่มคงที่ทางโรงพยาบาลจึงให้นางกลับบ้าน และได้นัดให้กลับมาฝึกทางกิจกรรมบำบัดและกายภาพบำบัดทุกวันวันละ 1-2 ชั่วโมง โดยเป็นผู้ป่วยนอก นอกจากนั้นญาติผู้ดูแลก็ได้รับการสอนโปรแกรมการออกกำลังกายง่ายๆ สำหรับให้นำไปฝึกเองที่บ้านด้วย ในตอนนั้นยายก็นั่งเองได้ ทานข้าวเองได้ แต่นั่งนานๆ ไม่ได้ และเมื่อเมื่อยหรือจะล้มก็จะปล่อยตัวเองล้มนอนไปกับเตียงเลยโดยไม่พยายามพยุงตัวไว้ซึ่งทำให้ยายกันเกิดแผลฟกช้ำอยู่บ่อยครั้ง ลูกๆ ของนางกันเองก็ไม่สบายใจและอยากให้นางกันดีขึ้นกว่านี้ จึงพยายามพานางกันไปฟื้นฟูสภาพตามนัดทุกครั้ง ซึ่งนางกันก็ยอมไปเพราะอยากให้อาการดีขึ้น

“...ลูกก้อพาไปบำบัดเนาะ มันก้อว่าใช้สื่อดีเนาะ ถ้าแม่บ่อไปบำบัด แม่ก้อจะอยู่อย่างเอี้ยะ อีแม่ไปลูกก้อดีใจ ลูกมันก้อบอกเฮอย่างอ้อ ใช้สื่อแม่หาย...”

บางครั้งลูกๆ ก็ช่ยกตัวอย่างผู้สูงอายุคนอื่นในหมู่บ้านที่เป็นมาก่อนแล้วไม่ยอมช่วยเหลือตัวเองให้ฟัง

“...ถ้าแม่บ่อหายละแม่เสียใจก้ออ๊ เดียวแม่จะนอนแค้ปยังอ้อยแก้วฮันเนือ เขาก้อว่าฮือฮยังอ๊ ยายก้อว่า แม่ก้อเสียใจ เสียใจ บ่อใช้ฮือมันมาเป็น...”

แม้ว่าจะผ่านไปหลายเดือนแล้วและรู้สึกว่าคุณเองอาการดีขึ้น แต่นางกันก็ยังทำใจไม่ได้ซะทีเดียวเพราะยังเดินไปไหนมาไหนเองไม่ได้

“...ดีขึ้นกะดีขึ้น...แต่ใจมันก็คิดใจมันไปคนเดียวมัน มันบ่อม่วน ใช้บ่อฮือเนาะ มันมันบ่อม่วน ซ้ำเตื้อ ซ้ำเตื้อ เฮเอี้ยะ เฮใช้ลูก เฮใช้เดียว มันก้อเดียวบ่อได้ ผ่อเหยเต้าเอี้ยะ มันเดียวบ่าได้...”

บางครั้งนางกันก็คิดว่าที่ตนเองเป็นโรคนีเพราะทานอาหารที่มีไขมันมากเกินไป เพราะวันที่เกิดอาการตนเองทานข้าวมันไก่และยายแก้วที่เป็นคนรู้จักกันซึ่งเป็นโรคนี ก่อนหน้านี้ก็ทานปลาชนิดหนึ่งซึ่งนางกันเห็นว่าเป็นปลาที่มีไขมันมาก

“...ยายว่าหนะกินข้าวมันไก่ วันนั้นหนะกะ กินน้กเหยล่อ เป็นเอาฮือคนงาน คนถั่วย จะก้อยังไปเตื้อมเหมซ้าวมัน ไก่มันมันเนาะ...หยังป่าแก้วหนี่เป็นเป็นก่อนละ ไปกวคนี้วดยกันเนาะ มาแ่วกาดฮันก้อไปซื้อป่า ป่าฮันป่าเต้าะหนี่มันมันมันหนะ...ยายยังว่าป่าแก้วหยังไปเซาะกินป่ามันฮันป่าแก้วก้อยังว่าป่าแก้วม้ก พอฮือเป็นก้อไปโงฮานแล้ว...”

นางกันเล่าว่าเดิมก่อนเป็นโรคนีตนเองไป คนชอบไปวัด และช่วยงานบุญต่างๆ มาก ซึ่งนอกจากลงแรงแล้วบางครั้งนางกันยังเตรียมอุปกรณ์ต่างสำหรับทำกรวยดอกไม้ใบตอง ไปช่วยเจ้าภาพอีกด้วย

“...บุญกิน บุญทาน เฮก้อยะไปจ้คนักเนาะ มีหน้อยก้อตานหน้อย มีน้กก้อตานน้กเนาะ...ยายมันหุ่มไปล่อ เป็นต้ายตีไหนดะ เป็นปอย เป็นมาตีวัดกา ก้อจ้วยเป็น...”

“...ยะก้านเนาะ ยะก้านหนะ เป็นตังมาฮื้อเป้งสวย เป้งหยัง เป้งสวยใส่ดอก ตีเป็นจิกเป็นจิกนั้น ตีไปฮื้อตุ้จ้านัน เข้มกา มีดกา เหล็กหมุด เหล็กเย็บหนียายฮื้อมาคนเดียวตังเอาไปตวย เตือกก็หื้อเป็นจูเอาของเฮา ใจตวยของยายเนี่ย...”

เนื่องจากบ้านอยู่ใกล้วัด เมื่อเพื่อนๆ ไปวัดก็จะแวะมาเยี่ยม ซึ่งนางกันจะรู้สึกและเสียใจน้อยใจที่ตัวเองไม่มีโอกาสได้ไป แต่เพื่อนๆ ก็จะคอยปลอบใจ

“...เป็นไปวัดเป็นก่อนแวะมาแอ่วหา หันเป็นไปก่อนให้ ...อย่างวันเดือนเป็ง เดือนเป็งเนาะเป็นไปวัดไปวา กอบ่อได้ไปวัดไปวากับเป็นซ้กอย่างเอื้อะ ...เป็นก่อนว่าบ่อถ้าฮื้อนะ ถ้าไปบ่อได้ก่อนอยู่ไป เฮาไปมาแล้วถึงละ เฮาก่อไปมาเมินละ ไปเมื่อใดเมื่อเบ่าละเนาะ ทำบุญกอบ่อใจบ่อทำบุญเป็นมาฮับไปยะหยังตีวัดตีวา กอบ่อใจบ่อไปตวยเป็นน้อ...”

นางกันบอกว่าเนื่องจากคนไปช่วยงานของวัดบ่อยๆ เมื่อทางวัดจะไปงานบุญที่ไหนก็จะมีเณรมาบอกถึงบ้าน แต่ตอนนี้ตนเองไม่สามารถไปได้แล้วก็รู้สึกเสียใจ เพราะยังอยากจะไปอยู่

“...เป็นจะก้อกำเป้งวัดเนี่ยกะ ฮ่อมละสามปีนห้าปีนยายก้อฮ่อมไปห้าปีน เป็นว่ามันบ่อกุ่มอะหยังมันก้อเป้งขึ้น ขอแหมปีน ยายก้อฮื้อไป แหมปีนเอื้อะ...เปิ้ลจะไปไหนเป็นก่อนมาบอก เป็นก้อฮื้อเณรมาบอก คนเกยไปไหนตวยเป็นเลิงๆ เป็นจะไปไหนเป็นก้อฮื้อคนมาบอก เป็นว่าคนนั้นเกยไป ไปหาคนนั้นเนื้อไปบ้านคนนั้นเนื้อเอื้อะ เป็นก้อบอกไป ก้อบอกฮื้อเณรไปหาเอื้อะ...ยะหยังกับเป็นก้อบ่อได้ ไปไหนกับเปิ้ลก้อบ่อได้ ตู้เจ้าเป็นไปฮื้อน ไปหนี เป็นก้อมากันละเอื้อะ มาบอกฮื้อกันไปตวย ฮื้อไปตวยกันหลายๆ เอื้อะ...”

นอกจากการรักษาแผนปัจจุบันแล้ว ลูกๆ ของนางกันก็ได้หาซื้อยาสมุนไพร มาให้เนื่องจากมีคนแนะนำว่ามีคนที่เป็นโรคนี้อายุใช้แล้วอาการดีขึ้นจนหาย แต่นางกันก็ยังไม่ได้ใช้เนื่องจากแพทย์เจ้าของไข้ กลัวว่าจะมีผลข้างเคียงจากการใช้ยา

“...ลูกซื้อมาฮื้อ ปีนปีนก่อนเนาะ เป็นยา ยาเมืองเฮา ยาเป็นผงเนี่ยหนะยาเมื่อหนีเป็นว่ามันร้อนมันจะได้ไล่เลือด ไล่ลม เอื้อะกะ เป็นกินกันเป็นหายเป็นว่าฮื้อ...ก้อยยังมีอยู่บ่อได้กิน หมอนิพนธ์ เป็นว่าบ่าไซฮื้อกันเตื้อ เป็นว่ากั้วมันกระทบกัน...”

นางกันเล่าว่าหลานเคยไปตามหมอพื้นบ้าน ก็ได้รับคำตอบมาว่าเหตุที่เป็นอย่างทุกวันนี้ เพราะเวรกรรมที่เคยทำไว้ในชาติที่แล้ว

“...หมอเมื่อก้อเกยไป หมอเมื่อ หมอเมืองเฮาเนี่ยหนะ หมอเป็นว่ากำ ก้าจ้าดแล้ว จ้าดก่อนเอื้อะกะ หลานนั้นกะไป...”

นางกันก็คิดว่าน่าจะเป็นเช่นนั้น เพราะตนเองก็เป็นคนเข้าวัด ทำบุญเป็นประจำ ไม่เคยทำไม่ดีกับใคร

“...จำแล้ว จำก่อน จำได้อ่า... ดีเฮาว่าสู้หนะกะ เสาอีกจำนี้บ่อได้ยะหยังฮื้อไผ่ บ่าได้ยะหยัง บ่าได้ไปมาสัตว์ตัดชีวิต ตั้งเข้าวัดไปหนีตั้งบ่ายะกับปู่กับป้าก้อชื่อมาสำเร็จ ตั้งบ่าว่าอะหยัง ลูกหลานบ้านหนีตั้งบ่าฮื้อเขาฆ่าเขาบวบซก้อย่าง หละอ่อนบ้านหนีตั้งบ่าได้ยะ...”

แม้ว่านางกัน จะช่วยเหลือตัวเองไม่ค่อยได้ แต่ลูกหลานก็ไม่ได้ทอดทิ้ง ยังให้การดูแลเป็นอย่างดีดีสม่ำเสมอ แต่นางกันก็เกรงใจลูกๆ ที่ไม่ค่อยได้พักผ่อนเนื่องจากต้องคอยมาดูแลตนเอง โดยเฉพาะช่วงนี้นางกันจะมีอาการปวดตามข้อต่อต่างๆ จากการที่ข้อต่อไม่ค่อยได้มีการเคลื่อนไหวและเริ่มติด และการที่ข้อไหล่เคลื่อนไหวลดลงเนื่องจากกล้ามเนื้ออ่อนแรง ทำให้นอนไม่หลับ

“...มันบ่อว่าหนะ มันปวด... ข้าแต่ยายลูกมันเจ็บยายก้อให้ ข้าแต่ก้อปวด ข้าแต่มันก้อหายไป ละแหมหยัง เมื่อกันเนาะ เมื่อกันเขาบ่อได้หลับ ไปยะกานเมื่อวันเอี้ยละบ่าได้หลับเมื่อกันอินดูเขา...”

ทุกวันนี้ลูกๆ ของนางกันก็ยังให้การดูแลอย่างสม่ำเสมอ ญาติและเพื่อนฝูงก็ยังแวะเวียนมาเยี่ยมตามปกติ บ้างก็ห่างหายไปบ้างตามภาระหน้าที่ของแต่ละคน

“...ตั้งบ่อขาด บิดลูกหลาน บิดมันตั้งเซาะนั่นเซาะนี้มาฮื้อ ยานันใดดี ก้อเซาะฮื้อมาฮื้อ ... เขาตั้งฮื้อละไว้ฮื้อ เป็นป้ากา คะหนมก่าอย่างลูกคนหล้าเนี้ย ไปกาดก้อแล้วฮื้อซาลาเปามาฮื้อตั้งวันแจ่มมาก่ออุ่น ละก้อใส่ก่องข้าวไว้ละ... ปีก้อมีแหมคนหนะ ปีสาวแต่เนี้ย เมื่อก่อนก้อมาแ่อวหาภู่วันนะ หนีบ่อหัน 3-4 วันละ เป็นเมาก่านอะหยังบ่อฮื้อ อันนั้นเป็นมีฮ้านขายข้าว...เปื้อนฝูงกั้นตีเกยไปไหน ไปวัดตวยกัน เป็นก้อมาแ่อวหาอยู่...”

ทุกวันนี้นางกันก็ทานยาตามที่แพทย์สั่งและทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ลูกซื้อมาให้ วันไหนที่ไม่ได้ไปออกกำลังกายที่โรงพยาบาลลูกก็จะทำให้ที่บ้านตามที่ได้รับการสอน (Home program) มาจากโรงพยาบาล นางกันบอกว่าพยายามจะปลง ไม่คิดมาก

“...ก้ออยู่ไปอย่างฮั้นหนะกะ นอนไปหยังอะ กันยากันอะหยังไปหนะกะ ละอ่อนเขาตั้งเซาะมาฮื้อ...วันโคบ่าได้ไป เขาก้อยะฮื้อที่บ้าน อย่างดีหมอสมนศรีสอนฮื้อหนะกะเจ็บเป็นก้อเอายาไปนวดไป ทาไปอย่างเอี้ย...”

นอกจากการช่วยออกกำลังกายให้แล้วลูกๆ ยังได้ ทำเครื่องช่วยออกกำลังกายแบบง่ายๆ โดยนำรอกมาช่วยในการทუნแรง เพื่อให้นางกัน ได้ออกกำลังเองในช่วงกลางวัน บางครั้งเมื่อไปทำกายภาพบำบัดที่โรงพยาบาล เกิดอาการปวดนางกันก็ไม่อยากไปอีก ทั้งที่อยากไปทุกวัน เพราะอยากให้หาย

“...นะบ่าไซ้ไปละ ขอเป็นหยังใด เป็นก้อบ่อเนี้ย ขอเป็นบอว่าเบาๆ เจ็บ มันก้อบ่าไซ้เนื้อละอ่อนเนาะ เนื้อคนเผ่าหะ ก้อบอว่าเบาหน่อย มันจะหลาบ อันมันจั้งหลาบ ...ถ้ามันมอกเบานี้ก้อไซ้ไป ไซ้ไปตั้งวันเหมือนกันเนาะ...”

นางกันบอกว่าหลังออกกำลังจะปวดตามตัวแต่ลูกก็บอกให้ถอดทนเพื่อจะได้ดีขึ้น

“...ลูกบอกว่า อดเอา อดเอามันจะหายเอ๊ยะกะ ออกกำลังมานะถ้าหาบ่อได้พักผ่อนมันก่อเจ็บเหมือนกันหนะ เจ็บอันเจ็บหนี่นะ ถ้าพักผ่อนเหี้ยก่า บ่อถ้ายะก่าหนยัง ซ้ำก่ามันก่อหายละ อดเอาเดี๋ยวมันก่อก่อหายไป เอ๊ยะกะ...”

ถึงแม้ว่าจะผ่านมาหลายเดือนแล้ว และนางกันก็พยายามปลง แต่บางครั้งก็ยังนึกท้อใจอยู่ และหงุดหงิดกับสภาพร่างกายของตนเอง

“...ซ้ำก่อใช้นอนเหี้ยไปเลื้อย นอนลงไปปุ่น กลิ้งลงไปปั่ว ...มันบ่อม่วนใจ ก่อมันเอ๊ยะกะ มันบ่อม่วนไปตั้งใดก่อบ่อได้ ใจมันฮึดๆ ฮอดๆ ...”

นางกันก็พยายามหาวิธีการที่จะทำบุญเพื่อให้ตนเองสบายใจ ถึงแม้จะไม่ช่วยงานบุญไม่ได้ แต่ถ้าเพื่อนมาแวะเยี่ยมเยือนก็จะฝากเงิน ไปทำบุญซึ่งก็ทำให้รู้สึกสบายใจขึ้นได้

“...หาบ่อได้ไป ก่อฝากเป็นไปสอม จักว่าดีใจขึ้นเอ๊ยะกะ ได้สอมเป็นไปปุ่นละ หาบ่อได้จួយเป็น ก่อได้สอมเป็นไปเอ๊ยะ...”

นางกันบอกว่าทำใจได้มากขึ้นแล้ว แต่ยังมีความหวังว่าจะหายและไม่อยากเป็นอะไรไปมากกว่านี้ ถ้าหายก็อยากไปทำบุญอย่างที่เคยทำมา

“...บ่อใจละ ชะแนนจะไปฮื่อเป็นนั๊ก เป็นมอกอ้อปอละ ปอแล้ว ไม่ค้ำไม่เขกันนั๊ก เกิดมาจักนี้ก่อบ่อเกยไปค้ำไฟตีไหน ก็ดก่ดิ่งบ่อเกย.. ไซฮื่อมันดี ถ้ามันดียากก่อจะไป ไซยะเนี้ยกะ ไซทำบุญยังเนี้ยกะ...”

นางกันมีความพิการเป็นอัมพาตครึ่งซีกซ้ายจากการเป็นโรคหลอดเลือดสมองตั้งแต่เดือนกันยายน 2547 จากความพิการทำให้ต้องพึ่งพาผู้อื่นในการทำกิจกรรมต่างๆเป็นส่วนใหญ่ ในช่วงแรกๆนางกันรู้สึกท้อแท้ใจสิ้นหวังและหมดกำลังใจที่มีสภาพร่างกายเช่นนี้ ถึงแม้ว่าจะมีลูกๆคอยดูแลอย่างใกล้ชิดและได้รับกำลังใจจากญาติและเพื่อนฝูงแต่นางกันก็ยังทำใจไม่ได้ แต่หลังจากผ่านไปหลายเดือนนางกันจึงค่อยทำใจได้มากขึ้น พยายามปลง พยายามออกกำลังกายและยอมรับสภาพความพิการทางกายได้มากขึ้น ตลอดเวลาหลังจากนางกันเป็นโรคหลอดเลือดสมองลูกๆ ญาติและเพื่อนก็ไม่ได้ทอดทิ้งยังคงปฏิบัติต่อนางกันเป็นอย่างดีสม่ำเสมอ ทุกวันนี้นางกันยังมีความหวังว่าอาการจะดีขึ้นเพื่อจะได้กลับไปใช้ชีวิตตามปกติ ในตอนนี้นางกันก็ยอมรับและทำใจโดยคิดว่าเป็นเรื่องของเวรกรรม

นายแก้ว เป็นชาวเชียงใหม่ปีนี้อายุ 70 ปีแล้ว มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีลูกสาว 2 คน แต่งงานแยกครอบครัวไปกันหมดแล้ว ลูกสาวคนโตขายกับข้าวในตลาด ลูกเขยคนโตเป็นช่างทาสี ทำงานอยู่ในตัวเมืองเชียงใหม่ ส่วนลูกสาวคนเล็กนั้นเป็นพนักงานบริษัทชินวัตร

“...ลูกสาวคนใหญ่ขายกับข้าวในกาเด ไอ้โหมงแฟนมันฮับจ้างทาสีอยู่ในเวียงปุ่นกะ ละคนหน้อยหนี่ยะก่าหนชินวัตร นาเวิตอะหยังเนี้ยเป็นบริษัทหนะ...”

ส่วนภรรยาที่แยกทางกันเมื่อ 40 ปีก่อนตั้งแต่ลูกยังเล็ก และแต่งงานใหม่แล้ว ลูกสาวทั้งสองคนอยู่กับนายแก้วมาตลอด จนกระทั่งแต่งงานออกเรือนไป นายแก้วจึงได้ย้ายมาอยู่กับนายจ้างซึ่งทำไม้แกะสลักส่งออก โดยนายแก้วทำหน้าที่เป็นคนขัดไม้ ต่อมาเศรษฐกิจไม่ดีได้เลิกกิจการไป นายจ้างเปลี่ยนมาทำอาชีพเลี้ยงไก่ไข่ นายแก้วก็ยังได้ช่วยงานต่อ แต่การเลี้ยงไก่นั้นได้ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนชาวบ้านใกล้เคียงนายจ้างจึงได้ย้ายฟาร์มไปที่กิ่งอำเภอ ดอยหล่อ และจะกลับมาพักที่บ้านนี้เฉพาะวันหยุด นายแก้วไม่ได้ตามไปด้วย จึงรับหน้าที่ดูแลบ้านให้นายจ้างคอยเฝ้าบ้านทำความสะอาดบริเวณภายนอกบ้านและเมื่อว่างก็จะรับจ้างทำงานทั่วไปด้วย

“...เป็นมาดีไหน 2-3 วัน จึงมาเมื่อแกลงวันศุกร์เช้าวันจันทร์มาเป็นก้อบักละ ลุงก้อเฝ้าบ้านฮือเป็น คัดหญ้า เทียวบ้าน รดน้ำต้นไม้หญ้าเนี่ยกะ ว่างก้านละก้อเซาะรับจ้างไป...”

วันเกิดเหตุนายแก้วไปรับจ้างตัดแต่งกิ่งลำไยแถวละแวกบ้าน เมื่อเกิดอาการผู้ว่าจ้างก็นำส่งโรงพยาบาลสารภี นายแก้วรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลสารภีได้ประมาณ 3 สัปดาห์ ก็เกิดแผลกดทับเนื่องจากนอนอยู่ท่าเดียวเป็นเวลานาน เมื่อแผลอักเสบและมีขนาดใหญ่ ทางโรงพยาบาลสารภีจึงส่งไปรักษาแผลที่โรงพยาบาลนครพิงค์ หลังจากรักษาแผลที่โรงพยาบาลนครพิงค์ได้เกือบ 2 สัปดาห์ แก้วก็ถูกส่งกลับมาที่โรงพยาบาลสารภีอีกครั้ง อยู่ที่โรงพยาบาลสารภีอีก 3 วันทางโรงพยาบาลก็ให้ออกและกลับมารักษาแผลที่บ้าน โดยให้ไปทำแผลที่สถานีนามัยท่าวังตาล

“...ตอนลูกปากกอกมาหนี่ลูกนั่งตบ่อได้ ตอนฮั้นหนี่แผลมันมีหยะ...หมอปากกอกว่าปีกไปอยู่บ้านละฮือไปทำแผลต้อนามัยวะ เสาจะยะจะไคปีกไปปีกมา ไปยากมายาก...”

นายแก้วเล่าว่าตลอดเวลาที่อยู่โรงพยาบาลสารภีไม่เคยได้รับการทำกายภาพบำบัดเลย และตอนนั้นยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เลย แม้แต่การพลิกตะแคงตัว ได้แต่นอนอยู่ในท่านอนหงายเป็นเวลานานจนเกิดแผลกดทับขึ้นมา

“...ไปนอนอยู่ปากกอกฮั้นได้เป็นเกือบเดือน นอนอยู่ฮั้นสุดวัน สุดวันละมันก้อเป็นแผลเป็นก้อส่งไปนครพิงค์...”

นายแก้วบอกว่าทั้งที่โรงพยาบาลสารภีและโรงพยาบาลนครพิงค์นั้นมีผู้ป่วยจำนวนมาก ตนเองก็เข้าใจ แต่คงกลับไปรักษาแผลที่บ้านเองไม่ได้เพราะมีมีคนดูแล และไม่มีใครไปส่งทำแผลที่สถานีนามัย

“...ตีปากกอกคนมานักหนะ นักแต่นาตึงต้ายกั้วัน ห้องเดียวกั้นฮั้นนะ ซ้าวันต้ายถัดๆ กั้นฮั้นหนะ นครพิงค์ซ้าร้ายตึงบ่อได้ว่างได้วัน พยาบาลตึงบ่าไค่นั่งสุดกั้น บ่อเหมือนตีหนี่...”

นายแก้วเห็นว่าอยู่รักษาแผลที่บ้านเองคงไม่ได้ จึงได้ไว้วานนายอาจ ซึ่งเป็นคนรู้จักกัน และเป็นคริสเตียนให้ไปติดต่อขอย้ายมารักษาที่โรงพยาบาลแมคเคน

“...ก้อเลยขอป้ออาดเป็นไปติดต่อดี 90 ปีเนี่ยกะ ก้อเลยไปนอนอยู่แมคเคนเนี่ย...”

จากการช่วยเหลือประสานงานของนายอาจ นายแก้วจึงได้ย้ายสิทธิ์การรักษาในโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าจากโรงพยาบาลสารภี มาอยู่ที่โรงพยาบาลแมคเคน ช่วงแรกๆ ที่ย้ายมาอยู่โรงพยาบาลแมคเคน นายแก้วมีแผลกดทับขนาดใหญ่และลึกพอสมควร จึงต้องทำการรักษาแผลก่อน จึงยังไม่ได้เริ่มฝึกตามโปรแกรมฟื้นฟูสภาพ

“...ตอนลูกปากกอมามันมีแผลหะ...แผลดีเกินนั้นนะ เป็นก้อรักษาแผล...”

ช่วงที่อยู่โรงพยาบาลลูกสาวของนายแก้วทั้งสองคนต่างก็ผลัดกันมาดูแลอย่างสม่ำเสมอ แต่ส่วนมากจะเป็นลูกสาวคนโต เพราะลูกสาวคนเล็กต้องไปทำงานแต่เช้าและกลับเย็น ไม่สะดวกที่จะมาบ่อยๆแต่ก็มาเยี่ยมตามโอกาสจะอำนวย ซึ่งทำให้นายแก้วมีกำลังใจขึ้นเพราะปกติแล้วเมื่อตนเองไม่ป่วย ลูกไมใครได้มาหาตัวเองบ่อยนัก ส่วนใหญ่ตนเองจะเป็นฝ่ายไปหาลูกที่บ้าน

“...มาจะมา เปลี่ยนกันมาล่อ มาเมื่อเช้า เตือก้อมาเมื่อแลง ...ถ้าหามาตอนเนี้ยกะ เมื่ออันเขา บาล้ามา ลุงไปบ้านเขาลู่ เมื่อก่อนเขาบ่อเป็นหยั่งอู่ลู่ เขาซึ่รถถีบไปหา เตือก้อไปยะก้านมาเว้เต้เขา...”

อดีตภรรยาเมื่อทราบข่าวก็ได้มาเยี่ยมอยู่หลายครั้ง

“...มาจะมาแฟนเก่าหะ เขาบ่อหมีอะหนังต่อกันล่อ เป็นปี่เป็นน้องกันละ เมื่อเขาอยู่สบายแกก้อมามาต้อนเขาบ่าสบายเนี้ยกะ...”

เพื่อนๆ และเพื่อนบ้านก็แวะเวียนมาเยี่ยมอยู่เสมอ เนื่องจากอยู่ละแวกนั้นกันอยู่แล้วทำให้นายแก้วมีกำลังใจไม่รู้สึกเหงา ช่วงที่อยู่โรงพยาบาลแก้วยังไม่ทราบว่าตนเองจะมีความพิการไปตลอดชีวิต คิดว่าโรคนี้รักษาหายจึงมีกำลังใจดีในการฝึกไม่ว่าจะยากหรือจะเหนื่อยยังไงก็ไม่ท้อ

“...บ่ออู้ บ่ออู้ ก็คิดว่ามันตั้งจะหายกะ...”

หลังจากอยู่โรงพยาบาล 7 เดือน แก้วก็สามารถช่วยเหลือตัวเองในการทำกิจวัตรต่างได้ได้ โดยใช้รถเข็นคนพิการ (wheel chair) ซึ่งแก้วก็พอใจในผลการรักษา

“...ก้อไปอยู่ฮั้น 6 เดือนป้ายเกือบ 7 เดือนละ ก้อไปลู่ไปนั่งหยั่งได้กับหมอนเนี้ยกะ ละ ก้อมีนักศึกษาบ้อจายแหมคน บอลิมจื่อละฮั้น บอลูกนั่งได้ถ้าที่ลูกนั่งตั้งบ่อได้หนา...”

แก้วบอกว่าจากที่ทำอะไรเองไม่ได้เลยแม้แต่พลิกตะแคงตัว จนมาช่วยเหลือตนเองได้ถึงขนาดนี้ ก็ดีใจมาก

“...บ่อใจละ เขาอยู่ในนี้เฮาบ่อใจแต่ๆ ...เฮาลูกนั่งได้ ลงเตียงไปไหนก้อได้ เข้าห้องน้ำหยั่งคนเดียวได้...”

หลังจากรักษา 7 เดือน ทางทีมฟื้นฟูสภาพเห็นว่านายแก้วมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับระดับความพิการและไม่มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นมากพอที่จะเดินเองได้แล้ว จึงได้ให้ออกจากโรงพยาบาล โดยได้ไปเยี่ยมดูแลสุขภาพบ้านและแนะนำการดัดแปลงสภาพบ้านให้เหมาะสม หลังออกจากโรงพยาบาลนายแก้วได้ไปอยู่ที่บ้านลูกสาวคนโต แต่อยู่ได้ไม่กี่วัน ก็กลับมาอยู่ที่บ้านเดิม เนื่องจากรู้สึกว่าการอยู่ที่นี้สะดวกกว่า

“...ตอนนี้ออกมาใหม่ๆ นะคะ ไปนอนบ้านข้างไปอยู่กับลูก ไปนอนได้ 2 วัน สู้มันบ่อ ม่วน...”

นายแก้วได้ให้ช่างมาตัดแปลงสภาพบ้านให้เหมาะสมกับการที่จะต้องอยู่คนเดียว และให้ช่างช่วยทำราวหัดเดินให้ด้วย

“...บ่อกองเต้าอะหยั่งได้ ก่อเลยบอก ไอ้ศักดิ์ เอาส้วมลงเนื้อ สู้มันตำ มันง่าย เข้าคนเดียว ออกคนเดียวสาก่อได้ลู่อู๋ สวานี้ก้อเอารถเข้าจอดหน้าละก้อลูกหัดเดิน ...”

ลูกสาวคนโตแหวะมาดูแลเป็นประจำโดยนำกับข้าวมาส่งให้ และมาตักน้ำใส่ถังในห้องน้ำไว้ให้ ส่วนลูกสาวคนเล็กที่ไม่ค่อยได้มานั้นนายแก้วก็ไม่ได้ใส่ใจเพราะทราบว่ามีภาระเรื่องงาน

“...ไอ้ตัวปี่หน้ากะ ตัวปี่หน้ามาเจ้อ นั้นมันยะก้าน ไปเจ้าหนะ ชินวัตรหนะ ...น้ำอาบเขาก็ดากไว้ฮื้อฮ้านดู วันนีเขาก้อเอามาฮื้อหนะกะ กับข้าว...เอามือเต้าก้อได้หนะ แต่เอาไม้เต้าคิดกว่า...”

ในส่วนกิจวัตรประจำวันอื่นๆ แก้วก็ช่วยเหลือตนเองได้ ถึงแม้จะเดินไม่ได้แต่ก็ใช้การถัดตัวไป ส่วนเสื้อผ้านั้นก็ซักเอง โดยนั่งรถเงินไปซักที่ก๊อกน่านอกบ้าน แต่ถ้าเสื้อผ้าชุดไหนเปื้อนมากเมื่อลูกมาก็จะเอากลับไปซักให้

“...ก้อให้เอี้ยะกะ ...เสื้อผ้าหน้าถ้ามันเปื้อนนักแต่ๆ ลูกเขามาแ่อว เขาก้อเอาไปซักฮื้อบ้านเขา...บ่อฮ้ายบ่อคิมันบ่อเปื้อนลูกก้อเอี้ยะกะจูกก๊อกน้ำเนี้ยกะ ซักวันนีก้อแห้งวันพุก วันคูดก้อเปลี่ยนก้อซักตั้งวัน เฮตังบ่อฮ้อมไว้ล่อ...”

ในส่วนในเรื่องอาหารการกินนั้นแก้วบอกว่าไม่เป็นปัญหา เพราะลูกจะเอากับข้าวมาส่งให้เกือบทุกวัน เพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เคียงแบ่งมาให้บ้าง หรือบางครั้งเมื่อไปหาหลวงพ่ที่วัดก็จะได้อาหารกลับมา “...ก้อจ้วยฮื้อ เป็นมีแก้งขอกินคี่ๆ อะหยั่ง เป็นก้อแบ่งมาฮื้อ...ซำเต้อไปหาหลวงพ่ที่วัดเป็ลมีฮานมีหยังกาเป็นก้อฮื้อมา...”

เนื่องจากแก้วยังไม่ทราบว่าตนเองจะไม่หาย และคิดว่ายังจะเดินได้เหมือนเดิม ที่ยังเดินไม่ได้นี้เป็นเพราะขาไม่มีแรง ,เจ้าอ่อน จึงได้หาวิธีการต่างๆ มาช่วยให้ตนเองเดินได้ เช่น เอาไม้ไผ่มามัดประกบขาแล้วเดินในราวหัดเดิน แต่ก็ถูกไม้ไผ่บาดขาจนเป็นแผล เมื่อไปรักษาแผลที่โรงพยาบาล หมอจึงได้ให้หยุดทำซึ่งแก้วก็เข้าใจและปฏิบัติตาม

“...ขอเขาเอาไม้ไผ่มา ผ่าโคบเอาควบนีละก้อมัด ละมันหนีถลอกมันอีกเสบกะ ปีกไปหาหมอน เป็นก้อบ่อเอา บ่อเอาละ บ่าถ้าใส่ไม้ละ มันเป็นแผลละรักษายากลูกก้อเลยเอาขว้างเหย...”

ต่อมาอาจารย์และนักศึกษากิจกรรมบำบัดที่มากออกชุมชนมาทำเฟือกให้ เพื่อให้ นายแก้วได้ตอนกลางคืนเพื่อป้องกันข้อเข่าและกันข้อเท้าตก (Foot drop) แต่นายแก้วก็เอาไปใส่ฝีกเดินจะเฟือกเสียไป

“...อาจ้าน มอชอหนี่เป็นก้อมาหนะ มาเป็งอันนั้นฮื้อหนะ แต่มันก้อบ่อทนมันบาง พอใส่ ยันมันแยบลงไปเหย หนี่เป็นก้อว่าจะมาแ่อวหาอยู่หนะ หลังปีใหม่หนะ...”

แม้ว่าจะอยู่ที่บ้านแต่นายแก้วก็พยายามออกกำลังกายด้วยตนเองเท่าที่จะทำได้

“...ตอนเช้าๆ หนึ่งลุงตึงหัดนั่งอยู่เอ้า เอาขาป่าดแหมขาอี และก่อเอาแหมขาเกาะกันมาอี ล้อ...” หลังจากกลับมาอยู่บ้านได้ซักพักแก้วรู้สึกว่าคุณเองมีพัฒนาการดีขึ้น

“...เมื่อใหม่ๆ หนึ่งเส้าพื้นสะแกงพื้นจะหยั่งมันยากเนีย มันหนัก บ่าเคี้ยวหนึ่งเหมือนยัง คล่องๆ เราจะนอนหงาย เสาจะนอนสะแกงอะหยั่งอีหนะ...”

เนื่องจากรู้สึกว่าคุณเองมีอาการดีขึ้นแก้วจึงไปติดต่อนักสังคมสงเคราะห์เพื่อให้ช่วยเหลือ ในการจัดหาอุปกรณ์ช่วยให้เดินได้ แต่ก็ได้รับคำตอบว่าคุณเองจะไม่หายเป็นปกติ

“...มาสู้อีหมอสงเคราะห์เนียกะ ป้อจายตีมาใหม่เนีย เป็นว่าทำใจเต้อะ มันตึงบ่อหายละ...” ตอนนั้นแก้วรู้สึกช็อคและยังไม่เชื่อชะทีเดียวจึงได้กลับไปเช็คกับแพทย์ที่โรงพยาบาลนครพิงค์อีกครั้ง

“...ละปิ๊กไปตีนครพิงค์แหม หมอเป็นก้อว่าทำใจเต้อะ แต่บ่าแนถ้าใจเวลา เมินไปมัดก้อ อาจจะได้อีล้อ...”

แก้วบอกว่าแรกๆ ก็รู้สึกเสียใจ ไม่ทราบจะทำอย่างไรก็มักจะเข้าไปพูดคุยกับผู้ป่วยอื่นๆ ที่อยู่ในโรงพยาบาล

“...ตอนใหม่ๆ หนึ่งเสียใจกะ เข้าไปก้อจ้างไปอยู่ไปหยั่งกับเขาอยู่ตีห้องสมุคปู้...”

จากการที่แก้วได้เข้าไปพูดคุยกับผู้ป่วยอื่นในโรงพยาบาลบ่อยๆ ได้เห็นคนอื่นๆ ที่พิการมากกว่าตนก็ช่วยให้แก้วทำใจได้มากขึ้น

“...ทำใจเหี้ยอะกะ เสามาก็คิดว่า หมู่นั้นล้อ หมู่อ้อยู้อัน พ่องกกแข็งกกา เหลือก้ากั้นเขายัง อยู่ได้นะ...”

เพื่อนๆ ก็มาเยี่ยมจะคอยให้กำลังใจ ปลอบใจโดยบอกว่าเป็นเรื่องของเวรกรรม

“...หมู่อีเคี้ยวกัน เปื่อนฝูงกันมานเนียกะ เขาก้อว่า เฮ้อ! ใจก้าเก่าบะ ใจก้าเก่าไป...”

แม้ว่าจะอยากหายเป็นปกติ แต่แก้วก็ไม่ได้แสวงหาการรักษาด้านอื่น และพยายามทำใจ คิดว่าหมอได้รักษาอย่างดีที่สุดแล้ว

“...ก้อยังหวังเหมือนกันหนะ ก่อตึกเหี้ยหมอเขาหนึ่งละกะ ...ต้อยู่ได้แต่อีลุงก้อบ่อใจละ เอละ ก้อเฮาจะไปยะหยั่งใด มันก้อตึก โสงยาเนีย...”

แก้วบอกว่าตอนนี้ทำใจได้มากขึ้นแล้ว ตอนที่ทราบใหม่ๆ เสียใจจนทำอะไรไม่ถูก ส่วนหนึ่งที่ทำให้ทำใจได้เร็ว เพราะทุกคนไม่ว่าจะเป็นลูกๆ เพื่อนๆ และเพื่อนบ้านคอยช่วยเหลือและไม่ทอดทิ้ง

“...บะเคี้ยวนี้ปิ้งใจได้เหลือใหม่ เมื่อใหม่หนึ่งเส้าต้นมีคเคย ว่าเฮาจะไปอย่างใด ยะอย่างใด... ก้อยังสู้อิวบ้านปู้้องกันหนึ่งเป็นบ่อละบ่อทิ้ง เป็นมีอะหยั่งเป็นก้อยืนอี้อีกิน ปั้นแบ่งอี้อีกิน อาจารย์ หนุ่ยหนึ่ง อาจารย์หนุ่ยสู้อักก้อบางเต้อเป็นมีหยั่งเป็นก้อยืน มันช้อฮันล้อ กอนตีบ้านเป็นก้อยไป

ตอนนี้แก้วบอกว่าปลงกับชีวิตและทำใจคิดว่าเป็นเพราะเวรกรรม ไม่ได้มีเฉพาะตนเองที่เป็นโรคนี้อันและตนเองยังโชคดีที่มีคนช่วยเหลือ

“...เดี๋ยวนี้ลูกคิดว่ามันปังละหนะ ก่ออยู่เอ๊ยะ มันบ่าใจกำเฮาเนาะ ..ปกติก่ทำให้ได้ละหนะ ก็คิดว่าใจกำเฮา อยู่ดี ๆ ก่อมาเป็นอี...พอดีจาวบ้านหมูนี๊ ตีเฮาเกยไปจ้วยเหลือเป็น พอเฮาเป็นอีเป็น ก่อบ่อลิม...”

ช่วงกลางวันลูกแก้วก็มักจะเซ็นรถไปหาเพื่อนๆ แวะคุยกับเพื่อนบ้านคนโน้นคนนี้ไปเรื่อย ๆ หรือบางครั้งก็จะไปวัด เพราะอยู่บ้านก็เหงาไม่มีอะไรทำ บางครั้งไปวัดก็จะได้น้ำมันจากพระมาทานวด

“...ไปไหน ไปตามบ้านเนียกะ ซ้ำเต๋อก่อไปบ้านกำนัน แอ่วไป เต๋อก่อไปวัด...เต๋อก่อไปวัด ป่าจิวไปลองกอยน้ำมัน นั้นเป็นแป้งน้ำมันล่อ แต่เป็นก่บ่อใจตั้ง โสงยากนหนะ คนอื่นมาหาเป็นก่อยาก หนี่เป็นก่ฮื้อมาเป็นหลอดๆ อันตุ้เจ้าวัดป่าจิวหนะกะ ไปแอ่วหาเป็นก่เอาฮื้อว่าเอาไปกอย เอาไปลอง ว่าจะปู้จา เป็นก่ว่าบ่อต้องปู้จาเอาไปใส่กอย ..ใส่ลาก่อหยั่งอันเนาะ...”

แก้วเคยคิดว่าจะไปอยู่สถานสงเคราะห์คนชรา เพื่อจะได้ไม่เป็นภาระผู้อื่นแต่ก็ไม่มีใครเห็นด้วย

“...เกยก็คิดว่าจะไปอยู่อันตีหยังก่ สงเคราะห์ คนชราหมูนี๊ใฝ่บ่อหัน โดยซั๊กคน เฮาก่อบ่อใฝ่มีใฝ่ซั๊กคน จาวบ้านจาวจองเป็นก่บ่อละบ่อทัง...”

แก้วไม่อยากจะอยู่บ้านเลยๆ อยากจะทำงานเท่าที่ตนเองจะทำได้ แก้วเคยไปติดต่อยอมรับของจากโรงรูปหอมล้านนาใกล้ๆ บ้านมาทำที่บ้านแต่ลูกสาวก็ไม่ให้ทำเพราะไม่อยากให้แก้วต้องนั่งอยู่ท่าเดียวนานๆ

“...หัวทีลูงว่าจะไปเอารูปมาทำ เอากาวแปด แปด เอามาซุกเป็นดอก เป็นออก รูปหอม ล้านนาหนี่หนะหัวทีลูงก่ไปถามคนเดียนอ เป็นก่ถามว่าจะยะ ได้กา เฮว่าได้กะ เป็นก่เอามา ยะกันจาดหลาย มันอยู่บ่อดายหนะแต่ ลูกบ่อฮื้อยะ ลูกว่ามันนั่งเมิน ังมอยู่ฮันนะ...”

หลังจากที่ลูกปฏิเสธไม่ให้ทำรูปแล้ว แก้วก็ยังไม่เลิกล้มความคิดที่จะทำงานแก้วคิดว่าถ้าได้เงินช่วยเหลือคนพิการ มารวมกับเงินเก็บที่ตนเองได้จากลูกและเพื่อนบ้านก็จะนำมาเป็นทุนในการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลมาขาย

“...ชะตางค์หนี่ลูกก่ฮื้อฟ่อง เจ้แดงเจ้าของบ้านหนี่ถ้าเป็นมาเป็นก่ฮื้อกำร้อยสองร้อย ถ้าได้เงินจ้วยคนพิก้านมาหมก่จะฮ้อมเอาไปซื้อหวยรัฐบาลมาขาย ตอนแรกว่าจะขายหวยบนดิน แต่กำนันเป็นบ่อ ใฝ่ฮื้อขาย เป็นกั้วเขียนผิดเขียนถูก หวยบนดินฮันหนะ ถ้าหวยรัฐบาลฮันนั้นบ่อ หลวงเตี้ยเป็นว่าถ้าขายก่ฮวยรัฐบาลนะตีมันเป็นไปๆ ขายแล้วก่แล้วฮัน...”

แก้วกังวลว่าเงินที่จะนำมาลงทุนจะไม่พอ และลูกจะไม่ให้ทำเพราะถ้าขายหวยก็ต้องเซ็นรถขายไปเรื่อยๆ ลูกก็กลัวว่าจะเกิดอุบัติเหตุ

“...ใช้ขายหอยรัฐบาล ได้ชักหน้อยก้อยดี ฟ่องก้อว่าถ้าได้เงินคนพิก้านจะ ไปซอมซื้อหอย มันจะกุ่มหว่า แต่มันก้อยากหนะหมอ รดหนี่แต่เสาก้อมี แต่ขายหอยมันต้องไปเรื่อยๆ ละลูกมันก้อยบ่อ ไซ้อื้อไปก้อไปโคนรถอะหยังจน...”

แก้วก็พยายามทำใจเกี่ยวกับเรื่องการประกอบอาชีพ และเข้าใจในความหวังโยของลูก แต่ถ้า ปลงไปเรื่อยๆ ไม่เครียด แก้วคิดว่าที่เข้าใจ ปลงได้ เพราะเชื่อว่าเป็นเรื่องของเวรกรรม

“...เสาบ่คิดท้อ มันก้อยบ่อท้อ ลูกเลยบ่คิดมันละ บ่คิดท้อ มันก้อยก้อก้าหนะกะ..ลูกบ่ เครียด ลูกก้อยยะไป..ก้อว่าเอาธรรมะเข้าข่มหนะ ก้อว่ามาไซ้ก้าก้า...”

นายแก้วมีความพิการเป็นอัมพาตของร่างกายครึ่งหนึ่งจากโรคนี้อีกกว่าปีเศษ ช่วงแรกๆยังไม่ทราบว่าจะต้องพิการอย่างนี้ไปตลอดชีวิตและการได้รับการดูแลจากลูกและกำลังใจจากเพื่อนๆ แก้วจึงมีความพยายามในการฝึกตาม โปรแกรมการฟื้นฟูสภาพที่ได้รับจนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้โดยใช้รถเข็นสำหรับคนพิการ ต่อมาภายหลังเมื่อทราบว่าตนเองจะต้องพิการก็ เสียใจและทำใจยอมรับไม่ได้ เพื่อนๆและลูกก็คอยปลอบใจและให้กำลังใจ แก้วก็พยายามทำใจ ประกอบกับการได้มาพูดคุยกับผู้ป่วยคนอื่นในโรงพยาบาลบ่อยๆและได้เห็นผู้ป่วยที่มีสภาพแย่กว่า ตน แก้วจึงเริ่มทำใจได้ แก้วไม่เคยแสวงหาทางรักษาด้วยวิธีอื่นๆทุกวันนี้ก็ออกกำลังกายเองเท่าที่ ทำได้ตามที่ได้รับการสอนมา ทุกวันนี้แก้วทำใจยอมรับกับสภาพความพิการของตนเองได้แล้ว โดย คิดว่าไม่ได้เป็นเฉพาะแต่ตนและเป็นเรื่องของเวรกรรม แก้วยังอยากประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับ ตนเองเพราะไม่ชอบอยู่เฉยๆเนื่องจากเคยทำงานมาตลอดและอยากมีรายได้

นางแก้วเรือน อายุ 72 ปีเป็นชาวเชียงใหม่ มีลูกทั้งหมด 3 คน เป็นลูกชาย 2 คน คือคน โตและคนเล็ก ส่วนคนกลางเป็นลูกสาว ปัจจุบันลูกชายทั้งสองเสียชีวิตไปแล้ว ยายแก้วเรือนอาศัย อยู่กับสามีลูกสาวและหลานชาย ซึ่งเป็นลูกของลูกชายคนโต สามีของยายแก้วเรือนเดิมมีอาชีพทำ สวน แต่ปัจจุบันเลิกทำแล้วแต่ยังมีรายได้จากการเก็บค่าเช่าบ้านเดือนละ 8,000 บาท ลูกสาวของ ยายแก้วเรือนขายนมอยู่ที่ โรงเรียนวชิรวิทย์ โดยทำงานตั้งแต่วันจันทร์- ศุกร์ ส่วนหลานชายกำลัง เรียนอยู่ชั้นมัธยมปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ก่อนหน้านี้ยายแก้วเรือนเป็นโรคไตรอยด์ รักษาและรับยาจาก โรงพยาบาลค่ายกาวิละ และ โรงพยาบาลแมคคอร์มิค ก่อนที่จะเป็นโรคหลอดเลือดสมอง เมื่อ 3 มกราคม ปีที่แล้ว (2547) ยาย แก้วเรือนจะมีอาการปวดเป็นประจำ

“... มีกะ เจ็บหัวนี่หนะ เป็นมาเมิน ก้อยบ่ก้อก้าว่าจะเป็นอะหยัง”

ยายแก้วเรือนเล่าว่าก่อนจะเกิดอาการเพียง 2 วัน ตนเองยังไปเที่ยวฉลองเทศกาลปีใหม่ที คอยอินทนนท์กับครอบครัว และหลังจากกลับจากการไปเที่ยวก็ยังไม่มีอาการอะไร จนกระทั่งอีก 2 วัน คือเย็นวันที่ 3 มกราคม ระหว่างทานข้าวเย็นกับครอบครัว แก้วเรือนก็มีอาการอ่อนแรงของ

ร่างกายซีกซ้าย และมีอาการปากเบี้ยว ลูกและสามีจึงนำส่งโรงพยาบาลสวนปรุง เพราะคิดว่ายายแก้ว
เรื้อนมีอาการทางประสาท

“... ก่อนจะเป็นนี้หนะยังไปแอ่วอยู่หนะ วันที่หนึ่ง มกรายังไปแอ่วดอยอินทนนท์อยู่หนะ
ปีกมาวันที่สองก้อยบ่าเป็นยังเตื่อ ต๊ะอันมาวันที่สามเมื่อแลงเนี้ยกะ กินข้าวอยู่ดีดี มือข้างหนีมันตก
ลงไปละซึกกำปากเบี้ยวละ ปากเบี้ยวละเขาก็ป่าไปหาหมอ ... ไปสวนปรุง ...”

หลังจากนอนดูอาการที่โรงพยาบาลสวนปรุง 1 คืน แพทย์ก็ให้ออกเพราะไม่ใช่อาการของ
โรคทางจิตประสาท ลูกและสามีจึงพามารักษาตัวที่โรงพยาบาลราชเวช ซึ่งอยู่ใกล้บ้าน

“... ตีแรกไปสวนปรุง ปีกมาเข้าราชเวชเนี้ยกะ มันใกล้...”

ช่วงแรก ๆ ที่อยู่โรงพยาบาลยายแก้วเรื้อนมีอาการสลิ้มสะลือ และบางครั้งไม่ทราบว่า
ตนเองอยู่ไหน

“... ตีราชเวชหนี้ยายยังถามหมอบ่อยว่าตีหนิตัวไหน พอเขาพ้อมันแจ้งลิ่ง เป็นก่อนบอก
ว่าโง่บ้าน...”

ยายแก้วเรื้อนทราบจากแพทย์ว่าตนเองเป็นโรคหลอดเลือดสมอง โดยมีเส้นเลือดสมองแตก
แต่ในตอนนั้นยายแก้วเรื้อนยังไม่ทราบว่าตนเองจะเป็นอัมพาต

“... หมอบ่อยว่าเส้นเลือดแตก เป็นถามอะหยัง อะหยังก้อสู้อยู่ ละก้อหลับไป มันบ่หอมี่
แสงยกหยัง ยะหยัง แต่...”

หลังจากทราบในวันหลังว่าตนเองจะต้องมีความพิการของร่างกายซีกหนึ่ง ยายแก้วเรื้อน
รู้สึกเสียใจและบอกว่าไม่คิดว่าจะเกิดเรื่องแบบนี้กับตน

“...เสียใจเหมือนกันหนะตีมันเป็นอย่างอี ก่อก็คว้ามันจะเป็นเหมเหมินก้อ มันจะหายก้อ ...”

แพทย์เจ้าของไข้ก็ได้ให้กำลังใจ ทำให้ยายแก้วเรื้อนมีความหวังมากขึ้นนอกจากการรักษา
ทางการแพทย์แล้วยายแก้วเรื้อนยังได้รับการทำกายภาพบำบัดทุกวัน

“... หมอบ่อยก้อว่าหาย ใจเย็น ๆ ไข้เวลาหน้อยมันตึงหาย...เป็นก้อพาไปทำกายภาพสอนยก
ไม้ยกมือ ...”

หลังจากออกจากโรงพยาบาลราชเวชอาการของยายแก้วเรื้อนก็ไม่ได้ดีขึ้นจากเดิมมากนักยัง
ลุกนั่งเองไม่ได้ และ ต้องมีคนช่วยเหลือในการทำกิจวัตรเกือบทุกอย่าง แม้ว่ายังเดินไม่ได้ แต่ลูก
สาวก็ห่มน้อยายแก้วเรื้อนนั่งรถเข็นคนพิการ (wheel chair) เข็นไปรอบ ๆ บ้าน

“... เขาตึงลุกบ่าขึ้นละล่อ เป็นหยังอีอ่อนไปหมดละก้ออัน ...”

“... เขาก็ป่าเอาใส่ลื่อ แอ่วไป แอ่วมา ...”

ความพิการเป็นอัมพาต ครั้งซีกซ้ายทำให้ยายแก้วเรื้อนเสียใจและท้อใจมาก และคิดว่า
ในตอนนี้งัดตายไปก็คงจะดีกว่า

“... มันก้อไข้ท้อแท้ ต่ายก็ปล่อยมันต่ายไปตึงบ่าเสียดายอะหยัง ...”

ถึงแม้ยายจะต้องได้รับการช่วยเหลือจากคนในครอบครัวเป็นอย่างมาก แต่สามี, ลูก และ หลานก็ไม่ได้ทอดทิ้ง ยังคงคอยปลัดกันดูแลยายแก้วเรือนอย่างใกล้ชิด ตลอดเวลา

“... ลูกหลาน เขาก่อนแห้วหน้า แห้วหลังอยู่ฮั่นหนะ แพนเขาก่อนบ่อละกันก่อนดูแล เปลี่ยนกันพ้อกันกอย...”

การได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากคนในครอบครัวทำให้ยายแก้วเรือนมีกำลังใจขึ้น นอกจากนั้นยังได้รับกำลังใจจากญาติ ๆ และเพื่อนที่ทราบข่าวและต่างก็แวะเวียนกันมาเยี่ยม ทั้ง ตอนที่อยู่โรงพยาบาลและหลังจากที่ยายแก้วเรือนกลับมาอยู่ที่บ้านแล้ว

“... ใจดี ซ้ำคนเป็นก็มาเยี่ยม ละก่อนฮู้จักกันน้อ ฮู้จักกันคน ... เป็นก่อนถามง่อมก่อน ... ง่อม จะฮั่น จะฮี่ เป็นก่อนถามไป ... ปีน้องก่อนมี มันอยู่ใกล้กัน แต่เขาก่อนมา มาได้เขาก่อนมา...”

ถึงแม้จะได้รับความกำลังใจอย่างดีจากครอบครัว และเพื่อน ๆ แต่ในตอนนั้นยายแก้วเรือนก็ทำใจยังไม่ได้ เพราะช่วยเหลือตัวเองไม่ค่อยได้ต้องพึ่งพาคนอื่นอยู่มาก ในบางครั้งก็ท้อใจมาก ๆ ยายแก้วเรือนก็เคยคิดจนคิดอยากตาย

“... ช่วยตัวเองอะฮยังบ่อได้ซ้ออย่างหนะ ก้าเกื้อ ก้ากะอะ ยะอะฮยังบ่อได้ นอนอยู่อย่างฮั่นหนะ...”

“... ใจตายกะ มันใจฮยังบ่อได้ ยะฮยังบ่อได้ ...”

หลังจากหลายเดือนอาการยังไม่ดีขึ้นยายแก้วเลยคิดมากและยิ่งท้อใจมากขึ้น จนถึงกับร้องไห้บ่อยใจที่ตนเองต้องเป็นเช่นนี้

“... ต่อนก่อนบ่อได้ให้เตื้อ ต่อนหลังนี้กะ มันเมนไป เมนไป มันใจเสียใจไปนั๊ก ยะฮยังบ่อได้ ใจฮั่น ...”

หลายเดือนต่อมาลูกสาวได้พาไปรักษาที่โรงพยาบาลประสาทจากคำแนะนำของเพื่อนที่ทำงาน แต่เมื่อไปแล้วแพทย์ตรวจอาการเสร็จก็จ่ายยาให้และกลับมาทำกายภาพต่อเองที่บ้าน

“... ไปโสงยาประสาทนะไปวันเดียว ไปกวดละก่อนได้ยามากินเหี้ย เป็นก่อนจอบาใบของราชเวชนะกะ ... ละก่อนแนะนำอ้อกายภาพบำบัด...”

เมื่อได้รับคำแนะนำจากแพทย์ให้ไปกายภาพบำบัด แต่เนื่องจากลูกสาวไม่สะดวกมาส่ง เพราะต้องทำงานจึงได้ว่าจ้าง ผู้ช่วยนักกายภาพบำบัดจากโรงพยาบาลประสาทไปฝึกให้ยายแก้วเรือนที่บ้านทุกเย็น ครั้งละหนึ่งชั่วโมง โดยยายแก้วเรือนได้รับการดึงยืดกล้ามเนื้อเพื่อ ป้องกันข้อต่อติด ฝึกเตะขา ฝึกยืน และฝึกเดิน ตามลำดับ เป็นเวลาร่วม 3 เดือน แต่ยายแก้วเรือนก็ยังลุกจากทำนั่งมาฮั่นไม่ได้ และไม่รู้สีกว่าตนเองมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

“... ฮยังฮั่นหนะ ลงนอนคนเดียวก่อนบ่อได้ ลูกก่อนบ่อได้ เขาบุกลุกฮั่นได้ก้าเดียว เดียวหนี่ เดียวตึงบ่อได้เลย ...”

ในช่วงนั้นผู้ช่วยนักกายภาพบำบัดที่จ้างมา ได้แนะนำให้ยายแก้วเรือน ทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ยายแก้วเรือนก็ซื้อมารับประทาน

“... เป็นแนะนำอ้อเอาอันนั้นมากิน เป็นอาหารเสริมนะ ข้าวโอ๊ต ข้าวโอ๊ตอะหยังก่อบ่ออ้อ ก่ออ้อมากิน ...”

ไม่ว่าใครจะแนะนำยาหรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหารอะไร ยายแก้วเรือนก็จะซื้อมาทดลอง เพราะอยากให้หายจากความพิการ

“... ไข่ห่อมันหยาบ้วย อะหยังมา ยอันใดดี ก่อเอามากิน ก่ออ้อมันจ้วยกันไป ...”

แม้ว่ายาและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารหลายอย่างที่ซื้อมาที่ไม่ได้ช่วยอาการดีขึ้น แต่ยายแก้วเรือนก็ยังสั่งแสวงหาขานานต่าง ๆ มาใช้

“... เป็นว่ายอันนั้นดีก้ออ้อมากิน ยอันนี้ดีก้ออ้อมากิน ก่อบ่อหยา ... ยอันนี้หะ เป็นว่ากินละมันแก้ ขวดเป็นสองปีนป้ายปุ่น กินได้เป็น 2-3 ขวดละก้อบ่อหยา ...”

ยายแก้วเรือนบอกว่ายาหลายอย่างก็มีคนเสนอขายถึงที่บ้าน และแม้ว่ายาบางอย่างจะมีผลข้างเคียงถึงกับทำให้อาเจียน แต่ยายแก้วเรือนก็ยังใช้อยู่เพราะมีความหวังว่าเมื่อใช้แล้วจะช่วยให้ร่างกายดีขึ้น

“... ละเป็นมาขายอันนั้นแหมยหนะ เป็นบริษัทเหี้ยหนะ เป็นยาปะ ปะละไว้กินสูง ... ยะละมันมีอกากัน ไข่สาก สากออกมามาก มันมี 10 แผ่นน่อหยังเหลืออันแหม 2 แผ่นว่าจะยะอ้อหมด ...”

ยายแก้วเรือนบอกว่า ที่ทำทุกอย่างเพราะเชื่อจะทำให้ตัวเองหาย ไม่ว่าโดยวิธีใดก็วิธีหนึ่ง

“... ไข่หยาอย่างเดียว ยะจะได้มันจะหาย ...”

นอกจากการใช้ยาและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ แล้วยายแก้วเรือนยังหวังว่าเมื่อเวลาผ่านไป ตนเองยังจะค่อยๆมีอาการทางกายที่ดีขึ้น

“... หยาหนีมันก้อหายก้อเวลาเมินมันก้อมีมื้อก้อเอี้ยะเนาะ หยังเป็นว่ามันใจเวลาเมิน ...”

ยาหรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ใช้สักพักแล้วมันไม่ได้ผลยายแก้วเรือนก็จะหยุดใช้ไป การทำกายภาพบำบัดก็เช่นกัน เมื่อทำติดต่อกันมา 3 เดือน แล้วอาการยังไม่ดีขึ้นเป็นที่น่าพอใจ และยังทำให้เกิดอาการปวดที่ต้นแขนขึ้นมา ยายแก้วเรือนจึงได้หยุดทำกายภาพไป

“... ทำไปหยังอันนะ จ้างเป็นมายะบ้านก้อหยังอันอะ 2-3 เดือน ... จ้างเป็นมาทำกายภาพได้ 3 เดือนมันเจ็บแขนเนี้ยกะ เจ็บแขนนัก ๆ ละเลยขอเป็นยังก่อน ทำอะหยังก่อบ่อได้เจ็บจ้นป่อให้เนาะ ...”

เมื่อมีอาการปวดแขนมากจนทนไม่ไหวยายแก้วเรือนได้กลับไปรักษาที่โรงพยาบาล ประสาทโดยคราวนี้เจาะจงเลือกพบแพทย์ เพราะเพื่อนที่มาเยี่ยมแนะนำว่าที่นี่มีแพทย์ที่รักษาเฉพาะโรคทางด้านนี้ ยายแก้วเรือนหวังว่านอกจากอาการรักษาปวดแขนแล้ว อาจจะรักษาความพิการจาก

โรคหลอดเลือดสมองของตนเองได้ เพราะเป็นแพทย์ที่เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ซึ่งจากการรักษาครั้งนี้ทำให้ยายแก้วเรื้อนมีอาการปวดแขนลดลงแต่ก็ไม่หายขาด

“... ก่ออยากใช้หาย ไปฉีดยาตีหมอมานพนะ โรงพยาบาลประสาทน่อ เพราะเป็นรักษาตั้งนี่... ฉีดยาได้เป็น 40 กว่าเข็มเนาะ... ฉีดยามันก่อนม้อกบรรเทาไป...”

เมื่อรักษาไม่หาย ยายแก้วเรื้อนจึงเริ่มหยาและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารมากินอีก หลังจากทดลองลงใช้ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารมาหลายอย่าง ก็รู้สึกว่ามีอาการเห็น หลินจื่อแล้วอาการปวดบรรเทาลง

“... ปวดหนักก่อนนั้นเห็นหลินจื่อ เอากิน ละก้อหายไปแล้ว...”

หลังจากอาการปวดแขนลดลงแล้วยายแก้วเรื้อนก็ได้ไปฟื้นฟูสภาพที่สถาบันแมคเคนฯ โดยได้รับทางกิจกรรมบำบัดเพื่อพัฒนาทักษะ การเคลื่อนไหวและทำกิจวัตรประจำวันและได้รับการฝึกขึ้นและเดินโดยนักกายภาพบำบัด แต่ยายแก้วเรื้อนก็ไม่ได้ไปอย่างสม่ำเสมอเพราะไม่มีคนไปส่ง เนื่องจากลูกสาวต้องทำงาน หลังจากหมดช่วงปิดเทอมที่ลูกสาวได้หยุดแล้วยายแก้วเรื้อนก็ไม่ได้ไปอีก ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ไปฝึกอย่างเต็มที่แต่ยายแก้วเรื้อนก็มีพัฒนาการขึ้นบ้าง โดยสามารถขึ้นได้เองและเงินไปห้องน้ำหรือเงินไปมาในบ้านได้แต่ยังต้องมีคนช่วยย้ายตัวจากล้อเข็นไปชักโครกอยู่ ส่วนในด้านารเดินนั้นก็สามารถเดินได้โดยใช้ไม้เท้า 3 ขา โดยต้องมีคนช่วยพยุง หลังจากผ่านมาเกือบปียายแก้วเรื้อนก็ทำได้ โดยยายแก้วเรื้อนคิดว่าเป็นกรรมเก่า

“... ทำใจได้เมื่อบ่าเต้าไคนี้ยะ ปอจะเป็นปีละ ... เป็นว่าเป็นกำ เสาเป็นอิมันก่อนเป็นกำ...”

ยายแก้วเรื้อนบอกว่ากำลังใจสำคัญส่วนที่มีส่วนช่วยให้ทำได้มาจากคนในครอบครัว เพราะเป็นคนที่อยู่ดูแลใกล้ชิดมาตลอด

“... สามิ ลูก หลาน เขาก่อดีกัคนนะเขาดึงบ่าละ ...”

ช่วงหลังนี้ถึงแม้ว่าญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงจะไม่มาเยี่ยม ยายแก้วเรื้อนน้อยใจอยู่บ้างแต่ก็เข้าใจ เพราะทุกคนต้องมีภาระ และมีปัญหาสุขภาพตามวัย

“... เมื่อใหม่เขากี่มาหน้ากะ เดียวนี้มันเมนไป เมนไป ก่ออย่างว่าอ๊ะ ... แต่โรคเขาหนีเป็นมันหาย โรคของยายหนีมันบ่าหาย...”

ตอนนี้ยายแก้วเรื้อนหวังเพียงว่าถึงจะไม่หายเป็นปกติก็ให้ช่วยเหลือตัวเองได้ ถึงแม้คนในครอบครัวจะเต็มใจที่จะดูแลแต่ยายแก้วเรื้อนก็รู้สึกเกรงใจและไม่อยากให้ตนเองเป็นภาระกับคนอื่น

“... ตั้งวันก่อดึงนิกถึงเต้าเอี้ย เข้าห้องน้ำเอี้ยะกะ อานน้ำเอี้ยะกะ ลูกไปฮั้นไปหนีก้อเอาละ ... ขออ้อจ้วยตัวเองได้ อย่างอ้อเข้าห้องน้ำได้เอี้ยะ อย่างอื่นตั้งบ่อนี้ก้อจะเป็นไปได้ ขอเต้าเอี้ยะมันจะได้บ่อเป็นก้านคนอื่น เดียวหนีนั่งเข้าไปได้หนะ นั่งยูล้อเข้าไปหนะ จะลงคนเดียวมันบ่อได้ เข้าไปหาส้วมละมันบู้จะยะจะไคขึ้นหนะ ถ้าบ่อมีคนจ้วยก้อเข้าบ่อได้...”

ทุกวันนี้ยายแก้วเรือนก็พยายามช่วยเหลือตนเองโดยใช้เก้าอี้สำนักงานแบบมีล้อเลื่อน เพื่อ ขยับไปมาในบ้าน

“... มันใช้ไปได้น้อ ... แข็งใจ ขึ้นนั่งเก้าอี้ได้น้อเก้าอี้มันมีล้อเลื่อน ก่อถัดไปคนเดียว ก่อ ไปได้พ่อง ...”

ในตอนกลางวันถ้าช่วงไหนไม่ปวดแขนก็จะนอนออกกำลังกายบนเตียงเท่าที่ทำได้ โดยยายแก้วเรือนมักจะออกกำลังในท่านอนเพราะรู้สึกว่าการนั่งออกกำลังกาย

“... ยกเอี้ย ก่อยกแข็ง ยกขาอย่างเอี้ยะหนะกะ แขนนี้ถ้านอนก่อดิ่งขึ้นเอี้ยะ...ถ้านั่งมันยกบ่า ใช้ขึ้นถ้านอนละมันยกขึ้น ...”

ยายแก้วเรือน บอกว่า เมื่อนั่งนาน ๆ ก็จะรู้สึกปวดบริเวณหลังและเอว เนื่องจากชอบนั่งหลัง ค่อม

“... บ่าเดี่ยวหนีเมินบ่าได้แต่ะ นั่งเมินก็เจ็บกหลังเจ็บเอว ...”

ในตอนเย็นเมื่อลูกสาวกลับจากการทำงานแล้วก็จะพยายายแก้วเรือนเดินรอบ ๆ บ้านทุกวัน ถ้ามีเวลามาก ๆ เช่นวันหยุดต่าง ๆ ก็จะพาเดินออกไปไกลมากกว่านั้น

“... กู้วันนะ เดียวตามบ้านเนี้ยกะ ชั่วโมงไปไปแ้วถนบูน ก้านมันบ่ามีเวลานักน่ากะ ยะ ก้านปีกมาก่อปอคำละ ...”

ยายแก้วเรือนพอใจกับการดูแลของลูกสาวและรู้สึกว่ากำลังได้ใจขึ้นที่ฝึกเดินทุกวัน

“... มันก่เฮาะเข้าหื้อ อาบน้ำเหยย ชักผ้าเหยย มันยะก้อย่าง มันค้อยเอาใจ ...”

บางครั้งการที่ไม่ได้พบปะเพื่อนก็ทำให้ยายแก้วเรือนเกิดความเหงา และนึกถึงครั้งที่ยังไม่ เป็นโรคหลอดเลือดสมองตนเองจะไปวัด และช่วยงานบุญต่าง ๆ กับสามีเป็นประจำ

“... ไปวัด ไปกะ ก้างวันถ้ำอีก่ไปวัดฟังธรรมงานบุญอะหยังก่ไป ... ตั้งลัมมาหนี ได้ ปี่ป้ายละ ไปวัดก่บ่อได้ไป ไปก้อยะหยังบ่าได้ก่าจะไปไหวมือก่บ่าดีละ ...”

เนื่องจากไม่ค่อยได้ออกไปไหน และไม่ได้ทำกิจกรรมอะไรยายแก้วเรือนจึงเกิดความเหงา และคิดถึงเพื่อนๆ ที่ไปมาหาสู่กัน ซึ่งเดี๋ยวนี้ก็ห่างหายกันไป

“... เป็นจั้งมาหา แต่เดี่ยวหนีบ่มีไฟไข่มลละ มันต่างคนต่างแก่แต่ะ ไปหากันก้อยากตะ ก่อนเป็นก่มากะ ...”

ลูกสาวของยายแก้วเรือนนั้นก็พยายามพยายายไปเที่ยวนอกบ้าน เท่าที่มีโอกาส ซึ่งยายแก้ว เรือนก็ไปทุกครั้ง ยายแก้วเรือนไม่ค่อยได้ไปไหนคนอื่นเพราะว่ามีความลำบากในการขึ้นลงรถ

“... มันเอาไปแอ้วตีไหนก่ไปไหนะ เอนั่งในรถไปไหนหนะไปแ้วแมริมก่ไป นั่งในรถ สะ ถ้ารถมันสูงหนีหนะ ก่อขึ้นบ่อได้ละ หนีกะรถมันต่ำหน้อย ...”

ปัจจุบันยายแก้วเรือนไม่คิดมากและทำได้แล้ว โดยยอมรับสภาพความพิการที่เกิดขึ้นกับตัวเองได้ ไม่ได้เสียใจหรือน้อยใจที่ตนเองมีสภาพร่างกายเช่นนี้ และพอใจกับสภาพปัจจุบัน เนื่องจากเวลาก็ผ่านมานานแล้วและพยายามรักษามาหลายทางแล้ว

“...บ่อเดี่ยวหนีมันท่อบ่อได้คิดหยั่งละน่อบ่าเดี่ยวหนีมันเป็นเฉย ๆ ไปละ บ่าก็คิดหยั่งละ มันจะหายก่อดุคแล้วแต่ มันจะเป็นฮ้อมันเป็นไปอะเฉย ๆ ไปละ ... ปอละมันเมินล้ำไปเนอะ จ้วยเหลือมันเซียงหยั่งละ ...มันบ่อฮ้ายบ่อดียังแควนแต่ คงจะมีหวังไปได้อันนี้มันหองอย่างอี่หนิ..”

ช่วงที่ได้ไปพบแพทย์หรือช่วงที่ไปตรวจสุขภาพที่โรงพยาบาล เวลาที่ผ่านมานานหลายเดือนแล้ว และการได้เห็นว่ามีคนเป็นโรคแบบเดียวกันนี้ก็ไม่ใช่น้อยก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ทำได้

“... บ่อก็คิดหยั่งละ เป็นก็เป็นกัน บ่าใจมีก่าเฮาคนเดียว บางคนดีเป็นเก่ง เป็นแข็งแรงเป็นก่อดเป็นกัน ก็คิดว่ามันเป็นกรรมของแม่เต้าอันเนาะ ไผไปอยากไขเป็นอย่างอี่เนาะ..”

ถึงแม้บางครั้งที่มีอาการปวดแขนขึ้นมา ยายเรือนก็พยายามอดทนและไม่คิดท้อ

“...มันคุ้มดี คุ้มฮ้ายแต่จะเป็นจะอี่ อันจะฮ้อมันหายมันดิงบ่หาย ก็อยู่ไปเอี้ยะ ต่อไปบางวันก็ดีขึ้นมา บางวันมันก็อย่างว่า...ถ้ามันเจ็บปวดก็บ่าไขก็ค้อะหยั่งละ หยั่งใครก็จ้างมันเตอะ...เจ็บไขหนีมันท่อไขหายเหมือนกัน แต่เวลาวันหองเป็นเมินเนาะ จะจ้ำจะวอยหยั่งโคบ่อรู้...”

การที่ไม่ค่อยได้ออกไปไหนทำให้ยายแก้วเรือนรู้สึกเบื่อ กับการที่ไม่ค่อยได้ออกไปไหนและไม่ค่อยได้พบปะพูดคุยกับใคร โดยเฉพาะช่วงเปิดเทอมที่ลูกๆ หลานๆ ไม่อยู่

“... ก้ายต๊ะ ก่ออยู่อย่างเอี้ย จะออกไปตางนอก ไปตางใดก่อดไปบ่อได้ต้า เฮาไข้ออกไปตางนอกฮ้อมัน ได้ลมได้แสงฟ่องก่อดยังแควน หนีมบ่หนิ ไผไปไผ่มาบ่บ่หนิ นั้งเฉยๆ อยู่เอี้ย ถึงเขาหยุดโฮงเฮียนกา ก่อดยังแควนยังมีคนอยู่มีกู่ฮั้นนะ...”

ในบางครั้งที่มีสามีกลับจากการไปวัดในวันพระก็จะมิข่าวของเพื่อนๆ ของยายมาเล่าให้ฟังบ้างก็สบายดี บ้างก็มีป่วยไข้ไม่สบาย ก็ทำให้ยายแก้วเรือนนึกน้อยใจขึ้นมาเหมือนกันแต่ก็จะพยายามทำใจ

“... คนอื่นเป็นเจ็บไข บ่าเมินเป็นก่อดหายแต่ ดีดี โรคของเฮามันเป็นหยั่งอี่ มันบ่หาย...”

ทุกวันนี้ยายแก้วเรือนก็พยายามดูแลตนเอง โดยการทานข้าวและทานยาตามที่แพทย์สั่งให้ครบทุกมื้อ และทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารบ้าง เท่าที่ลูกสาวซื้อมาให้

“...ยายก่อดเอี้ย กั้นข้าวละก่อดกินยาเหยีย และก่อดเนี้ยเห็นคิดหลินจือกับสาหร่ายอะหยั่งเนี้ย...”

นอกจากนั้นลูกสาวยังจ้างหมคนวดแผนไทยมานวดให้กับยายที่บ้านสัปดาห์ละครั้ง ส่วนการฟื้นฟูสภาพร่างกายนั้นยายแก้วเรือนไม่ออกไปแล้วเพราะรู้สึกว่ามันรบกวนลูกสาวซึ่งบางวันต้องลงงานเพื่อไปรับไปส่งตนเองไปโรงพยาบาล

“...บ่อไปละ ไปก่อดเป็นตุ๊ก เป็นยากแต่ะ....เป็ลทำงานเนาะ..”

แม้ว่าจะมีคนอาสาไปส่งยายก็ไม่ไปเพราะเกรงใจ เนื่องจากไม่ได้สนิทกัน เพียงแค่รู้จักกัน เพราะครอบครัวของยายแถมแก้วเรือนทำประกันชีวิตด้วย

“...เป็นทำงานนะ เป็นจะสะดวกขึ้น เป็นจะเอารถเป็นละฮื้อลูกน้องเป็นไปส่ง น้องเป็นก็อาสาเหมือนกันนะ...ยายก่อนบอกเลยว่า ยายบ่อไป ยายบ่อได้มามอกอี้ยายบ่อเอาละ..”

ทุกวันนี้ยายแก้วเรือนทำใจได้กับสภาพที่เปลี่ยนไปได้แล้ว และจิตใจที่มีครอบครัวที่เป็นกำลังใจให้และดูแลอย่างดีมาตลอด

“... เชียงอย่างละ ดึงบ่อมีไหน อ้อหออ้อ บัญของอี่แม่เหมือนกันนะ ตี้กูคนใจใส่ ถ้าบ่อมีเงาหมูนียะได้ อันนี้ลูกบ่อได้หลานบ่อได้...”

แก้วเรือนเป็นโรคหลอดเลือดสมองมาเกือบ 2 ปีแล้ว และมีอาการอัมพาตของร่างกายครึ่งซีกซ้าย หลังจากเป็นใหม่ๆแก้วเรือนยังไม่ทราบว่า จะรักษาไม่หาย ในช่วงแรกที่แก้วเรือนทราบว่า เป็นโรคนี้ จะมีความพิการและคงรักษาไม่หายแล้วก็รู้สึกท้อแท้ใจ สิ้นหวัง และคิดอยากตายเพราะยอมรับไม่ได้ หลังจากนั้นแก้วเรือนพยายามแสวงหายาและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารต่างๆมาใช้เพราะหวังว่าใช้แล้วจะช่วยให้อาการหายจากความพิการ แม้ว่ายาบางอย่างจะมีผลข้างเคียงจากการใช้ก็ตาม ครอบครัวของแก้วเรือนได้ดูแลและให้กำลังใจแก้วเรือนมาโดยตลอดไม่ว่าแก้วเรือนจะอยากไปที่ไหนหรืออยากทดลองใช้ยาและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารอะไรก็ไม่ห้ามถึงแม้ในบางครั้งจะไม่ค่อยเห็นด้วยแต่ก็เข้าใจ สิ่งเหล่านี้ทำให้แก้วเรือนมีกำลังใจมากขึ้น จนทำใจได้ในที่สุด ทุกวันนี้แก้วเรือนยอมรับกับสภาพความพิการที่เกิดขึ้นกับตนเองได้แล้วและคิดว่าที่สามารถคิดและทำใจได้อย่างนี้เพราะได้การดูแลและกำลังใจที่ดีจากครอบครัวและคิดว่าเป็นเรื่องของบุญกรรม

นายประสิทธิ์ อายุ 60 ปี เป็นโรคหลอดเลือดสมองมากกว่า 2 ปี ภูมิลำเนาเดิมของประสิทธิ์เป็นชาวกรุงเทพฯ เดินทางมาเชียงใหม่เมื่อ 30 กว่าปีที่แล้วพร้อมกับเพื่อนๆอีก 7 คน เพื่อมาทำงาน หลังจากนั้นประสิทธิ์ก็อยู่ที่เชียงใหม่มาตลอด ส่วนภรรยาแยกกันอยู่ มีลูกสาวด้วยกัน 1 คน ปัจจุบันลูกสาวแต่งงานมีครอบครัวแล้ว อยู่ที่กรุงเทพฯ

“...ลูกกับเพื่อนชวนกันมาทำงาน มากัน 8 คน แซ่ดักขายของกัน...”

เดิมประสิทธิ์มีอาชีพเป็นครูสอนมวย ต่อมาเมื่อมีอายุมากขึ้นจึงเปลี่ยนอาชีพมาขายก๋วยเตี๋ยวอยู่ที่ อ. สันกำแพง ก่อนที่ประสิทธิ์จะเป็นโรคหลอดเลือดสมองที่ประสิทธิ์เป็นคนที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่มีโรคประจำตัวนอกจากนั้นยังเป็นคนที่ดูแลสุขภาพหมั่นออกกำลังกายอยู่เสมอ เพราะเคยเป็นครูสอนมวยมาก่อน และเป็นคนอารมณ์ดี ไม่ค่อยโกรธ หรือเครียดเรื่องอะไร วันที่เกิดอาการ ประสิทธิ์กำลังขายก๋วยเตี๋ยวอยู่ ภูู่ ๆ ก็เกิดอาการวูบและหมดสติไป

“...ตอนเป็นนี่นะไม่รู้เรื่องเลย กำลังขายก๋วยเตี๋ยวอยู่ หน้ามืดไปเลย...”

ทราบภายหลังเมื่ออยู่โรงพยาบาลแมคเคนแล้วว่าเจ้าของตึกแจ้ง อพปร. นำให้ส่งโรงพยาบาล ประสิทธิ์ได้รับการรักษาอาการทางสมอง ที่โรงพยาบาลนครพิงค์อยู่เกือบ 2 เดือน จากนั้นทางโรงพยาบาลนครพิงค์ได้ส่งต่อมาที่โรงพยาบาลแมคเคนเนื่องจากไม่มีญาติมาติดต่อเป็นเจ้าของไข้ ช่วงแรก ๆ ที่ย้ายมาจากโรงพยาบาลนครพิงค์ ประสิทธิ์ยังระมัดระวังยังไม่ปกติ รับอาหารทางสายยาง (Ng tube) ควบคุมการขับถ่ายไม่ได้ พุครู้เรื่องบ้างไม่รู้เรื่องบ้าง ต่อมาเมื่อเริ่มรู้สึกตัวดีขึ้นพอพุครู้เรื่อง จึงได้ให้ทางโรงพยาบาลติดต่อน้องสาวที่กรุงเทพฯ แม้ว่าจะรู้สึกตัวดีขึ้นพอพุครู้เรื่องแล้วแต่ประสิทธิ์ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เลย ยังต้องให้อาหารทางสายยางและไม่สามารถควบคุมการขับถ่ายได้ ทำได้เพียงแค่พลิกขยับตัวไปมาบนเตียงเท่านั้น

“...ไม่รู้เรื่องเลยแรก ๆ ...ทำอะไรไม่ได้เลย...”

ในตอนนั้นประสิทธิ์รู้สึกท้อแท้ใจมาก ไม่สามารถยอมรับกับสภาพร่างกายของตนเองได้ และคิดว่าให้ตนเองตายเสียยังจะดีกว่าถ้าต้องอยู่ในสภาพช่วยเหลือตัวเองไม่ได้แบบนี้

“...เฮ้! ทำไมมันเป็นแบบนี้วะ... เฮ้ย! ถ้าเป็นชะอย่างนี้ สู้ตายชะดีกว่า...ก็อยากฆ่าตัวตายนะจู้ ๆ จากเคยขับรถได้นะ จีมอเตอร์ไซด์ได้นะ จีจักรยานได้นะแล้วมาเป็นแบบนี้...”

บางครั้งที่ประสิทธิ์ท้อใจ เสียใจมากๆ เพราะยังยอมรับสภาพไม่ได้ ไม่รู้จะทำอย่างไรก็จะร้องไห้

“...ใหม่ ๆ นะร้องไห้...มีแรก ๆ นะร้องไห้ มันคิดไม่ได้ ปลงไม่ตก...”

ถึงแม้ว่าจะคิดอยากตายเพื่อพ้นสภาพความพิการแต่ประสิทธิ์ก็ไม่เคยพยายามฆ่าตัวตายในช่วงแรก ๆ ที่อยู่ย้ายมาอยู่ที่โรงพยาบาลแมคเคนนั้น เพื่อนฝูงที่รู้จักคุ้นเคยและเจ้าของตึกที่ประสิทธิ์ไปเช่าทำร้าน ได้แวะเวียนกันมาเยี่ยมและให้กำลังใจประสิทธิ์ดีใจและมีกำลังใจขึ้นตอนนั้น ประสิทธิ์บอกว่าดีใจมากจนพูดไม่ออก

“...เจ้าของบ้าน เฮียไปหะมาส่ง...เพื่อนมา เพื่อนมานะ คิดๆ แล้วมันพูดออกมาไม่ได้...”

น้องสาวของประสิทธิ์นั้นเมื่อทราบข่าวก็รีบมาทันที ทำให้ประสิทธิ์ดีใจมากและมีกำลังใจขึ้นช่วงแรกๆ ที่น้องสาวมาถึงประสิทธิ์ดีใจมากถึงกับร้องไห้

“...น้องสาวรู้ นะ โทรบอกวันนั้นมาเลย อุ๊หู! ยอดหญิง น้องสาวมานะร้องไห้ทุกทีเดี๋ยวนี้นะไม่ร้องแล้ว...”

เมื่อประสิทธิ์รู้ตัวดีแล้ว ก็ได้รับการรักษาทางกิจกรรมบำบัดและกายภาพบำบัด เพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกาย และฝึกทักษะการเคลื่อนไหวและทักษะการทำกิจวัตรประจำวันต่างๆ ในระหว่างการฝึก อาการดีขึ้นเรื่อย ๆ เริ่มจากได้ถอดสายให้อาหาร (Ng tube) ทานข้าวเอง นั่งเองได้ และใช้รถเข็นผู้พิการ (Wheel chair) ได้เอง และได้รับการฝึกการควบคุมการขับถ่าย จนประสิทธิ์สามารถควบคุมการขับถ่ายได้เองแต่มีข้อเข่าติดแข็งเนื่องจากช่วงแรกนอนไม่รู้สีกตัวเป็นเวลานานหลายเดือน

น้องสาวของประสิทธิ์นั้นถึงแม้ว่าจะอยู่ไกลและไม่ค่อยมีเวลาแต่ก็แวะมาเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอทุกเดือน ทำให้ประสิทธิ์มีกำลังใจในการฝึกและออกกำลังกายเพื่อฟื้นฟูสภาพมากขึ้น

“...น้องสาวนะอยู่กรุงเทพฯ แต่มานะ มาทุกเดือน ซื่อของมาให้...”

นอกจากนั้นการได้เห็นผู้ป่วยคนอื่นๆ ในโรงพยาบาลอีกหลายรายซึ่งเป็นโรคหลอดเลือดสมองเช่นเดียวกับตนแต่มีอาการหนักกว่า ซึ่งบางรายก็เข้ามารักษาก่อนแต่ก็มีอาการแย่กว่าตนและยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เลย ก็ทำให้ประสิทธิ์ยังมีกำลังใจที่จะรับการรักษาและมีความพยายามที่จะพัฒนาความสามารถของตัวเองได้มากขึ้น

“...คนอื่นเค้าเป็นมากกว่าเราอีก... นอนนะช่วยเหลือตัวเองไม่ได้...”

ประสิทธิ์บอกว่า ตนเองก็มีพัฒนาการที่ดีขึ้นและกำลังใจที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ไม่ท้อก็คือตัวของประสิทธิ์เอง

“...เรานึกนะ...เราก็คิดขึ้นแล้วคนอื่นเค้าเป็นมากกว่าเราอีก หลายอย่างมันก็มีกำลังใจขึ้นมา...กำลังใจเรานะใจไม่ยอมแพ้ มันสู้ สู้ ไม่ยอมแพ้...”

ประสิทธิ์ใช้เวลารักษาและฟื้นฟูสภาพในโรงพยาบาลอยู่ร่วมปี จนสามารถช่วยเหลือตัวเองในกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ได้ในช่วงหลัง ๆ นี้ เพื่อน ๆ ที่เคยมาเยี่ยมเยือนก็เริ่มจะห่างหายไป เหลือเพียงแต่น้องสาวที่ยังแวะมาเยี่ยมสม่ำเสมอ ส่วนภรรยาและลูกนั้นไม่เคยมาเยี่ยมเลย หลังจากออกจากโรงพยาบาล ประสิทธิ์ไม่สามารถกลับไปประกอบอาชีพเดิมได้ ประกอบกับตึกแถวที่เช่าไว้มีสภาพไม่เหมาะสมกับการอยู่อาศัยและไม่มีคนดูแล น้องสาวก็ไม่สะดวกที่จะรับกลับไปอยู่ที่กรุงเทพฯ ด้วยได้ ประสิทธิ์จึงได้ย้ายไปอยู่ที่บ้านบูรพานิเวศน์ ซึ่งมีลักษณะเหมือนสถานสงเคราะห์คนชรา ซึ่งอยู่ภายในสถาบันแมคเคน แต่ก็ยังมาออกกำลังกายที่แผนกบำบัดโรงพยาบาลแมคเคนอยู่ สัปดาห์ละ 4 วัน แต่อาการไม่ได้ดีขึ้นจากตอนที่ออกจากโรงพยาบาลมากนักจึงค่อย ๆ ลดการฝึกลงจนเหลือสัปดาห์ละ 1 วันในปัจจุบัน แม้ว่าจะไม่ได้ไปฝึกโดยนักกิจกรรมบำบัดและนักกายภาพบำบัดทุกวันเหมือนตอนที่อยู่ในโรงพยาบาล แต่ประสิทธิ์ออกกำลังกายเองทุกวันเป็นประจำโดยทำตามที่เคยได้รับการฝึกมาจากโรงพยาบาล

“...เราเห็นเค้าทำอะไร เราก็อำมั่ง...ลูกนั่ง ลูกนั่ง ... ย่อ ย่อ 120 ที ทุกวันนะ...ออกทุกเช้าเลย...”

นอกจากนั้นยังพยายามประดิษฐ์อุปกรณ์ช่วยในการฝึก โดยคิดประยุกต์จากวัสดุที่หาได้ง่าย แล้วขอให้เจ้าหน้าที่ที่ดูแลอยู่ช่วยทำให้

“...เนี่ยเครื่องมือนี้ทำเอง ทุกอันเลย... ไม่นี้นะ ที่กำเนี่ยไม้ไผ่ เมื่อก่อนตอนยังขายของอยู่ ลุงก็ชอบทำของ ชอบเลื่อยไม้ ชอบทำเฟอร์นิเจอร์ ชั่วคราวของที่ร้านก็ทำเอง ออกแบบเองนะ...”

หลังจากย้ายมาอยู่บ้านบูรพานิเวศน์ เพื่อน ๆ และเจ้าของตึกก็ไม่ได้แวะมาเยี่ยมเยือนอีกซึ่งทำให้ประสิทธิ์นี้ก็น้อยใจอยู่บ้างเหมือนกัน

“...เพื่อนเนี่ยนะ เยอะ คนกินมี คนจ่ายไม่มี ตอนนี้อยู่หายไปเลย...”

น้องสาวของประสิทธิ์คงยังแวงมาเยี่ยมอยู่เสมอแต่ไม่ได้มาบ่อยเหมือนเดิมเนื่องจากมีภาระทางบ้านและประสิทธิ์ก็อาการดีขึ้นมากแล้วแต่ก็ยังแวงมาเยี่ยมทุก ๆ 3 – 4 เดือนและคอยมาจัดการเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆของประสิทธิ์

“...มาสามสี่เดือนมาที เค้ามีอาการอย่างน้องสาวนี่ ลูก 3 คน แล้วค่าใช้จ่ายที่นั่นน้องสาวเค้าเป็นคนจัดการ...ตึกก็ให้เขาเช่าต่อไปละ รถมอเตอร์ไซด์นะ รถกระบะอีกคันนะ ของในร้านก็ขายไปหมดแล้ว ยกให้น้องสาวเค้าเป็นคนจัดการให้หมด...”

ส่วนลูกและภรรยาไม่นับเคยติดต่อมาเลย แต่ลุงประสิทธิ์ก็ไม่ได้เสียใจ เพราะไม่ค่อยได้ติดต่อกันและคิดว่าเป็นเพราะภาระหน้าที่การทำงานและภาระครอบครัวจึงทำให้ไม่สะดวกมาเยี่ยม

“...ไม่มาเลย แฟนก็ไม่มา แฟนกับลูก เราปลงนะ อย่าไปโทษเค้า เค้ามีอาการต้องเลี้ยงแม่แก่แฟนผมนะ...”

ทุกวันนี้ประสิทธิ์ทำใจ ยอมรับกับสภาพความพิการที่เกิดขึ้นได้แล้วและไม่คิดอยากตายอีก และคิดว่าการที่ได้เกิดมาเป็นคนแล้วมาฆ่าตัวตายเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง

“...พอรู้แล้วไม่คิดละ เป็นโรคที่หายยาก...เราก็คณะว่าเราเกิดมาเป็นคนแล้วมาฆ่าตัวตายนี้หมดท้าวะ...”

นอกจากประสิทธิ์จะได้ให้กำลังใจตัวเองแล้วยังใช้ศาสนาเข้ามาช่วย โดยเมื่อไม่สบายใจจะนึกถึง พระอาจารย์ ที่นับถือเมื่อตอนที่เคยบวชสมัยยังอยู่กรุงเทพ ฯ และท่องบทสวด ซึ่งเมื่อท่องแล้วก็สบายใจขึ้น

“...นึกถึง...พระที่เคยบวชด้วย อาจารย์หอม ปริสุโท...ท่องประจำ นะ โม...อิมสะวา...”

ประสิทธิ์บอกว่าถึงตนเองจะนับถือศาสนาพุทธและเคยบวชมาก่อน แต่ตอนนี้ไม่ว่าศาสนาไหนประสิทธิ์ก็นับถือ โดยจะนำหลักธรรมของแต่ละศาสนามาใช้ ประสิทธิ์ให้เหตุผลว่าเพราะทุกศาสนาก็สอนให้เป็นคนดีเหมือนกัน

“...ศาสนาพุทธนะ เคยบวช 1 พรรษา 3 เดือน บวชแล้วก็แต่งงาน ศาสนานี้คนนึงนับถือศาสนาเดียวแต่ตอนนี้ผมนี้ นับถือทุกศาสนา เอามาเปรียบเทียบกัน ถ้าดีเรานับถือหมด เค้าก็สอนดีทุกศาสนา สอนให้เป็นคนดี...”

ตอนนี้ประสิทธิ์พอใจ รู้สึกปลงและทำใจได้แล้วกับสภาพร่างกายและความเป็นอยู่ของตัวเอง เพราะถึงแม้ว่าจะเดินไม่ได้และไม่หายเป็นปกติแต่ก็สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

“...ก็บอกแล้วนะว่าปลงละ...แค่นี้ก็พอใจละ...เรานึกว่าคนอื่นเค้าแย่กว่าเรามาก นอนนะช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ เค้าแย่กว่าเรามาก คิดเนี่ย คิดอย่างเงี้ยเรายังดีกว่าเค้า เรายังไปไหนได้ เข้าห้องน้ำได้ อาบน้ำคนเดียว เข้าส้วมคนเดียว...”

ทุกวันนี้ประสิทธิ์จะคอยสวดมนต์ภาวนาให้กับคนในครอบครัวอยู่ตลอด

“...นี่ถึงครอบครัว 7 พี่น้องทั้งแม่...ท้องนะ โมนีเยนะ นะโม...ขอให้อัลลอยด์...”

ประสิทธิ์ยังระลึกถึงครอบครัวอยู่เสมอและถึงแม้ว่าจะพอใจกับชีวิตตรงนี้แล้ว แต่ประสิทธิ์ก็ยังอยากจะกลับไปใช้ชีวิตบั้นปลายกับลูกและภรรยาที่กรุงเทพฯ ๑ แต่ก็กังวลกลัวจะเป็นภาระกับลูก

“...เอ้อ! ถ้ากุหาหยดี กุจะกลับบ้าน อยากไปนะแต่เขามีภาระ...กลับบ้านก็เป็นภาระเค้าต้องดูแลเรา...”

ประสิทธิ์วางแผนไว้ว่าจะขายตึกที่เช่ามาค้าขาย แล้วกลับไปอยู่บ้านที่กรุงเทพฯ ๑ อยากมีที่ดินแปลงเล็ก ๆ เป็นของตนเองในบั้นปลายของชีวิตได้อยู่กับครอบครัวได้ปลูกต้นไม้ไปเรื่อยตามประสา

“...ถ้ากลับไปนะมีที่นะจะปลูกต้นไม้ สบายใจมีความคิดอยู่ในหัวนะ...”

ประสิทธิ์เป็นโรคหลอดเลือดสมองมา 2 ปีแล้ว มีความพิการของร่างกายซีกซ้ายและมีข้อเข่าติดแข็งเนื่องจากช่วงแรกนอนไม่รู้สึกรู้ตัวเป็นเวลานาน หลังจากทราบว่าตนเองอยู่ในสภาพที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ประสิทธิ์ตกใจ ยอมรับสภาพตัวเองไม่ได้และคิดว่าถ้าต้องอยู่ในสภาพนั้นก็ไม่อยากมีชีวิตอยู่ แต่การได้รับกำลังใจจากน้องสาว การพัฒนาการของตนเองหลังจากได้รับการฟื้นฟูสภาพและการที่ได้เห็นผู้ป่วยคนอื่นที่เป็นโรคเดียวกันแต่มีอาการแยกว่าตน ประกอบกับการใช้ธรรมชาติบำบัดทำให้ประสิทธิ์ทำใจได้ในที่สุด ทุกวันนี้ถึงแม้จะเดินไม่ได้และยังมีความพิการอยู่แต่ประสิทธิ์ก็พอใจแล้วกับสภาพที่เป็นอยู่เพราะสามารถช่วยเหลือตนเองได้ แต่ประสิทธิ์ก็มีความหวังว่าในบั้นปลายชีวิตจะมีโอกาสได้กลับไปอยู่กับครอบครัว

นางปัญญา อายุ 55 ปีเป็นชาวเชียงใหม่ ปัญญาเป็นลูกคนที่ 6 จากพี่น้องทั้งหมด 8 คน พี่สาวเสียชีวิตไปแล้ว 4 คน ปัจจุบันมีพี่น้องที่เหลือทั้งหมดรวมกัน 4 คน อาศัยอยู่ด้วยกันในอาคารพาณิชย์ ใจกลางอำเภอสารภี ซึ่งเป็นของมารดา พี่สาวของปัญญาเป็นมาย่เนื่องจากสามีตาย เป็นลูกจ้างร้านก๋วยเตี๋ยวใกล้ๆบ้าน น้องสาวคนแรกเป็นโสค ส่วนน้องสาวคนเล็กรับราชการแต่งงานแล้ว และพาสามีมาอยู่ด้วย ตัวปัญญาเองนั้นเป็นโสคปัญญาประกอบอาชีพค้าขายโดยเปิดชั้นล่างของตึกเพื่อขายส้มตำ

ปัญญาเป็นโรคนี้นานกว่า 6 ปีแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 โดยวันเกิดเหตุ ปัญญาตื่นแต่เช้า เพื่อไปจ่ายตลาดตามปกติ เดินจ่ายตลาดได้สักครู่ก็มีอาการเวียนหัว จึงพยายามเดินไปหาเพื่อนแม่ค้าที่สนิทกัน หลังจากนั้นทั้งหมดสติไป เพื่อน ๆ แม่ค้าที่ตลาดจึงได้ช่วยกันนำส่งโรงพยาบาล มหาราชนครเชียงใหม่

“...ลูกบ้านนี้ไปบ่อเป็นหยั่งชกอย่าง...ไปเป็นตีกาด กำเดียวอะ เมมหักกำเดียว ไปกำเดียวมาหัว ยังบ่ตนหนะยังเดียวไปตีบี่แก้วอันอยู่ บ่อปวดอะหยั่งชกอย่างแล้วบ่อบู้เรื่องเลย...”

หลังจากได้สติ ปัญญาจำอะไรไม่ได้เลย ไม่ทราบว่าเป็นอะไร อยู่ที่ไหนและพูดไม่ได้

“...ตอนฟื้นขึ้นมาฉันบ่ฮู้เรื่องเลยว่าอยู่ที่ไหน ขนาดไปอยู่โรงพยาบาลก้อบ่ฮู้เรื่อง ฮู้ก้อบ่ได้...”

หลังจากรักษาตัวอยู่หลายเดือน การรับรู้เริ่มดีขึ้น ปัญญาบอกว่าจำพี่น้องและเพื่อน ๆ ได้ไม่ค่อยได้ ยังไม่สามารถแยกได้ ทราบเพียงว่ามีคนมาเยี่ยมแต่ไม่ทราบว่าเป็นใคร มีปัญหาด้านการสื่อสารกับผู้อื่น คือ ไม่พูดและบอกความต้องการของตนเองไม่ได้

“...เขาฮู้หื้อฟังหะ เขาไปหาหะ ก้อได้ก้าผ่อหน้า ฮู้บ่ได้ ปากก้อบ่ปาก...”

ช่วงที่อยู่โรงพยาบาล ญาติพี่น้องเพื่อนบ้านและเพื่อนแม่ค้าในตลาดก็แวะมาเยี่ยมตามแต่โอกาส เพราะต่างก็ต้องทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะแวะมาเยี่ยมในตอนเย็น

“...ฮู้ฟ่องบ่ฮู้ฟ่อง... เตื่อเป็นก้อไปหา เตื่อเป็นก้อลูกบ้านไปหา เขาบ่อยู่บ้านหะ ไป... ไปยะก้าน ละก้อไปหาเมื่อค้ำหะ...”

หลังจากอยู่โรงพยาบาลนานหลายเดือน การรับรู้ดีขึ้น พอจะบอกความต้องการได้โดยการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทาง แต่ยังไม่เป็นคำ

“...ไผ่ว่าเฮาบ่ฮู้เรื่อง พอฮู้เรื่องมาละกะ ให้บ่ก้อตอนอยู่บ้านหะ...”

เมื่อสิ้นสุดการรักษาทางกายภาพที่โรงพยาบาลมหาราชาแล้ว ปัญญาจึงได้กลับมาอยู่บ้าน ในตอนนั้นการรับรู้ความเข้าใจต่าง ๆ ดีขึ้นมากแล้ว และทราบแล้วว่าตนเองมีความพิการจากการเป็นโรคหลอดเลือดสมองแตกแต่ก็ยังพูดไม่ได้ ได้แต่ส่งเสียงอ้อ้อ ในตอนนั้นปัญญารู้สึกเสียใจอย่างมาก เนื่องจากปกติเป็นคนที่มีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคประจำตัว ไม่เคยเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายแรงอะไร และคนในครอบครัวก็ไม่เคยมีใครเป็นโรคนี้อีก

“...ใจบ่ดีหะ ฮู้ถึงว่า... (ร้องไห้)... บอกบ่ถูก เฮาบ่เคยเป็นอะหยัง ชักก้าเตื่อ บ่เคยเข้าโรงพยาบาล ชักก้าก้อบ่เคย... ดิ่งกี้จะต้ายอย่างเดียวเมื่อใดจะต้าย...”

ปัญญาไม่สามารถทำใจยอมรับสภาพของตนเองในขณะนั้นได้ รู้สึกอยากจะตายเพื่อให้พ้นจากสภาพนี้ไป

“...ไผ่ต้ายอย่างเดียว ต้อใจห่มด... กี้จะฆ่าตัวต้าย... กี้ดกะ เพราะมันไผ่ต้าย...”

เมื่อกลับมาอยู่บ้านในสภาพช่วยเหลือตัวเองไม่ค่อยได้ ยังต้องใช้รถเข็นผู้พิการ ต้องมีคนคอยช่วยในการเข้าห้องน้ำและทำกิจวัตรประจำวันอื่น ๆ เกือบทั้งหมดและญาติพี่น้องก็ได้คอยดูแลเอาใจใส่ ยิ่งทำให้ปัญญาเกิดความเครียด

“...เฮาก้อยะหยังบ่ได้เนาะ มันนอนอยู่ดีเก้า ดิ่งไผ่ต้ายอย่างเดียว...”

เนื่องจากปัญญายังต้องพึ่งพิงพี่น้องในการทำกิจวัตรต่าง ๆ อยู่มาก และพี่น้องไม่สะดวกในการดูแล น้องสาวของปัญญา จึงได้นำมารักษาที่ฟื้นฟูสภาพทางกิจกรรมบำบัด และกายภาพบำบัดที่โรงพยาบาลเมคเคนตามคำแนะนำของเพื่อนของปัญญา เพื่อที่ปัญญาจะได้ช่วยเหลือตัวเองได้

“...เป็นมาแฉะแล้วกลัวสู้จักแมคเคนก่อน เป็นว่าดีเฮาก่อน ไข้กายก่อนเลยปากันมา...”

ซึ่งที่นี้ปัญญาก็ได้รับการฝึกทักษะการทำกิจวัตรประจำวัน การใช้รถเข็น ฝึกพูดและฝึกเดิน ปัญญาฝึกอยู่หลายเดือนอาการก็ดีขึ้น

“...ดีกะ ตอนแรกมันยะหยังบ่อได้ซัก..อย่าง ตำฟ้ออย่างเดียว...ไปอยู่ปูนก่อนลักสู่ม่าฟอง ตะก่อนนี้ชะตางยังบ่สู้จักเลย บ่อสู้จักอะหยังซักอย่าง จะกินอะหยังบ่บอกบ่อได้...บ่เดียนี่ยังสู้จักเจ็บหนะ ตะก่อนนี้หนะร่างกายมันบ่สู้จักเลยเดียนี่หนะ...ดีใจเก่งขึ้น ยะอะหยังได้...”

ถึงแม้อาการทางกายจะมีพัฒนาการขึ้นแต่ปัญญาก็ยังไม่พอใจนักเพราะอยากหายเป็นปกติ ปัญญาฝึกจนสามารถไปไหนมาไหนและเข้าห้องน้ำได้เองโดยใช้รถเข็นผู้พิการ ก็ออกจากโรงพยาบาล เนื่องจากมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายเพราะค่าใช้จ่ายทั้งหมดตั้งแต่เริ่มป่วย ไม่ว่าจะเป็นการรักษาพยาบาล ค่าอาหาร หรือค่าดำเนินการอื่น ๆ ปัญญาต้องรับผิดชอบเองทั้งหมดโดยพี่น้องไม่ได้ช่วยเหลือเลย

“...ออกคนเดียวหมด...พี่น้องอยู่ด้วยกันหนี่ ชะตางบ่เคยเลี้ยงกันซักบาทหนะ...” เงินที่ได้ก็มาจากการขายส้มตำ ซึ่งปัญญาเก็บไว้ และส่วนหนึ่งมาจากขายสร้อยคอและสร้อยข้อมือที่เคยซื้อไว้ โดยมีน้องสาวคนเล็กจัดการให้

“...ตั้งหนี่แม่ มีอยู่หน้อย ตอนนีบ่อจะบ่อหมีละ...ขายสร้อย ขายอะหยังหนี่กะ สร้อยมี 10 กว่าบาท เอาไปขายฮื้อเป็นหมด น้องก่อนเอาไปฟอง...”

หลังจากกลับมาอยู่ที่บ้าน ปัญญาไม่สามารถขึ้นไปบนชั้นสองซึ่งเป็นห้องของตัวเองได้ ต้องย้ายเตียงมาอยู่ชั้น 1 ซึ่งเป็นส่วนรับแขกและเก็บรถ ระหว่างนั้นมีคนแนะนำหมอพื้นบ้านให้มารักษาปัญญาที่บ้าน ปัญญาได้รับการรักษาเพราะอยากหาย

“...ตะก่อนเนาะ มียาย ยายเป็นมาเป็นมาฮื้อว่า บอกว่าจะบิบ เฮาก่อนหวังจะฮื้อหายเนาะ เขียง ถ้ำเตื่อ ไหนป็นหนึ่ง แหมบาทจะป็น...ยะจาดหลายวันหนะ บิบ บิบ บิบ ก่อ ไข้หายล่อ เตื่อป็น เตื่อป็น บ่หาย ก่อเลยว่่าปอละ บ่าเอาละเจ้าบ่าหมีชะตาง...”

โดยทำการบิบนวดให้และคิดค่ารักษา 999 บาท ต่อครั้ง เมื่อทำไป 3 – 4 ครั้ง อาการไม่ดีขึ้น ปัญญาจึงได้บอกเลิกไป ถึงแม้ว่าปัญญาจะช่วยเหลือตัวเองได้ในระดับหนึ่ง แต่สภาพแวดล้อมในบ้านก็ไม่เอื้ออำนวย ยังต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่บ้าง ซึ่งพี่น้องก็ไม่ค่อยได้มาดูแล จึงทำให้ปัญญาต้องพยายามหัดเดินเองเพื่อจะช่วยเหลือตัวเองให้ได้มากขึ้น

“...ลูกปุ่นมาก่อยังเดินบ่ได้ มาบ้านหนี่กะ ฝึกเอาจนได้ ก่าไหนขึ้นได้ ก่าไปหนะกะ เอาจนได้หนะกะ เพราะว่าเฮาคนเดียวถ้ำเฮาเดินบ่ได้ก่บ่อยะหยังบ่อได้ เข้าห้องน้ำเอี้ยะ อาบน้ำเอี้ยะ...เดินขึ้น

บันได ก่อเดินคนเดียวสู่อ่างน้ำ ได้ตกจ้าวหลายเต้า...เต้าอ่างน้ำได้ ลากมันไปตั้งอย่างอื่นหะกะ บางที ก่อตัว...”

แม้ว่าขณะหัดเดินจะไม่มีคนช่วย หกล้มและตกบันไดอยู่หลายครั้งแต่ปัญจนาก็ไม่ทอดอຍพยายามฝึกจนเดินได้เองโดยใช้ไม้เท้าช่วย เมื่อเดินได้ปัญจนาก็สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้สะดวกขึ้น ทำให้มีกำลังใจมากขึ้น แต่ปัญจนาก็ยังไม่พอใจและท้อแท้ใจอยู่

“...คือใจน้อย อย่างน้อยเฮาก่อเดินได้ ดีเหลือต่อนั้น...ตอนนี้เข้าห้องน้ำ อาบน้ำะหยังคนเดียวหมดนะ...”

ปัญจนาคต้องพึ่งพาพี่น้องในการซื้อหาอาหารและของใช้ต่าง ๆ โดยรอจังหวะที่น้องสาวคนเล็กจะออกไปข้างนอก ปัญจนาก็จะฝากเงินไปซื้อ ซึ่งบางครั้งก็ฝากได้บางครั้งก็ฝากไม่ได้ ส่วนพี่สาวและน้องสาวอีกคนนั้นไหว้วานอะไรไม่ได้เลย และบางครั้งยังพูดให้ปัญจนาศีใจมากยิ่งขึ้นด้วย

“...ก่อเอ๊ย มันก่ออย่างเอ๊ยหะกะ ต่างคนต่างอยู่ไปมีใจ มันใจไปมันก่อไปเหี้ย..ขนาดพี่น้องกันหะนะ มันเป็นปีแต่ ๆ นะหะบ่อ ได้จ้วยอะหยังเลย ใจซื้ออะหยังบ่อได้ซักอย่าง... ซื้อทำไม ไปบ่ได้ก่อบ่อต้องกิน...”

พฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ล้วนทำให้ปัญจนาน้อยใจและเสียใจอย่างมาก โดยเฉพาะน้องสาวคนเล็ก ซึ่งปัญจนาคอยช่วยเหลือมาตลอดเมื่อปัญจนาคต้องการความช่วยเหลือกลับไม่ค่อยสนใจยังทำให้ปัญจนาศีใจมาก

“...พี่น้องนี้หะ ถ้าบ่เอาชะตางหื้อ เอาชะตางจ้งนี้หะ บ่อมีใจซักคนนะ...อปีตัวหล้านี้เมื่อก่อนมันก่อกินกับเฮล่อ มันเอาผัวก่อตั้งยังอันนะ ผัวมันหะ...ฮื้อ! เลี้ยงก่อตั้งเลี้ยงเขาแต่หะ บางทีเฮาคืนเข้ามาจะกินละไว้ไปขายคร้วมันตื่นมากินละ เฮายังบ่ได้กินเลย บ่อเข้ามาเป็นจะอิม่าว่าเจ้าฮื้อ! จ้งขนาดเลยนะ ตะก่อนกะกินกับเฮา มันยะอะหยังก่อ! บ่ยะเลย...”

ปัญจนาคบอกว่าไม่เคยเจอครอบครัวไหนที่มีความสัมพันธ์เหมือนครอบครัวของตนถึงแม้ว่าพี่น้องจะไม่ค่อยได้ใส่ใจปัญจนาค แต่ปัญจนาคยังมีเพื่อนบ้านที่คอยช่วยเหลือแบ่งปันอาหารมาให้บ้าง

“...บ่าปะซักเต้า เขาหมู่นี้หะ ตั้งบ่าถามว่าไค...คนอื่นเป็นยังเอาหื้อเฮากินหะ คนตามหมู่เนี้ย เฮาเกยขายคว้นนะคนก่อฮื้อจัก คนนั้นเขาเอามาหื้อ อันนี้คนนี้หื้อเหมออย่าง... ก่อหมู่จาวบ้านเนี้ยกะเอาฮื้อเฮากิน เป็นยะกินหยัง เป็นก่อส่งมาหื้อหะกะ... ได้กินน้อยบ่อว่า ขอหื้อมันได้กิน...”

ในบางวันที่ปัญจนาคหาใครไม่ได้และไม่มีการแบ่งปันอาหารมาให้ปัญจนาคก็ไม่ได้ทานอะไรนอกจากน้ำ เมื่อเพื่อนบ้านนำอาหารมาให้หรือเพื่อนแวะมาเยี่ยมปัญจนาคก็จะมีโอกาสไหว้วานให้ไปซื้อของกินของใช้รวมถึงยาสามัญประจำบ้านมาเก็บไว้สำรองยามป่วยไข้

“...ขอเป็นที่เป็นมาหาไปซื้อหื้อ ซื้อเต้าปีศรีมาเป็นก่อถามจะซื้ออะหยังไว้ก่อเป็นจะไปซื้อมาหื้อ...”

ส่วนยาควบคุมโรคความดันโลหิตสูงที่ต้องไปรับที่โรงพยาบาลสารภีนั้น ปัญจนาก็จ้างรถรับจ้างให้ไปรับให้หรือบางครั้งก็ให้น้องสาวไปรับให้โดยให้เอารถมอเตอร์ไซค์ของปัญญาไปแต่ก็ต้องจ้างเหมือนกัน

“...ยาก็จ้างเป็นไปเอา...รถนี้แม่หื้อ ไปเอายาโฮงยานี้หนะ จ้างเขาไปเอาเขาเขาก่อเอารถนี้ไป...เขาน่าจะแบ่งมาอะ เขาเป็นจะอีนะ...”

ทุกวันนี้ปัญญาดูแลและตนเองโดยการพยายามรักษาสุขภาพ ทานยาควบคุมความดันตามที่หมอสั่งอย่างสม่ำเสมอ เมื่อเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ปวดหัว เป็นไข้ ก็หายารับประทานเอง

“...เป็นอะหยั่งก้อกินยา เขาจวนไปเฮาก้อบ่อไป กินยาเหี้ย...”

ปัญญาพยายามดูแลรักษาสุขภาพของตัวเองและคอยออกกำลังกายเบา ๆ ด้วยตัวเองอย่างสม่ำเสมอทุกวัน

“...ก้ออะเนี้ยกะ ออกกำลัง จักกันดิ่งกัน ยกอย่างเอี้ยเนี้ยกะเดินไปเดินมา อิดก่อนั่ง...”

ปัญญาอยากเดินได้คล่องกว่านี้ เพราะตอนนี้พู่รู้เรื่องสามารถสื่อสารกับคนอื่นได้ดีแล้ว ซึ่งกว่าปัญญาจะพูดเป็นประโยคและพูดคำศัพท์ที่ได้ถูกต้อง ก็ใช้เวลาหลายปี ปัญญาบอกว่าตอนนี้สามารถสื่อสารได้ดีแล้วก็อยากจะเดินไปหาซื้ออาหารและของใช้เอง

“...อู้เนี้ย มันเป็นละล่อ 4 - 5 ปีละ มันเลยอู้ได้ ตะก่อนหนะข้าวยังบ่สู้จัก ถ้วยก้อบ่สู้จัก...ตอนนี้ก้อขอหื้อมันเดินได้ไปปุ้นไปเพ็ดได้หนะกะ...ไปซื้อของกิน ไปซื้อหยั่งมาอะคนเดียวเอี้ยะ...”

แม้ว่าปัญญาจะอยากเดินออกไปซื้อของต่างๆเองแต่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยเนื่องจากบริเวณหน้าบ้านค่อนข้างชัน และปัญญากลัวว่าถ้าเกิดอุบัติเหตุและเกิดความพิการมากกว่านี้เงินช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ตนเองจะถูกทิ้งขว้างเพราะปกติก็ไม่มีใครดูแล

“...ตีบ่อเดินไปนี้หนะ ถ้าเฮาตัวเฮาเป็นหยั่งขึ้นมา นอนอยู่ดีเก่าไผ่จะผ่อเฮาเขาตีบ่อผ่อเลาะฮื้อ!เกิดเฮาตัวลงไปต่อนเดินไปกาด ละเดินบ่อได้เอี้ยไผ่จะยะหยั่งฮื้อ ดิ่งวันนีหนะ “กินข้าวละกา” เขาหยั่งบ่อเกยามเลยหนี่ 3 วันละหนะบ่อู้กัน ซ้าเตื่อเขาก้อเอาข้าวมากินลุ่มนี้หนะ กินเสร็จก้อขึ้นจับบนเหี้ย...”

แม้ว่าจะผ่านมากกว่า 6 ปีแล้วแต่ปัญญาก็ยังทำใจยอมรับสภาพของตัวเองขณะนี้ไม่ได้ แต่ก็ทำใจได้มากขึ้นกว่าตอนที่เป็ใหม่ ๆ

“...ทำบ่อได้ อยากจะตายฮื้อมันปุ้นไปเหี้ย...ก้อดิขึ้นพ่องเนาะ ยะโคหนะ มันบ่อตาย เป็นจะอีมันบ่ตายได้เต้าอ้อก้อดีละหนะ บางคนเป็นยังบ่อู้ อู้บ่อได้ซักคำ...”

ปัญญาไม่ได้ตั้งเป้าหมายในส่วนอนาคตอะไรไว้เนื่องจากข้อจำกัดหลาย ๆ อย่างของตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นสภาพร่างกาย สภาพการเงิน และสภาพครอบครัว

ถึงแม้ว่าปัญจนจะเป็นโรคหลอดเลือดสมองมากกว่า 6 ปีแล้วปัญจนาก็ยังทำใจยอมรับสภาพความพิการที่เกิดขึ้นกับตนเองไม่ได้ยังมีความคิดที่อยากจะตายอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากปัญจนาคอยช่วยเหลือตนเองมาตลอดโดยที่ญาติพี่น้องซึ่งอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันไม่เคยมาเอาใจใส่ดูแลเลย บางครั้งยังมาพึ่งพิงปัญจนาด้วยซ้ำ ถึงแม้เพื่อนบ้านจะยังคอยให้ความช่วยเหลือบ้างแต่ก็ไม่ทำให้ปัญจนามีกำลังใจขึ้นมาเท่าไรหรอก ปัญจนาคำใจไม่ได้ที่ตนเองต้องมีสภาพร่างกายแบบนี้และช่วยเหลือตัวเองไม่ได้มาก รู้สึกน้อยใจและเสียใจที่พี่น้องแท้ๆก็ไม่ดูแลเอาใจใส่ ปัญจนาก็ไม่อยากจะมีชีวิตอยู่เนื่องจากรู้สึกทุกข์ใจ ลำบากทั้งกายและใจ ไม่ทราบว่าอนาคตข้างหน้าจะดำเนินไปอย่างไร

นายมงคล อายุ 62 ปี เป็นชาวเชียงใหม่เดิมมีอาชีพรับราชการครู ปัจจุบันเกษียณอายุราชการแล้ว โดยมงคลเกษียณอายุราชการมาแล้ว 5 ปี ตามโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด ตอนนั้นมงคลอายุได้ 57 ปี มงคลแต่งงานกับภรรยาคนนี้เป็นคนที่ 2 กับภรรยาคนแรกมีลูกด้วยกัน 2 คน แต่ได้แยกทางกันไป หลังจากแยกทางกันแล้วลูกทั้งสองคน อยู่กับภรรยา กับภรรยาคนปัจจุบันนี้ไม่มีลูกด้วยกันแต่ภรรยามีลูกสาวกับสามีเดิมมาแล้ว 2 คน ลูกสาวทั้งสองคนแต่งงานแยกครอบครัวออกไปแล้ว ลูกสาวคนโตยังไม่ได้ทำงาน ลูกชายทำงานรับเหมาก่อสร้างครอบครัวของลูกสาวคนโตมีลูกสาวอีก 2 คนปลูกบ้านอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน ส่วนลูกสาวคนเล็กและลูกชายอีกคนเพิ่งแต่งงานยังไม่มีลูก ทั้งสองทำงานอยู่ที่นิคมอุตสาหกรรมลำพูน

มงคลเล่าว่าตนเองไม่เคยเป็นโรคอะไรรุนแรง ถึงกับต้องเข้าโรงพยาบาลเลย มีบ้างก็เป็นไข้เล็กๆ น้อยๆ ก็ทานยาเองที่บ้าน แต่โดยปกติตนเองเป็นคนที่มีดื่มเหล้าเป็นประจำเป็นเวลานานหลายสิบปี โดยดื่มเกือบจะทุกวันหลังเลิกงาน เมื่อเกษียณราชการออกมาแล้วก็ยังดื่มอยู่ จนช่วงเช้าพรรษาที่ผ่านมา มงคลได้หยุดดื่มเหล้าเป็นเวลา 3 เดือน คืนวันที่ 8 ตุลาคม ก่อนวันเกิดอาการมงคลมีอาการเวียนศีรษะผิดปกติ แต่ก็ไม่ได้คิดว่าจะเป็นอาการนำหรืออาการเตือนของโรคหลอดเลือดสมองก็นอนพักไม่ได้ไปหาหมอ แต่หลังจากตื่นเช้าวันที่ 9 ตุลาคม มงคลลุกไม่ขึ้น รู้สึกร่างกายด้านซ้ายไม่มีแรง พูดไม่ออก ปากเบี้ยว มีน้ำลายไหลออกที่มุมปากตลอดเวลาควบคุมไม่ได้ ภรรยาและลูกจึงได้ช่วยกันพาไปส่งโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ มงคลบอกว่าในตอนนั้นยังรู้สึกตัวคืออยู่ ภรรยาเรียกก็ทราบแต่ไม่รู้จะตอบอย่างไร

“...สู้คงอยู่กะ สู้คงแต่มันสู้บ่ออก...” ช่วงที่อยู่โรงพยาบาลมหาราชนคร มงคลไม่ค่อยรู้สึกตัวช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ต้องให้อาหารทางสายยาง, ควบคุมการขับถ่ายเองไม่ได้

“...นอนอย่างเดียว ะหยังบ่ได้ซักอย่าง บ่ค่อยสู้คง...”

ช่วงที่อยู่โรงพยาบาลมหาราชนครมงคลยังไม่ทราบว่าตนเองจะมีความพิการติดตัวไปตลอด เพราะตอนนั้นอาการทางสมองยังไม่คงที่ การรับรู้ต่างๆ ยังไม่ค่อยปกติ

“...บ่อสู้เรื่อง นอนอยู่นอนอย่างเดียว แต่ไข้มาหาหนีสู้จักอยู่...”

หลังจากรักษาอาการทางสมองอยู่ที่โรงพยาบาลมหाराช อยู่อาทิตย์กว่าๆ (9-18 ต.ค.) ภรรยาไม่สะดวกในการดูแล เพราะผู้ป่วยมีจำนวนมากและไม่มีที่สำหรับญาตินอนเฝ้า จึงได้ย้าย มงคลไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลประสาท โดยตอนที่ย้ายไปนั้นมงคลก็ยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ มงคล บอกว่านอนไป 3-4 วันแรกที่ไปอยู่โรงพยาบาลประสาทมงคลเล่าว่าก็ยังไม่ได้ทำอะไร นอกจาก นอนรออยู่ในห้อง จนวันที่ 4 ที่ไปอยู่ จึงได้เริ่มทำกายภาพบำบัด มงคลบอกว่า ได้รับการฝึกทาง กายภาพบำบัดทุกวัน วันละ 1 ชั่วโมง แต่บางวันก็ไม่ค่อยได้ทำอะไรมาก เพราะผู้มารับบริการมี จำนวนมาก

“...กายภาพทำทุกวัน วันละชั่วโมง แต่คนเยอะมากบ่ค่อยได้ทำ บางทีก่อทำแค่ครึ่ง ชั่วโมง...”

ในตอนนั้นมงคลยังไม่ทราบว่าตนเองจะพิการก็มีกำลังใจฝึกออกกำลังทุกวันเมื่อมาทราบ จากภรรยาที่หลังว่าโรคนี้อันตรายไม่หาย ก็รู้สึกตกใจ และเสียใจมาก คิดท้อแท้ใจ ไม่อยากไปทำ กายภาพบำบัดอีก

“...มารู้จากแฟนทีหลัง ...รู้สึกว่าเป็นหยังอย่างอี่ มันหยังบ่ตาย...เสียใจ ต้อใจกะใหม่ๆ หนี มีเหมือนกัน ดิ่งบ่อไข้เอาอะหยังละ...”

มงคลบอกว่าเสียใจที่มาอยู่ในสภาพแบบนี้ตอนนี้เพราะว่ามีอีกหลายเรื่องที่ยังไม่ได้ทำ และ ถ้าเป็นแบบนี้แล้วก็คงทำไม่ได้

“...เสียใจ ต้อยังบ่อได้ะหยังอย่างอี่น แหมหลายอย่างดีไชยะ...”

ภรรยาและลูกก็พยายามปลอบใจ และให้กำลังใจมงคลอยู่ดูแลใกล้ชิดตลอดเวลา โดยเฉพาะ ภรรยา นั้นจะอยู่กับมงคลเกือบตลอดเวลา จะกลับไปเอาของที่บ้านบ้างสัปดาห์ละครั้ง ซึ่งช่วงนั้นลูกก็ จะอยู่เป็นเพื่อนมงคลตลอดไม่มีช่วงไหนที่มงคลถูกทิ้งให้อยู่คนเดียวเลย ถึงแม้ลูกสาวทั้งสองคนจะ ไม่ใช่ลูกแท้ๆ ของมงคล แต่ทุกคนก็รักกันเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกันเพราะมงคลเลี้ยงดูมาตั้งแต่ เล็ก มงคลบอกว่ารักมากกว่าลูกแท้ๆ ของตนเองเสียอีก เพราะลูกแท้ๆ ของตนเองนั้นอยู่กับภรรยาเก่า ตนเองไม่ได้เลี้ยงจึงไม่มีความผูกพันกันมากนัก

“...ฮักเหมือนลูกเฮานะ อักเหลือลูกแต่ๆ ก่อน อันนั้นเขาอยู่กับแม่เขา บ่อไข้ผูกพันกันแต่ ใด...”

ภรรยาเก่าและลูกนั้นเมื่อทราบข่าวก็แวะมาเยี่ยมมงคลอยู่ 2-3 ครั้ง

“...เขาก็มาหา 2-3 เตื่อ เขาบ่อได้ะก้านอยู่เน่แต่น้องหนูเขาหนี มาภู่วันนะ...”

มงคลคิดว่าสาเหตุที่ตนเองต้องมาเป็นแบบนี้ก็เพราะดื่มเหล้าเป็นประจำมาเป็นเวลานาน มงคลบอกว่าถึงจะเสียใจและท้อแท้ใจขนาดไหน ก็ไม่เคยมีความคิดที่ฆ่าตัวตายหรือทำร้ายตนเองเลย

“...ก็คิดว่าเพราะกินเหล้า ...จะโตคักอ่โตคักตัวเก่าตีกินเหล้า...เรื่องก็คักตายนี้บ่อมีเลย...”

มงคลบอกว่าเมื่อลองมาคิดทบทวนดูก็เห็นว่าคนที่ตนเองเป็นโรคนี้อาจมีเชื้ออยู่เหมือนกัน เพราะได้ทราบว่าคนที่อยู่รอบข้าง มีใครบ้างที่รักตนเอง

“...แต่มาคิดได้ทีหลังว่า ..ก้านเป็นอย่างอื่นก็ดีกว่าไปอย่าง เขาได้รู้ว่ามิใช่รักแต่... โรคพิษสุนัข ความรัก...”

หลังจากไปรักษาตัวและทำกายภาพบำบัดอยู่ที่โรงพยาบาลประสาทได้เกือบเดือน มงคลก็ไปเช็คร่างกายซ้ำที่อาคารศรีพัฒน์ในโรงพยาบาลมหาราชอยู่ 3 วัน (3-6 พ.ย.) หลังจากนั้นก็กลับมารักษาต่อไปโรงพยาบาลประสาทถึงวันที่ 5 ธันวาคม

มงคลบอกว่าหลังจากทำกายภาพบำบัดร่วม 2 เดือน อาการก็ดีขึ้น ถึงแม้จะทราบแล้วว่าโรคนี้อาจไม่หายแต่ก็ยังมีความกังวลใจอยู่ เพราะถึงแม้จะไม่หายเป็นปกติก็ยังฟื้นฟูได้

“...อยู่สวนดอกบ่ออยู่ก็เลย แต่เวลาไฟมากก็กลัวอยู่... ตอนอยู่สวนดอกกะยังบ่อได้ นอนอย่างเดียว มาอยู่ที่นี่ ก้อยกแข็งยกขาได้ ตะเข้ก้อปาเดิน เดิน เดิน เดิน ตะเข้ไปเอื้อะกะ... ตอนแรกหนีตั้งนอนยกก้นก้อยบ่อได้ ต่อมาหนี ขาแข็งข้างหนึ่งยกไปได้ตัวอื่น...”

มงคลบอกว่าช่วงที่อยู่โรงพยาบาลประสาทก็คิดเสียใจเหมือนกัน แต่ก็พยายามไม่คิดมาก และมีความหวังว่า ตนเองจะดีขึ้นถึงจะไม่ปกติก็ตาม

“...ตอนที่อยู่โรงพยาบาล คิดเหมือนกัน คิด คิด คิดว่ามันจะหาย 90 เปอร์เซ็นต์... แต่บ่ก็คิดนัก ก็คิดว่ามันจะหายนะ...”

มงคลบอกว่าในตอนแรกที่ทราบว่าตนเองไม่หายเป็นปกติก็ท้อแท้ใจอยู่เหมือนกัน แต่ก็ใช้เวลาทำใจไม่นาน เพราะมีกำลังใจที่ดีจากลูกและภรรยา โดยเฉพาะภรรยา มงคลบอกว่าเป็นกำลังใจสำคัญเพราะภรรยาของมงคลอยู่ดูแลใกล้ชิดตลอดเวลา ซึ่งก่อนที่ตนเองจะป่วยอย่างนี้ภรรยาก็ไม่ได้ดูแลเอาใจใส่ตนเองมากเท่านี้

“...ทำใจบ่เมินสิบกกว่าวัน...เพราะว่า เพราะว่าแฟน (หัวเราะ) ...เพราะว่าแฟนเขาบ่ละแฟนเป็นทำทุกอย่างฮือเฮ...เมื่อก่อนจะเป็นฮือเป็นบ่เกยยะอย่างฮือ บ่าใจเป็นบ่ดูแลนะ แต่บ่าได้ฮือฮือเฮอย่างฮือ...”

มงคลบอกว่าปกติแล้วภรรยาจะเป็นคนไม่ค่อยอยู่บ้าน เนื่องจากเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรมต่างๆ ของหมู่บ้านเกือบทุกอย่าง เช่น กลุ่มแม่บ้าน, อาสาสมัครสาธารณสุข, เจ้าหน้าที่ประปาหมู่บ้าน ฯลฯ ถ้าไม่ได้ช่วยงานของกลุ่มนี้ก็ไม่ช่วยงานกลุ่มอื่น หลังจากเตรียมอาหารเช้าทิ้งไว้แล้ว ก็จะออกไปทำงานของกลุ่มต่างๆ ส่วนตนนั้นนอกจากออกไปร้านเช่าหนังสือ และร้านเช่า VCD แล้วก็ไม่ค่อยออกไปไหน จะอยู่กับบ้านอ่านหนังสือดูภาพยนตร์จาก VCD ที่เช่ามาหรือดูข่าว ไม่ชอบออกไปไหน ไม่เที่ยว พอสิ้นเดือนก็จะไปเบิกเงินที่ธนาคารมาเป็นค่าใช้จ่ายภายในบ้านเสียครั้งหนึ่ง

“...บ่อได้ไปไหน ออกไปเจ้าหนังสือ เจ้าหนังมาดูเหยย เดือนไหนก้อออกไปธนาคารเหยยเตื่อ...”

ตอนนั้นมงคลตั้งความหวังไว้ว่าตนเองจะต้องหายถึงไม่ปกติก็อยากจะเดินได้และขับรถไปไหนมาไหนได้เอง

“...ต้องหาย 90 เปอร์เซ็นต์ ต้องเดินได้ ขับรถได้...”

หลังจากออกจากโรงพยาบาลประสาท มงคลก็มารับการฟื้นฟูสภาพต่อที่โรงพยาบาลแมคเคน เนื่องจากอยู่ใกล้บ้านเดินทางสะดวก และภรรยาตนเองที่ต้องมาคอยรับส่งนั้นก็เพิ่งหัดขับรถ หลังจากที่ดินเองป่วย ยังขับรถไม่คล่องนัก ขับออกไปไหนไกลๆ หรือขับไปที่ไหนเป็นชุมชนไม่ค่อยได้ มงคลได้ไปฝึกเพื่อฟื้นฟูสภาพและพัฒนารูปแบบการเคลื่อนไหวของร่างกายที่โรงพยาบาลแมคเคน ทุกวันจันทร์ – ศุกร์ วันละ 1-2 ชั่วโมง ซึ่งมงคลก็พอใจผลการรักษา เพราะที่นั่นคนไม่ค่อยมาก เจ้าหน้าที่ดูแลทั่วถึงตนเองได้ทำเต็มที่ตามเวลา

“...บ่อใจกะ ดีหนี่เป็นกว้าง คนก่บ่อหลายหยั่งดีประสาท มันได้ยะหลายอย่าง...”

ตอนนั้นมงคลทำใจได้มากแล้ว รู้สึกว่าปลงกว่าตอนที่เป็นอย่างใหม่ ๆ จากที่เคยหงุดหงิด โมโหง่าย ก็ใจเย็น ขึ้นที่เลยท้อแท้ใจก็พยายามไม่คิด สภาพจิตใจตอนนี้ต่างกับตอนแรกๆ มาก

“...ต่างกั้นนักกะ ตอนแรกหนี่ บ่าไข้อาหยังซักอย่างละ...เป็นอะหยังอย่างอี มันยังบ่าตายเหยีย ...จีโจด จีคำ อะหยังบ่อบ่อใจก่คำ ดูหนั่งก่คำ ดูทิวี่ก่คำ เปิดประตูบ่อได้ก่คำ มือไปโดนฮั่นโดนหนี่ก่คำ คำไปหมดก้อย่าง แจ็งก้อย่างดีบ่าได้ตั้งใจ ...ตอนนี้ก่ดีขึ้นกว่าก่อน บ่าโจด บ่าเกียด บ่าเหมือนที่แรก แรกหนี่มันจีโจด จีหมิง...”

จนถึงปัจจุบันนี้ภรรยาก็ยังคอยดูแลมงคลอย่างใกล้ชิด งานต่างๆที่เคยทำให้กลุ่มทั้งหลายในหมู่บ้านก็ลาออกเพื่อจะได้มีเวลาดูแลมงคลได้อย่างเต็มที่ มงคลบอกว่าไม่ว่ามงคลจะค่าจะบ่นอย่างไร ภรรยาก็ไม่บ่น ตรงนี้ทำให้มงคล รู้สึกดีใจมากและมีกำลังใจที่จะสู้ต่อไป

“...เป็นดูแลเฮาดี ดูแลก้อย่าง อะฮื้อก้อย่าง ยะอะหยังบ่อเกย บ่อเกยจ่ม...ก่อนหน้าดีเฮาบ่อเป็นอะหยังซักอย่างหนี่หนะ ก่อนหนั้นัน เป็นบ่อเกยยะหยังอี บ่อเกยปอนิบัคเฮาอย่างอี...เป็นก่มีโรคประจำตัวของเป็น...”

มงคลตั้งความหวังไว้ว่าจะต้องเดินได้ภายใน 6 เดือน และขับรถได้ ถ้า 6 เดือนยังไม่ได้ก็อาจเป็น 1 ปี หรือ 2 ปี ก็จะสู้ต่อไปออกกำลังไปเรื่อยๆ จนกว่าจะทำได้

“...ภายใน 6 เดือนต้องเดินได้ ขับรถได้...ถ้ามันบ่าได้ก้อฮื้อปีถ้ายังบ่าได้ ก่อ 2 ปีฝึกไปเรื่อยๆ เอาจนมันได้นะ...”

นอกจากการรักษาแผนปัจจุบันแล้ว มงคลก็ไม่ได้แสวงหาการรักษาด้วยวิธีอื่น จะมีการใช้ลูกประคบสมุนไพรบ้าง เมื่อปวดเมื่อยตามร่างกาย แต่ก็ยังเป็นลูกประคบที่ภรรยาทำเอง

“...มีลูกประคบ ลูกประคบสมุนไพรเนียะ ทำเอง...”

หลายครั้งที่มีคนนำสินค้าเกี่ยวกับการออกกำลังกายมาขายให้ที่บ้าน หรือบางรายมาเสนอขายอย่างนำวนโดยโฆษณาว่าจะช่วยให้เลือดไหลเวียนดีและทำให้หายจากโรค มงคลก็อยากได้เพราะ

อยากหายแต่ก็จะมาถามข้อมูลและความเห็นจากนักกิจกรรมบำบัดและนักกายภาพบำบัดที่ฝึกตนอยู่ ทุกครั้ง ถ้าสิ่งไหนไม่จำเป็นและราคาสูงเกินไปมงคลก็ไม่ซื้อ ทุกวันนี้มงคลก็ยังมาฝึกฟื้นฟูสภาพที่โรงพยาบาลแมคเคนทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ และออกกำลังเองที่บ้านทุกวัน โดยมีภรรยาคอยช่วยเหลืออยู่ตลอด หลังเลิกจากทำงานลูกก็จะพาหลานๆ มาเยี่ยมที่บ้าน วันหยุดเสาร์-อาทิตย์ทุกคนก็จะมารวมกันอยู่ที่บ้านของมงคล สิ่งเหล่านี้เป็นกำลังใจที่ดีที่ทำให้มงคลมีความพยายามที่จะดำเนินชีวิตต่อไป

มงคลเพิ่งเป็นโรคหลอดเลือดสมองได้ไม่กี่เดือน จากการเป็นโรคหลอดเลือดสมองมีอาการอัมพาตของร่างกายซีกซ้ายและกล้ามเนื้อใบหน้าด้านขวาทำให้พูดไม่ชัด ในตอนแรกที่ทราบว่าตนเองจะต้องมีความพิการเป็นอัมพาตไปตลอดชีวิตนั้นมงคลรู้สึกตกใจ เสียใจและสิ้นหวัง แต่การได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากครอบครัว โดยเฉพาะจากภรรยาทำให้มงคลมีกำลังใจขึ้นถึงและแม้จะทราบแล้วว่าจะไม่หายเป็นปกติก็ตาม แต่มงคลก็มีความพยายามที่จะรักษาตนเอง ปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ เข้ารับการฟื้นฟูสภาพและออกกำลังกายเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ช่วยเหลือตนเองได้มากที่สุดและไม่เป็นภาระของครอบครัว

นายล้วน อายุ 55 ปี ภูมิลำเนาเดิมเป็นชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช ย้ายมาอยู่เชียงใหม่ตั้งแต่ 20 กว่าปีก่อน ภรรยาคนปัจจุบันเป็นคนที่ 7 ล้วนมีลูกด้วยกัน 2 คน ลูกสาวเรียนจบ ปวส. แต่งงานแล้วมีลูกชาย 2 คน ยังไม่ได้ทำงาน ลูกเขยรับจ้างขับรถพ่วงอยู่ที่สุพรรณบุรี ส่วนลูกชายอีกคนเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุทางรถเมื่อ 4 ปีก่อน

ล้วนเป็นโรคหลอดเลือดสมองมานานกว่า 6 ปี ตอนที่เกิดอาการ ล้วนกำลังเดินทางไปรับงานสร้างตึกที่ จ. สุราษฎร์ธานี ขณะแวะพักที่ปั้มน้ำมันแห่งหนึ่ง ล้วนก็เกิดอาการอ่อนแรงซีกขวาพูดไม่ออก ภรรยาและคนงานจึงช่วยนำส่งโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี

“...ลูกพาลูกน้องไปทำงานที่สุราษฎร์ฯ ไปกันสองคันรถ...แวะนอนพักกันที่ปั้มน้ำมัน พอลูกจะมาจะไปเข้าห้องน้ำก็ล้มเลย ค้าน้ำมันชาไปหมด พูดไม่มีเสียงจะได้แต่เอ้อๆอ้อๆ แฟนกับลูกน้องเขาก็ช่วยกันอุ้มเอาไปส่งโรงพยาบาล...”

ล้วนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานีอยู่สิบวันก็ย้ายไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลมะขามเตี้ย เนื่องจากไม่พอใจผลการรักษาเพราะล้วนเคยมีอาการเส้นเลือดในสมองอุดตันมาแล้วหนึ่งครั้งแล้วเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลข้างเผือกเพียง 2 วันก็หาย

“...เคยเป็นครั้งนึงแล้วนะ เส้นเลือดอุดตันเนี่ย ตอนนั้นเข้าที่ข้างเผือกสองวัน หมาไปหมื่นกว่า...”

หลังจากรักษาตัวที่โรงพยาบาลมะขามเตี้ยตามที่มีคนแนะนำอยู่ประมาณ 2 สัปดาห์แล้วไม่หาย ล้วนก็ย้ายไปรักษาที่โรงพยาบาลทักษิณ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลเอกชนที่มีชื่อเสียงในแถบนั้น

“...จากมะขามเตี้ย ก็ไปที่ทักษิณทักษิณที่เอกชนนะ เป็นโรงพยาบาลใหญ่ บัน ไคชั่นละหมื่น...”

ตอนที่ เป็นใหม่ล้วนตกใจเพราะเป็นมากกว่าครั้งแรก แต่ก็คิดว่าจะต้องรักษาหายเหมือนกับที่เคยเป็นครั้งก่อน

“...ก็ตกใจนะ เพราะคราวนี้มันเป็นเยอะ แต่ก็คิดว่าไม่กี่วันเดี๋ยวมันก็หาย...”

รักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลทักษิณอีกสัปดาห์กว่าวัน เมื่ออาการไม่ดีขึ้นอย่างที่คาดหวังไว้ ล้วนจึงย้ายไปที่โรงพยาบาลทุ่งสง อยู่ที่โรงพยาบาลทุ่งสงเพียง 2 วัน ก็ได้รับคำแนะนำจากญาติผู้ป่วยคนอื่นให้ไปรักษากับหมอพื้นบ้าน คนหนึ่งซึ่งมีชื่อเสียงในด้านการรักษาโรคอัมพฤกษ์ อัมพาต เมื่อล้วนไปพบกับหมอพื้นบ้านนั้นเสียค่ารักษาครั้งแรก 99 บาท ล้วนเล่าว่าหมอที่นั่นให้สัญญาว่าจะหายภายใน 5 – 6 เดือน ถ้าไม่หายจะไม่เก็บเงินค่ารักษา ส่วนค่ารักษาเมื่อหายดีแล้วนั้นจะจ่ายให้เป็นเงินหรืออย่างอื่นก็ได้แล้วแต่ล้วนจะให้

“...หมอบอกว่าเขารักษาคนเป็นแบบนี้หายมาหลายรายแล้ว...ค่ารักษาไม่คิด ตามแต่เราจะให้ จะให้เป็นเงินหรืออะไรก็ตามแต่จะให้ เสียค่าครั้งแรกไป 99 บาทนะ เป็นค่ายกครู...ลองถามว่าใช้เวลาเท่าไร หมอบอก 5-6เดือนหาย ถ้าไม่หายไม่เอาตั้งค์ ลุงก็เลยไปหาเช่าบ้านเพราะบ้านเราอยู่เชียงใหม่ไปมาลำบาก...”

ด้วยความหวังที่จะรักษาอาการให้หายประกอบกับคำพูดที่น่าเชื่อถือของหมอพื้นบ้านที่นั่น ล้วนจึงตกลงรับการรักษาและเช่าบ้านอยู่ในละแวกนั้นเพื่อสะดวกในการเดินทางไปรักษา ล้วนหวังว่าจะต้องหายเป็นปกติและตั้งใจไว้ว่าถ้าหมอกคนนี้รักษาตนเองได้จะยกกระดมะมาสดำของตนให้

“...ตอนนั้นนะลุงตั้งใจว่าถ้าหายจะยกกระดมะของลุงให้คันนี้ รถมะมาสดำนะ พอ 5 เดือนละมันก็ไม่หาย...แต่ลุงก็พูดได้กับหมอกคนนี้นะ แต่อย่างอื่นมันไม่หาย...”

หลังจากรักษากับหมอพื้นบ้านอยู่ 5 เดือน ล้วนก็พูดชัดขึ้นและพูดเป็นประโยคได้ แต่อาการทางกาย อื่น ๆ ยังเหมือนเดิมคือยังอ่อนแรงซึกขาเดินไม่ได้จึงตัดสินใจกลับบ้าน ในช่วงที่ล้วนยังช่วยเหลือตนเองไม่ได้มาก เคนเองยังไม่ได้ต้องนั่งรถเข็นผู้พิการและพูดเป็นประโยคพูดยังไม่ได้ พูดได้เป็นคำ ๆ เมื่อต้องการบอกหรือให้ภรรยาช่วยเหลืออะไรก็ลำบากทำให้ล้วนหงุดหงิดและโมโหง่าย

“...หงุดหงิดเหมือนกันนะ เวลาเราจะกิน จะเอาอะไรก็ได้แต่ซึกๆ บางที่เขาเอาให้ไม่ทันใจก็โมโห ก็ด่าเหมือนกัน...”

เมื่อกลับมาอยู่บ้านที่ จังหวัดลำพูน ล้วนก็ยังแสวงหาหนทางรักษาอยู่เรื่อย ๆ ไม่ว่าจะไกลต้องเดินทางไปรักษาต่างจังหวัดหรือเสียค่าใช้จ่ายเท่าไร ล้วนก็ไป เพราะอยากหายเป็นปกติ

“...ที่ไหน ๆ ก็ไปหมดแหละที่เขาว่าดี...เขอบอกว่าหมอที่โรงพยาบาลหาดใหญ่เก่งนะ ก็ไปนั่งรถกันไป ไปถึงตอนเย็นนะหมอบอกกลับแล้วก็ไปเปิด โรงแรมรอ พอเช้าก็ไปรอเจอหมอที่โรงพยาบาล

เขาก็ให้ยามากินมันก็ไม่หาย ก็ไม่ไปอีก... ไปที่พิจิตรอีกนะ ที่พิจิตรนี้ไปฉีดยาเข็มหนึ่ง ฉีดเสร็จก็กลับ...”

ทุกครั้งที่เราไปรักษาตามที่ตั้งต่าง ๆ ทุกรายจะไปด้วยและคอยดูแลถ้วนตลอด หลังจากเป็นได้ประมาณ 8 เดือน ทรายของลี้วนก็ตัดสินใจฝึกเดินให้ลี้วนเองเอง โดยพาลี้วนเดินในสนาม และช่วยเตะขาข้างที่ไม่มีแรงไป จนลี้วนสามารถเดินเองโดยใช้ไม้เท้าช่วยพยุง

“...มาเดินได้ 7-8 เดือนหลังนี้แฟนพาเดิน เดินสนามที่บ้านเนียแหละแฟนพยุง แล้วก็ช่วยเตะขาไป เราก็อธิงไม้เท้าข้างนึง...”

ตลอดเวลาที่ลี้วนรักษาตัวเพื่อน ๆ ที่เคยทำงานรับเหมาก่อสร้างด้วยกันและคนงานไม่ได้มาเยี่ยมเลย ต่างแยกย้ายกันไปหางานทำที่ใหม่ ซึ่งก็ทำให้ลี้วนน้อยใจและเสียใจไม่น้อย เนื่องจากตอนที่ทำงานด้วยกันลี้วนรักและช่วยเหลือลูกจ้างทุกคนและก็ได้ช่วยเหลือครอบครัวของหัวหน้าคนงานไว้หลายคน

“...เรารับมาหลายคนนะให้เป็นหัวหน้าคนงาน คุณงาน ซ้อรดให้จับคนละคัน คนละคัน ลูกเมียมันไม่สบายเราก็ออกให้ค่าโรงบาละนะ ใครจะแต่งงานก็ให้คนละห้าพัน ห้าพัน พอเรามาเป็นแบบนี้มันหายหมด ไม่มาดูแล...”

ลี้วนเดินทางไปรักษาตามที่ตั้งต่างๆ รักษาอยู่หลายเดือนทำให้เงินที่สะสมไว้หมดไป ต้องขายรถและเครื่องมือก่อสร้างที่มีเพื่อนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัวและค่าใช้จ่ายในการรักษาตัว เพราะครอบครัวไม่มีรายได้อื่น

“...รถกระบะนะเมื่อก่อนมี 4-5 คันก็ขายหมด ไม่บุ่น 3 ตัวก็ขายให้เขาไป เราทำไม่ได้ก็ไม่มีใครทำก็ขายไปหมด...”

นอกจากเดินทางไปรักษาตามที่ตั้งจังหวัด ลี้วนยังไปรักษาอีกหลายที่ในเชียงใหม่ ทั้งที่วัดและตามโรงพยาบาลต่างๆ เมื่อรักษาไม่หายลี้วนก็จะเปลี่ยนสถานที่รักษาไปเรื่อยๆ

“...ไปรักษากับเจ้าอาวาสวัดช่างเคียนนะ เขาก็พาเดิน เดิน เดิน ไปเดินมา แต่ท่านไม่เอาค่ารักษานะ รักษาให้ฟรี เพราะเคยนับถือกันมาตั้งแต่ยังไม่เป็นอะไร... ไปศรีพัฒน์นะวันเดียวหมดไป หกพันกว่าบาท ก็ได้ยามากิน ที่ไปวันเดียวนะ... โรงพยาบาลประสาทรนี้ก็ไป ไปอยู่ 2 อาทิตย์นะก็ไปทำกายภาพ ไปหัดเดิน...”

หลังจากนั้นลี้วนก็กลับมาอยู่บ้าน ไม่ว่าใครจะแนะนำให้ไปรักษาที่ไหนหรือแนะนำให้ใช้ยาอะไร ทั้งยาสมุนไพรแผนโบราณ ยาสมุนไพรหรืออาหารเสริมต่าง ๆ ลี้วนก็ทดลองซื้อหามาใช้โดยไม่คิดเสียค่าใช้จ่ายด้วยความหวังว่าจะช่วยให้อาการดีขึ้น

“...ยากระดูกสะโพกสองพันก็กินนะ เขาว่าอะไรดีก็ซื้อหมด...ที่ไหนมียาอะไรดีก็ไปหาซื้อ มากิน อยากให้มันหาย...”

หลายครั้งที่มีมิจนาชีพมาหลอกลงไปรักษา ล้วนก็หลงเชื่อเพราะอยากจะรักษาตัวให้หาย ซึ่งทำให้เสียเงินไปอีกไม่น้อย

“...เป็นหมอจีนนะ มันมีนายหน้าขับรถแดงมา มากับลูกสาวกับเมีย เขาบอกว่าพี่ชายเขาเป็น ตอนแรกมือหงิกอย่างงี้เลย ตอนนี้นำไปทำอะไร ได้หายแล้ว ไอ้เราก็คงใจอยากหายก็ไป... หมอพื้นบ้าน หมอจีนนะ โคนไป 2 อาทิตย์ หมั่นกว่า ค่ายาอีกเม็ดละร้อย... ตอนแรกเขาเรียก หกพันนะ ได้หน้าม้ามัน ได้ไปห้าร้อย แล้วไปแต่ละครั้งแต่ละครั้งเสียค่าบีบอีกครั้งละสองร้อยหนะ แต่ไอ้ค่าบีบเราไม่เสียคายนะเพราะเขาทำให้เรา...”

ช่วงแรกล้วนอาศัยอยู่บ้านที่ลำพูน ส่วนบ้านที่หมู่บ้านเพชรนิล เชียงใหม่ให้เช่าเดือนละ 2,500 บาท ซึ่งก็พอจะนำมาช่วยค่าใช้จ่ายในบ้านได้บ้าง หลังจากโดนหลอกครั้งนั้นล้วนก็ยังแสวงหาวิธีทางรักษาอยู่แต่ก็ระวังมากขึ้น ต่อมามีคนแนะนำให้ไปที่โรงพยาบาลแมคเคนล้วนก็ไป

“...เขาถามว่ารู้จักแมคเคนไหมเราก็ไม่รู้จัก พอถามไปถามมาก็อยู่ใกล้บ้าน ก็ไป... ก็เที่ยวไปเที่ยวกลับลำพูนทุกวัน...”

หลังจากล้วนไปกลับระหว่างบ้านที่ลำพูนกับโรงพยาบาลแมคเคนอยู่ 2 สัปดาห์ ก็ได้บอกเลิกสัญญาเช่าบ้านที่หมู่บ้านเพชรนิล เชียงใหม่ แล้วย้ายมาอยู่เพื่อความสะดวกในการไปโรงพยาบาล ซึ่งที่นี้ล้วนได้ฝึกพัฒนารูปแบบการเดินและทักษะการควบคุมการทำงานของแขนและมือแต่ล้วนก็ยังไม่พอใจการรักษาเนื่องจากอาการไม่ดีขึ้นตามที่คาดหวังเพราะว่าล้วนต้องการหายเป็นปกติ เมื่อมีคนแนะนำว่าที่วัดทุ่งบ่อเป็น จ.ลำปาง มีชื่อเสียงในการรักษาทางด้านนี้และบอกว่าไม่เสียค่ารักษา ล้วนจึงได้หยุดการรักษาที่โรงพยาบาลแมคเคน แล้วไปรักษาที่วัดทุ่งบ่อเป็น โดยที่นี้ล้วนพอใจในวิธีการและอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการรักษา

“...มีคนเขาบอกว่าที่วัดทุ่งบ่อเป็น ลำปาง ค่าเก่งแล้วก็ไม่เสียตังค์ด้วยก็เลยไป... ไม่ได้ว่าแมคเคนไม่ดีนะ แต่ที่นี้เครื่องมือ เครื่องออกกำลังเค้ามีเยอะครบกว่าแมคเคนอีก จะใช้อะไรก็มี แล้วก็หลายอย่าง มีบ่อโคลนเป็นบ่อยาวๆนะให้เราเดิน มีบสมุนไพรมินวด...”

ล้วนรักษาอยู่เกือบเดือนอาการไม่เปลี่ยนแปลง ประกอบกับมีปัญหาด้านค่าใช้จ่าย เพราะถึงแม้ว่าจะไม่เสียค่ารักษา แต่ก็มีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีกหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นค่านวด ค่าอาหารและที่พักของตนเองและภรรยาด้วย ล้วนจึงตัดสินใจกลับมาอยู่บ้าน

“...มันไม่เสียค่ารักษาก็จริงนะ แต่เราก็ต้องเสียค่าห้องวันละ 50 บาทสองคนก็ร้อย ค่าข้าวอีกสามมื้อวันนึงๆก็หมดไม่ต่ำสองร้อยละ...”

จากภาวะการเงินที่ไม่เอื้ออำนวยเหมือนแต่ก่อน และประสบการณ์จากการรักษาพยาบาลแห่งหลายขนาน ล้วนก็ทำให้กับสภาพความพิการของตนเองได้มากขึ้น

“...ก็ซาลงเรื่อย ๆ ทำใจได้... ไม่มีเงินด้วย...ก็ซาลงเรื่อย...”

ล้วนแสวงหาทางรักษาอย่างนี้อยู่ประมาณ 3 ปีก็หยุด และทำใจมาเรื่อย ๆ แต่เมื่อมีโครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกโรคเข้ามา ล้วนก็ได้ใช้สิทธิกลับมารักษาฟื้นฟูสภาพที่โรงพยาบาลแมคเคนอีกครั้ง แต่ก็ไม่ได้มาสม่ำเสมอเนื่องจากภรรยาต้องทำงาน

“...พอดีมันมี 30 บาทเข้ามาไง เราไม่ต้องเสียเงินก็เลยมาที่นี่...ก็อย่างที่เห็นนี่แหละมาๆหยุดไม่ค่อยได้มา...”

หลังจากผ่านมากกว่า 6 ปี ปัจจุบันนี้ล้วนทำใจยอมรับสภาพความพิการที่เกิดขึ้นได้แล้ว

“...ตอนนี้ทำใจได้ละ เมื่อก่อนทำใจยาก...”

เนื่องจากพยายามหาทางรักษามาจนหลายที่หลายวิธีมาเป็นเวลานานประกอบกับภาระครอบครัวที่ค่อนข้างลำบาก ล้วนจึงพยายามดูแลตนเองโดยออกกำลังกายเอง ทานยาควบคุมความดันโลหิตอย่างสม่ำเสมอ ปั่นจักรยานทุกวัน วันละ 1 ชั่วโมงและเดินออกกำลังกายรอบ ๆ บ้าน

“...ก็ปั่นจักรยานเนี่ยวันละชั่วโมง เย็นๆมากก็เดินรอบๆนี้ซักรอบสองรอบ...”

แม้ว่าจะแทบจะไม่มีรายได้เพราะตนซึ่งเคยเป็นเสาหลักของครอบครัวทำงานไม่ได้แล้ว ภรรยาหาเงินคนเดียว ลูกสาวก็ไม่มียานทำ แต่ญาติ ๆ ของล้วนก็ยังช่วยเหลือ ถ้าล้วนมีปัญหาหนัก ๆ ก็จะไปหาญาติ ๆ ทางใต้เพื่อขอให้พี่น้องช่วยเหลือ แต่ก็นาน ๆ ครั้งเพราะเกรงใจ

“...บางทีก็ลงใต้ ไปหาพี่ข้างน้องข้าง ขอคนนั้นนิดคนนี้หน่อยสองพันสามพัน ได้มาที สองหมื่นกว่า สามหมื่น ก็พออยู่ได้ไป...”

ญาติทางภรณานั้นถึงแม้ว่าจะมีฐานะดี แต่ก็ไม่เคยให้ความช่วยเหลืออะไรแก่ครอบครัวของล้วนเลย

“...ทางนั้นนะพี่เขาเป็นนายพันกันตั้งหลายคนไม่เคยช่วยเลย น้องมันนี่มีตึกแถวในตลาดราคาเป็นล้าน...”

นอกจากญาติๆของล้วนแล้วเพื่อนบ้านที่หมู่บ้านเพชรฉวีนี้ก็มึน้ำใจกับล้วน คอยแบ่งปันอาหารมาให้ล้วนเสมอ และบางครั้งเมื่อล้วนจะกลับไปหาญาติทางใต้เพื่อนบ้านบางคนก็จะช่วยเหลือเรื่องค่าใช้จ่าย ในการเดินทาง

“...บ้านตรงข้ามนี่นะเป็นป่าไม้ ตอนที่ลงไปใต้นี้เขาก็ให้ค่าน้ำมันมาสามพัน ข้างบ้านนี้เป็นตำรวจเขามีอะไรเขาก็แบ่งมาให้ บางทีก็ซื้อมาฝาก ถัดไปหลังโน้นเป็นพยาบาลสวนดอกก็เอากับข้าวมาให้ประจำ กับข้าวที่โรงบาลนะ หลังนี้ก็ป็นตำรวจเหมือนกันเป็นจำ...”

ครอบครัวของล้วนนั้นก็ทำงานตอบแทนความมีน้ำใจของเพื่อนบ้านที่ให้ความช่วยเหลือให้ตามแต่โอกาสเท่าที่จะทำได้

“...ก็ช่วยดูบ้าน ทำความสะอาด รดน้ำต้นไม้ให้บ้าง อย่างบ้านหน้านี้ก็เพิ่งไปทำอ่างน้ำให้หลานเขาเล่นมา แพนไปปลูกกระเบื้องให้วันเดียวก็เสร็จ...”

ในบางครั้งล้วนก็ยังคงคิดน้อยใจเพื่อนและคนงานที่ทำงานรับเหมาก่อสร้างด้วยกัน ที่ไม่เคยมาช่วยเหลือกันในยามที่ลำบาก

“...ตอนชาวบ้านเขาเป็น เขาตายไปช่วยเขามาหมด ตอนตัวเองตายจะมีเงินทำศพอะไรล่ะก็ไม่รู้...”

ตอนนี้ล้วนหวังแต่ลูกสาวที่ยังไม่มีงานทำและกลัวลูกสาวจะ โคนหลอกเพราะเมื่อครั้งยังทำงานรับเหมาก่อสร้าง ล้วนก็เป็นคนสำมะเลเทเมาพอสมควร

“...ห้วงแต่ลูกเนี่ยแหละ มันเป็นผู้หญิง กลัวไปทำงานแล้วเค้ามาหลอก เมื่อก่อนตอนลุงยังรับเหมาก็ไม่ได้ไปทำกับผู้หญิงไว้เยอะ...”

ล้วนตั้งใจไว้ว่าถ้ามีเงินทุนซักร้อยก็จะไปหาร่วมทุนทำธุรกิจรับเหมาก่อสร้างอีกครั้งเพราะเห็นว่าเป็นงานที่รายได้ดีและสงสารภรรยาและลูกที่ต้องดิ้นรนเลี้ยงชีพด้วย ซึ่งเป็นงานที่เหนื่อย รายได้ก็ไม่มากและไม่แน่นอนอีกด้วย

“...ถ้ามีทุนอีกซักก้อนนะ ก็อยากจะลงทุนทำรับเหมาก่อสร้างอีก เพราะมันได้ จะชวนเพื่อนมาหุ้นกันทำนะ ... ทุกวันนี้ขายขนมด้วยมันก็ไม่ค่อยได้อะไร ได้มั่งไม่ได้มั่ง มันไม่พอ...”

ล้วนเป็นโรคหลอดเลือดสมองมากกว่า 6 ปีถึงแม้ว่าตอนนี้จะทำใจยอมรับสภาพความพิการของตนเองได้มากแล้ว สามารถเดินได้เองโดยไม่ใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือ แต่ลึกๆในใจก็ยังอยากหายเป็นปกติเพราะตนเองเป็นเสาหลักของครอบครัว ก่อนหน้าที่ล้วนจะทำใจได้เหมือนทุกวันนี้ล้วนแสวงหาวิธีการรักษาต่างๆมามากมายและทำอย่างนั้นอยู่หลายปีทั้งการรักษาแผนปัจจุบันและแบบอื่นๆ เมื่อรักษาไม่หายล้วนจึงพยายามทำใจและปลงมาเรื่อยๆ ภรรยาเป็นคนที่คอยดูแลและเป็นกำลังใจที่สำคัญให้ล้วนมาตลอด นอกจากนั้นล้วนยังได้รับการช่วยเหลือจากญาติพี่น้องของตนและเพื่อนบ้านอย่างสม่ำเสมออีกด้วย

นางวัลภา ชาวเชียงใหม่อายุ 58 ปีเป็นโรคหลอดเลือดสมองมานานกว่า 5 ปีแล้ว วัลภามีอาการล้มขาซ้ายโดยเปิดร้านขายของชำอยู่ที่บ้าน สามีรับราชการทหาร ซึ่งเพิ่งเสียชีวิตไปได้ 2 เดือน มีลูกสาว 1 คนทำงานฝ่ายขายโครงการหมู่บ้านสวนริมธาร สถานภาพโดยทั่วไปของครอบครัวมั่นคงดีและครอบครัวมีความอบอุ่น

วัลภาเล่าว่าโดยปกติตนเองเป็นคนที่มีสุขภาพแข็งแรงดี ไม่เคยป่วยถึงกับต้องเข้าโรงพยาบาลแต่ก็ไม่เคยไปเช็คสุขภาพประจำปีที่โรงพยาบาลเลย

“...ก่อนธรรมดา ปกติดี เราไม่เคยเช็คร่างกายเลยนะ อยู่ๆก็เป็น...”

วันที่เกิดอาการวัลภาอยู่บ้านคนเดียวเนื่องจากสามีและลูกไปทำงาน เพื่อนบ้านช่วยนำส่งโรงพยาบาล หลังจากถึงโรงพยาบาลวัลภาก็ไม่รู้สึกตัวอีก

“...ป่าไปตลาดกลับมาแล้วก็มาเล่นเนาะ สันเหมือนจะเป็นลมไป ป่าก็เลยโทรศัพท์ถึงลุงเค้า พอโทรถึงลุงเค้าพูดไม่ทันจบ ก็พูดไม่ออก มันค่อยๆขอบนั่งลง พอตีพวกข้างบ้านเค้าเห็น พอตีตอนนั้นป่าชายของเนาะ เค้าก็มาช่วยว่าไปโรงพยาบาลไหมก็ไป ไป ก็พาไปโรงพยาบาล ป่าก็ไม่รู้สึกตัวอีก...”

ช่วง 1-2 เดือนแรกที่อยู่โรงพยาบาลยังไม่ค่อยรู้สึกตัวดีพูดจาไม่ค่อยรู้เรื่องและช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ หลังจาก 2 เดือนเมื่อการรับรู้เริ่มปกติก็ทราบว่าตนเองไม่สบาย ร่างกายขยับไม่ค่อยได้ แต่ไม่ทราบว่าตนเองเป็นอะไรสามีและลูกก็ไม่ได้บอกอะไร

“...ก็รู้นะ แต่ไม่รู้ว่าเป็นอะไร...”

จนกระทั่งเข้าเดือนที่ 3 ก็เริ่มแปลกใจว่าทำไมถึงเดินไม่ได้และรู้สึกร่างกายซิกขวาหนัก เคลื่อนไหวลำบาก จึงถามแพทย์เจ้าของไข้

“...จนได้ 2-3 เดือนนะ เอ๊ะ! ทำไมถึงเดินไม่ได้ ก็ถามหมอว่าจะเดินได้ไหม...”

เมื่อทราบว่าตนเองเป็นอัมพาต ต้องฟิการก็รู้สึกท้อแท้ เสียใจมาก

“...ไม่รู้ไปทำอะไรกรรมอะไรไว้ คิดอยู่อย่างนี้ ไม่รู้ชาติที่แล้วเราไปทำอะไรใครนะ ชาตินี้เราก็ไม่ได้ไปทำอะไรให้ใคร..ท้อ น้อยใจที่เป็นอย่างนี้...”

ถึงแม้ว่าสภาพจิตใจในช่วงแรกๆจะมีวิกฤต แต่ ครอบครัวและญาติก็ได้ให้กำลังใจอยู่ดูแล ใกล้ๆตลอด ไม่ได้ทอดทิ้ง ได้คอยช่วยเหลือและหาวิธีทางรักษา

“...แฟนกับลูก เค้าก็ดีนะ ก็มีน้องสาว (ร้องไห้) ไม่อยากพูดถึง... เค้าก็ทำเหมือนเรา คือเค้าก็ทำเหมือนกับว่าเราเป็นคนป่วย เพราะว่าเรายังป่วยอยู่ เค้าก็คอยพูดอะไรที่จะไม่ให้เราเสียใจ ท้อใจ น้อยใจ อะไรอย่างเงี้ย...”

นอกจากนั้นเพื่อนๆสนิทและเพื่อนบ้านก็คอยแวะเวียนมาเยี่ยมและให้กำลังใจอยู่เสมอ ทำให้วัลภามีกำลังใจขึ้น

“...ก็มีเพื่อนฝูงที่เคยสนิทกัน ที่เขายังไม่เป็นอะไร เค้าก็มาเยี่ยมเยียนกัน...”

ถึงแม้จะได้กำลังใจจากหลายด้านแต่เนื่องจากตอนนั้นยังทำใจยอมรับไม่ได้วัลภาไม่อยากจะทำอะไรและคิดว่าเป็นแบบนี้แล้วน่าจะตายเสียดีกว่า

“...คิดว่าทำไมไม่ตายเสีย ทำไมมัน...มันอยู่ไปก็ทำอะไรไม่ได้ ก็คิดเหมือนกันนะ ท้อใจเหมือนกัน ว่าทำไมเป็นอย่างนี้ จะตายซะก็ไม่ตายเป็นกรรมอะไร...”

ต่อมาวัลภาก็ค่อยๆทำใจได้มากขึ้นจึงได้เข้ารับการฝึกทางกายภาพบำบัด และหัดเดินจนเดินได้โดยใช้ไม้เท้าและมีคนคอยดูแลใกล้ๆเนื่องจากรู้สึกว่ายังเดินเองไม่ปลอดภัย

“...พอรู้แล้วก็ทำใจนะ...จะทำยังเหวอ ก็ไม่รู้จะทำยังไง มันเป็นอย่างนี้ไปแล้ว ก็พยายามค่อยๆหัดเดิน หัดอะไร ตอนนั้นก็หัดเดินใส่ splint (อุปกรณ์ช่วยพยุงขาและข้อเท้าสำหรับ

ผู้ป่วย)แต่ว่าต้องมีคนคอยเดิน ไกลๆเพราะไม่กล้าเดินเอง ละก็อยู่บ้านได้ 2 เดือนก็ไปแมคเคน ...”

หลังจากออกจากโรงพยาบาลมหาสารฯแพทย์ได้แนะนำให้กลับมาทำกายภาพต่อเองที่บ้าน แต่วัลภาไม่ทราบว่าจะทำยังไงเพราะไม่มีอุปกรณ์การฝึกเหมือนตอนที่อยู่โรงพยาบาล หลังจากนั้น 2 เดือนวัลภาจึงได้มารับการฟื้นฟูสภาพต่อที่โรงพยาบาลแมคเคน โดยได้รับการฝึกทั้งกิจกรรมบำบัด และกายภาพบำบัดโดยมีการนัดแผนไทยร่วมด้วยในบางครั้ง นอกจากนั้นวัลภาก็ไม่ได้แสวงหาวิธีการรักษาอื่นๆเลย

“...พอออกจาก โรงพยาบาลหมอที่สวนดอกก็แนะนำให้มาทำคนเดียวที่บ้านเนาะเค้าก็บอกวิธีให้ แต่เราไม่รู้จะทำยังไงอุปกรณ์อะไรก็ไม่มี แต่ไปทางนั้นเค้าสอนก็ชัดเจนขึ้นหน่อยป้ารักษาแต่ที่สวนดอกกับแมคเคน ทำแต่ที่แมคเคน นวดก็นวดที่ป้าให้เขามานวดให้...”

หลังจากออกจากโรงพยาบาลมหาสารฯแล้วมาเป็นผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลแมคเคน เพื่อนๆที่สนิทก็ยังแวะเวียนมาเยี่ยมอยู่สม่ำเสมอและยังได้นำยานานต่างๆมาให้ทดลองใช้ บางรายก็แนะนำให้รักษาด้วยวิธีการอื่น หรือ ใช้ไสยศาสตร์ตามคำบอกเล่าหรือที่เคยพบมาจากญาติและเพื่อนของตน วัลภาที่รับฟังและรับยาต่างเหล่านั้นไว้ แต่ก็ไม่ได้ทานยาที่ได้และไม่เคยไปรักษาด้วยวิธีอื่น เนื่องจากไม่มั่นใจและกลัวว่าจะเกิดผลเสียทำให้สภาพร่างกายแย่ลงมากกว่าเดิม

“...มา ก็มากันเหมือนเดิม...มีคนเค้าเอายา เอาอะไรมาให้เนาะ ยาสมุนไพรเอามาให้กิน ป้าก็รับไว้เนาะ มีหลายดีหลายคนเค้าไป เค้าป่วย เค้าได้ยาอะไรมา...บางคนก็บอก เฮ้อ ! มีเพื่อนเป็น เป็นอย่างป้าเนี่ยเนาะ เค้าก็ให้ยามา ลองมาทานดูซิ แต่เราไม่ทาน ถ้าเค้าถาม ป้าก็บอกว่าไม่เห็นมันดีขึ้น มันกินมากไป เราก็ไม่รู้ว่าจะอันไหนเป็นอันไหน หรือยังงี้ดิ...”

เพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เคียงถึงแม้จะไม่ได้เดินมาพูดคุยกับวัลภาที่บ้านบ่อยนักแต่ก็จะตะโกนข้ามรั้วมาถามไถ่บ้างเป็นระยะบางครั้งก็แบ่งปันกับข้าวมาให้

“...เพื่อนบ้านเค้าก็ดีค่ะ เขาก็ตะโกนคุยด้วย เค้าก็คืนะข้าวปลาอาหารก็หยิบยื่นให้...”

ถึงแม้ว่าจะได้รับการฟื้นฟูสภาพมาโดยตลอดจนสามารถช่วยเหลือตัวเองในด้านกิจวัตรประจำวัน ได้เกือบทั้งหมดแล้ว แต่วัลภาก็ยังรู้สึกไม่พอใจ เพราะยังต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นอยู่ และรู้สึกหงุดหงิดเนื่องจากอยากทำอะไรเองได้ตามปกติ

“...เราเคยทำอะไรเองได้นะ แต่ตอนนี้ต้องขอเค้า บางทีเค้าก็ซ้ำ มันก็ทำให้หงุดหงิดได้เหมือนกัน แต่พอนานๆเข้ามันก็ เฮ้อ ... ต้องรอเงี้ยเนาะ รอ รอ รอ ...”

ทุกวันนี้ วัลภายายามช่วยเหลือตนเอง เนื่องจากไม่มีสามีแล้วและลูกต้องไปทำงานวัลภาก็พยายามปรับตัวไม่ปล่อยให้ตนเองมีเวลาว่างมากเกินไป ในช่วงที่อยู่บ้านตอนกลางวันก็พยายามหา กิจกรรมต่างๆทำ เพื่อไม่ให้ว่าง เนื่องจากจะคิดฟุ้งซ่านและทำให้ไม่สบายใจ โดยกิจกรรมที่ทำได้เป็นประจำได้แก่ พับกระดาษ ถักไหมพรม และการอ่านหนังสือ

“...ตอนกลางวันก็อยู่คนเดียวยกเว้นวันที่พี่ใหม่หยุด ก็หลายๆอย่างเนาะ เมื่อก่อนเคยขายของ เดี่ยวนี้ทำอะไรไม่ได้ละ เราก็ปรับตัว ไม่อยากจะเป็นคนที่ว่าเราทำอะไรเองไม่ได้เลย ก็พยายามช่วยเหลือตัวเอง พยายามฝึนนะ พยายามทำอะไร อะไรบางที่พี่ก็นั่งทำการฝีมืออะไรมั่งไม่ปล่อยให้ยู่ว่าง พอสมองมันว่างมันก็จะคิด...ก็พับกระดาษบ้าง ถักไหมพรมอะไรไปบ้าง บางทีก็อ่านหนังสือ หนังสือธรรมมะนะ...”

วัลภาบอกว่า การอ่านหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือธรรมมะ ช่วยให้สบายใจ ใจเย็นและรู้สึกปลงกับชีวิตได้มากขึ้น นอกจากจะช่วยให้ใจสบายขึ้นแล้ว มุมมองความคิดเกี่ยวกับความตายก็เปลี่ยนไปด้วย

“...การอ่านหนังสือพระ มันก็ทำให้เราสบายใจขึ้น ... มัน คือ ใจมันเย็นขึ้น ก่อคือว่ามันไม่กลัวตายละ... มันก็ไม่ได้กลัวตายนะ แต่ทำไมมัน ทำไมเราต้องมาเป็นอย่างนี้ จะตายก็ไม่ตายไปซะ เหมือนกับว่าเราทรมานอยู่อย่างนี้ อยากตายซะวันนี้ไปเลย แต่ตอนนี้ ก็คือตายก็ตายไปเลย ปลงละ ไม่เอาละ แต่ต้องตายดิๆนะ ...”

เมื่อ 3 เดือนก่อนสามีของวัลภาเสียชีวิต ทำให้วัลภาสูญเสียกำลังใจที่สำคัญที่สุด ในตอนนั้นวัลภาเศร้ามากแต่ก็พยายามสร้างกำลังใจ โดยมีลูกสาวเป็นที่พึ่ง

“... ตะก่อนยังมีกำลังใจน้อยนะ ลูกเค้าอยู่ ตอนนี้นั้นไม่มีกำลังใจ ก็เลยเหมือนกับคิดถึงลูกสาว ป่านะ ก็เลยคิดถึง เวลาเค้าต้องมาบ้านละ...”

วัลภาเล่าว่า ลูกสาวก็พยายามพาไปเที่ยว และออกไปทานข้าวนอกบ้านทุกครั้งที่มีเวลาว่าง แต่วัลภาไม่ค่อยชอบออกไปไหนนักเนื่องจากรู้สึกไม่สะดวก กังวลว่าจะเป็นภาระกับลูกและคิดว่าตนเองเห็นมามากแล้วและที่ที่ตนเองอยากไปก็ได้ไปมาหมดแล้ว

“...เวลาใหม่เขาว่าง พี่ใหม่เค้าก็พาไปนะ ลูกสาวพาเค้าก็พาไป แต่พี่ไม่อยากจะไปเพราะเราก็เห็นมาเยอะหมดแล้ว เค้าก็อยากจะพาเราไปกินนั่นกินนี่ ... มันก็นึกเหมือนกันนะเวลาเราไปไหน ละก็เลยไม่อยากไปไง ใหม่เค้าก็บอกไปเถอะแม่ไม่เป็นไร ไม่ใช่อย่าไม่ใช่อะไรนะ แต่กลัวกลัวจะหกล้มไม่อยากให้เป็นภาระเขาหะนะ...”

ปัจจุบันนี้วัลภายอมรับกับความพิการของตนเองได้แล้วและมีความพอใจกับสภาพที่เป็นอยู่ แต่ก็ยังอยากหายเป็นปกติ

“... ตอนที่เป็นอย่างใหม่ๆ พี่ใหม่ไม่ค่อยอยากจะทำเราเป็นคนพิการนะ แต่ตอนนี้เราพูดได้เต็มปากเลยว่าเราเป็นคนพิการ ... ก็พอใจนะ แต่ไม่เต็มใจ เพราะ เราอยากหาย ...”

วัลภามีอาการอัมพาตครึ่งซีกซ้ายจากการเป็นโรคหลอดเลือดสมองมากกว่า 5 ปีแล้ว ในตอนแรกที่วัลภาทราบว่าตนเองต้องพิการนั้นไม่สามารถทำใจยอมรับได้ รู้สึกท้อแท้และสิ้นหวังจนไม่อยากมีชีวิตอยู่ สามี ลูก น้องสาวและเพื่อนๆ ที่สนิทต่างก็คอยปลอบใจและให้กำลังใจ เมื่อวัลภาเริ่มทำใจได้ก็พยายามฝึกออกกำลังกายเพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกายจนสามารถเดินได้และทำกิจวัตรประจำวัน

ต่างๆได้ด้วยตัวเอง วัลภาพยายามทำใจมาตลอดโดยหางานอดิเรกทำ ไปทำบุญที่วัดตามโอกาสและอ่านหนังสือธรรมะ ปัจจุบันนี้วัลภาทำใจยอมรับและมีความพอใจกับสภาพที่เป็นอยู่ โดยการให้หลักธรรมะต่างๆและคิดว่าเรื่องของเวรกรรม นอกจากนี้ยังได้รับกำลังใจที่สำคัญจากลูกสาว แต่อย่างไรก็ตามลึกๆแล้ววัลภาก็ยังอยากหายเป็นปกติ

นายไสวอายุ 64 ปี เดิมทำงานอยู่ในฝ่ายปฏิบัติการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่ ไสวมีลูกชาย 1 คน แต่งงานมีครอบครัวแล้ว อาศัยอยู่ด้วยกัน ลูกชายมีลูก 2 คน ลูกชายและลูกสะใภ้มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ส่วนภรรยาของไสวนั้นได้แยกทางกันไปเมื่อ 20 ปีก่อน

ไสวเป็นโรคนีตั้งแต่ พ.ศ. 2534 ตอนที่เกิดอาการนั้นไสวเล่าว่ากำลังปฏิบัติงาน จู่ๆ ก็ล้มพาดหล่นจากรถปฏิบัติงาน

“...กำลังทำงานอยู่ดีๆ ก็หล่นลงมาตอนนั้น ไม่คิดว่าคงไม่รอดแล้ว...”

ในตอนนั้นเพื่อนๆ ก็ช่วยกันนำส่งพยาบาลลานนา ซึ่งอยู่ใกล้ที่สุด

“...พอดีเกือบตายแล้วละ หมอเค้าช่วยไว้ได้ พอดีกับมันใกล้โรงพยาบาล...”

ไสวเล่าว่าตนเองคนที่มีสุขภาพที่ค่อนข้างแข็งแรงดี ไม่เคยเจ็บป่วยรุนแรง เคยเป็นไข้หวัดก็หายมารับประทานเอง และไม่ได้ตรวจเช็คร่างกายมาเป็นเวลานาน

“...สุขภาพก่อนบ่มีหยัง บ่เคยเป็นหยังเลยครับ...”

ไสวบอกว่าก็ดื่มเหล้ากับเพื่อนบ้างหลังเลิกงาน แต่ก็ได้ดื่มจนติด ดื่มแต่ครั้งก็ไม่ได้ดื่มจนเมา ส่วนใหญ่ จะดื่มเพื่อเป็นการสังสรรค์และคุยกัน สักด่าห่ละครั้งสองครั้งเท่านั้น ไสวอยู่ในโรงพยาบาลเกือบ 4 เดือน ในช่วง 2 เดือนแรก ไสวช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เลย นอนอยู่บนเตียงตลอด

“... ขยับอะไรไม่ได้เลยนอนอยู่อย่างเดียว นอนอยู่อย่างนั้นแหละ...”

ช่วงที่อยู่ในโรงพยาบาลลานนาหมอจะให้กำลังใจไสวอยู่ตลอดเวลา ทำให้ไสวมีกำลังใจไม่ท้อแท้ เพราะคิดว่าจะหายและในตอนนั้นไม่ทราบว่าเป็นโรคนีจะมีความพิการตามมา

“...ก็หมอเขาให้กำลังใจดี มันต้องหายเงี้ยะ อึกไม่นานก็เดินได้...”

หลังจาก 2 เดือน หลังจากอาการทางร่างกายคงที่แล้วไสวก็ได้รับการรักษาทางกายภาพบำบัด

“... พอได้ 3 เดือน เขาก็พาเราไปออกกำลังกายไปทำกายภาพบำบัดนะ ตอนอยู่โรงพยาบาลนี้ทุกวันนะ... พออยู่มาประมาณซัก 10 กว่าวันนะถึงฟังจะนั่งได้...”

ถึงแม้ตอนนั้นจะไม่ทราบว่าตนเองจะพิการและหมอก็ให้กำลังใจว่าจะหาย แต่เนื่องจากสภาพร่างกายที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ในตอนนั้นก็ทำให้ไสวเสียใจที่ตนเองเป็นแบบนี้

“...ฮู้ มันก็เสียใจ ธรรมดาของคนเรานะ พอมันมาเป็นอย่างนี้มันทรมานที่สุดเลย ทรมานมากๆ ...”

หลังจากได้รับกายภาพบำบัด ไสวก็อาการดีขึ้น สามารถนั่ง และทานข้าวได้เอง

“... ดีซะ ดีขึ้น ตอนเป็นใหม่ ๆ ตักข้าวเข้าปากยังไม่ได้เลย มือมันสั้นๆ ตอนอยู่โรงพยาบาล ก็วัน ก็วันนะ ก่อลูกนั่งก่อบ่าได้เพราะว่านอนนานนะ...”

หลังจากอยู่โรงพยาบาลได้เกือบ 4 เดือน ไสวก็เริ่มช่วยเหลือตนเองได้ ในการพลิกตัวไปมา บนเตียงและนั่งได้ และไปไหนมาไหนโดยรถเข็นคนพิการแต่ต้องมีคนช่วยเหลือตลอด ช่วงที่อยู่โรงพยาบาลลูกชายกับลูกสะใภ้ก็ผลัดกันมาดูแล แต่ก็ไม่ได้นอนเฝ้าทุกวัน เพราะต้องทำงานดูแล ลูกๆ ส่วนเพื่อนร่วมงานและหัวหน้าก็แวะเวียนมาเยี่ยมแล้วแต่จะมีโอกาส ไสวไม่ได้เสียค่า โรงพยาบาลเนื่องจากเบิกได้ตามสิทธิ์ และเป็นการป่วยในระหว่างปฏิบัติงานด้วย แต่พอครบ 4 เดือน ไสวก็ออกจากโรงพยาบาลตามา และไปรักษาฟื้นฟูสภาพต่อที่โรงพยาบาลมหาราชนคร เชียงใหม่ โดยเข้าไปเซ็นชื่อเข้าทำงานแล้วไปทำกายภาพวันละ 1-2 ชั่วโมง ในตอนเช้าและจึง กลับไปทำงาน มีลูกชายคอยไปส่งและไปรับจากโรงพยาบาล เพื่อไปส่งที่ทำงาน ไสวบอกว่าตนเอง โชคดีที่มีหัวหน้างานคอยช่วยเหลือ

“...ตอนเช้าก็เข้าไปเซ็นชื่ออยู่ แล้วก็ไปออกกำลังกาย เพราะเงินเดือนก็ยังไม่ได้อยู่ เพราะว่า นายดีหน่อยตอนนั้น...”

เมื่อกลับมาอยู่บ้าน ลูกชายได้ทำห้องให้ไสวใหม่ แยกออกจากตัวบ้านต่างหาก ไปอยู่ ด้านหลังบ้าน เป็นห้องเล็กๆ ขนาด 4 x 6 เมตร มีห้องน้ำอยู่ในห้องนั้น ไสวอยู่ในห้องนั้นคนเดียว และต้องพยายามช่วยเหลือตัวเองเกือบทุกอย่าง ทั้งในเรื่องกิจวัตรประจำวัน และการซักเสื้อผ้าทำความสะอาดห้อง โดยใช้รถเข็นคนพิการบ้างก็ใช้การถัดตัวหรือกลิ้งไป ส่วนอาหารแต่ละมื้อนั้นลูกจะเป็นจัดมาให้และนำมาส่งให้ที่ห้อง ซึ่งบางมื้อลูกก็ลืมและบางมื้อถ้าอาหารไม่ถูกปากไสวก็ไม่กิน

“... อยากรู้ไม่ได้กิน กินก็ไม่ได้อยาก เวลาหิวจะตาย มันไม่มีอะไรจะกิน มันก็ไม่ได้กิน...”

ในด้านการงานถึงแม้จะทำหน้าที่เดิมไม่ได้แล้ว หัวหน้าก็ยังช่วยเหลือให้ได้ทำงานต่อโดย ย้ายให้ไสวไปเป็นพนักงานรับโทรศัพท์ เพราะเป็นงานที่นั่งอยู่กับที่

“... ก็ไปนั่งทำงานอยู่จั้นแหละ หายก้อไปบ่หายก้อไป เจ้านายเขาก็ให้เราทำอยู่ ก็นั่งรับ โทรศัพท์ที่เขา ก็เป็นอย่างอื่นแล้ว...”

นอกจากการไปทำกายภาพบำบัดที่โรงพยาบาลมหาราชนครแล้ว ไสวยังพยายามหาทางรักษา ด้วยวิธีอื่น เช่น การรักษาโดยหมอพื้นบ้าน

“... ไปเรื่อยๆ ไปหาหมอเมือง ไปเรื่อยๆ อะ เขาว่ามันดีดีไหน ไปดีนั่นแหละ...”

หลังจากเป็นมาเกือบ 2 ปี ไสวก็อาการดีขึ้น สามารถเดินได้ในระยะใกล้ๆ สลับกับการใช้รถเข็นคนพิการ แต่มีเวลานั้นยังหิบบ้างอะไรได้ไม่ถนัดแต่ก็จับของชิ้นใหญ่ที่ไม่หนักในลักษณะกำได้ งอข้อศอกและยกไหล่ได้บ้าง ตอนนั้น ไสวเริ่มทราบแล้วว่าตนเองจะต้องพิการเพราะว่าเวลาที่ผ่านมานานแล้ว และก็พยายามรักษามาพอสมควรแล้ว

“... ก็รู้พอออกจากโรงพยาบาลตั้งนาน นานเป็นปีสองปี ทำอย่างไรมันก็ไม่ฟื้นนะ...”

เนื่องจากรักษาแผนปัจจุบันมากกว่า 2 ปีแล้วไม่หายเป็นปกติ ไสวจึงเลิกทำกายภาพที่โรงพยาบาลแล้วเปลี่ยนมาแสวงหาวิธีการรักษาทางอื่น โดยถามจากเพื่อนข้าง ญาติข้าง ครั้งแรกไสวไปรักษากับหมอคนจีนแถวๆ วัดดาวดิ่งส์

“... หมอดีข้างวัดดาวดิ่งส์นี่หะ หมอจีนหะ มัน ... เค้าเอาอะหยั่ง ตำจึง จึงเข้าทา แล้วก็เอาอันนี้เข้าใส่ แล้วก็เผาเรื่อยๆ แล้วมานวด...”

เมื่อไม่ดีขึ้นก็ไม่ได้ไปอีก จากนั้นก็ไปรักษากับหมอไทยใหญ่แต่ก็ไม่ได้ผลอะไร บางครั้งถ้าเดินทางไปลำบากไสวก็จะให้ลูกหลานไปติดต่อพามารักษาตนเองที่บ้าน

“... หมอเงี้ยวผมก็ไป ปั้งมา... บางทีก็ไปติดต่อให้เขามารักษาที่บ้าน ลูกหลานเป็นคนไปหา...”

หมอพื้นบ้านบางรายที่รักษาด้วยวิธีแปลกๆ และรู้สึกว่าเป็นอันตราย ไสวจะบอกเลิกรักษา

“... อย่างหมอจีนที่ว่าเนี่ยนะ มันเอาขวดมาเป็นสิบๆ ขวดเลนนะ เสร็จแล้วเอามือมากริดๆ เอาแอลกอฮอล์ เข้าใส่ เอาขวดสนไฟ มันก็เอาขูดเลือดออก เป็นวันครึ่งปีน โตนะ ผมก็ว่า เฮ้ย! อย่างนี้เลือดก็หมดตัว ผมก็ว่าพอละ ต่อนั้นเขียงไป แปะพันกว่าบาท อันนี้ไปหลังวัดเมืองมาง หมอจีนดีว่าเผาเนี่ยนะ อันนี้บังคับช้อยยายาโหลหนึ่งสามพัน ยาดอง ก่อจำเป็นหะนะ มันจำเป็นอยากหาย...”

ไสวบอกว่าทุกครั้งที่ทำกรักษา ไม่ว่าจะด้วยวิธีการแบบไหน ก็มีความหวังว่าจะหายเป็นปกติ หมอบางรายก็รักษาที่นั่นเลย บางรายก็ให้กลับมาทำเองที่บ้าน

“... นึกว่าจะหายพันหละ ... หาทางรักษาให้มันหาย คนเรานั้นก็ต้องกระเสือกหาทางรักษาให้หาย... หมอที่สันป่าตอง หรือที่สันกำแพงเนี่ยนะ มันเอายามาใส่ผ้าโปะหลังนอนไปแล้วแข็งที่อยู่อย่างนั้นนึกว่าจะหายมันก็ไม่หาย หมดเมือง นวด, น้ำมันต์, น้ำมันมนต์ เราเอามาทานวดก็ไม่หาย...”

ไสวเล่าว่าในช่วงนั้นทุกคนก็ให้กำลังใจและเข้าใจดีว่าตัวเองอยากหาย ไม่ว่าจะอยากไปรักษาที่ไหน ก็จะพาไป ส่วนเพื่อนร่วมงานนั้นก็คอยมารับมาส่งไปทำงาน และเป็นธุระเรื่องอาหารกลางวันให้ เพราะไสวไปไหนมาไหนเองไม่ได้ และในที่ทำงานก็มีสภาพไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้รถเข็น

“... ก็นั่งรถไป เขาเอารถมารับ พอไปถึงที่ทำงานก็ไปนั่งรับ โทรศัพท์ให้เขา ถึงเวลากินข้าวเพื่อนฝูงก็ เฮ้ย ! กินข้าวหรือเปล่า เค้าก็ซื้อมาฝากมั่ง ฝากเค้าไปซื้อมั่ง เย็นมาเค้าก็รับกลับบ้าน ... ลูกหลานให้ ให้ทุกคนหะเป็นกำลังใจ เพื่อน เพื่อนฝูงให้หมด มึงจะกินอะไร มึงจะเอาอะไร กำลังใจมันช่วยให้กำลังใจก็เยอะเหมือนกัน...”

แม้ว่าการปฏิบัติอย่างดีจากครอบครัวและเพื่อนจะทำให้ไสวามีกำลังใจมากขึ้น แต่ไสวาก็ยังทำใจยอมรับไม่ได้ กับสภาพความพิการของร่างกาย และจากรักยามาหลายแบบก็ไม่หายเป็นปกติก็ทำให้ไสวาท้อใจเหมือนกันแต่ก็ยังไม่หมดหวัง

“...ก็ไปทุกสิ่ง ทุกที ที่ว่าเค้าดีหนะ หมอเมือง หมดไทย หมดฝรั่ง หมอเงี้ยว ...มันดี ผมก็ไปทำทุกอย่างนะ ก่อบ่อดีขึ้นเลยอะ...”

บางครั้งไสวาคิดมาก และเกิดความเครียด จนถึงกับทำร้ายตัวเอง คิดอยากตาย เพราะจะได้พ้นจากความพิการ

“...ท้อ อยากตายบ่อย บางครั้งก็อยากโดดแม่งมันก็ลิ่งไปลิ่งมาเรื่อยๆ หนะรำคาญรำคาญหนะ อยากตายแต่มัน ไม่ตายไม่รู้จะทำไงละ ไม่รู้จะทำไงนะ ไอ้คนที่ไม่อยากจะตาย ตายเร็วนะ ... ทรมาณตัวเอง อยากโดดไปให้หัวทิ่มฝาให้มันตายไปซะ เคยคิดว่าเอาสายไฟพันๆทั้งตัว แล้วจะเสียบปลั๊กให้ไฟฟ้าดูดตายซะ มันทรมาณ...”

แต่เมื่อถึงเวลาที่จะตัดสินใจฆ่าตัวตายจริงๆ ไสวาก็ไม่ทำ รู้สึกกลัวตายและรักชีวิตขึ้นมา

“...เวลาที่ทำก็กลัวตายเหมือนกัน ชีวิตมันก็รักกันทุกคน รักชีวิตตัวเองนะ แค่คิดเฉยๆ คิดบางครั้งมันก็คิดนะ คนเรานะ มันท้อ...”

บางครั้งเมื่อท้อใจ เพื่อนๆ ก็ช่วยให้กำลังใจ และชวนไปสังสรรค์ บ้างครั้งก็ซื้อเหล้ามานั่งทานกันที่บ้าน เพื่อให้ไสวารู้สึกสบายใจขึ้น

“... บางครั้งเราท้อ เรามีเพื่อนมาให้กำลังใจ เฮ้ย! มึงกินเหล้าใหม่ ก็ซื้อมากินกัน โวังเววัง โวังเววัง เฮไปเฮมา...”

ไสวพยายามทำใจมาเรื่อยๆ จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงในหน่วยงาน ไสวเปลี่ยนหัวหน้าคนใหม่ ซึ่งยังให้ไสวทำงานอยู่แต่ก็หลุดจากกระทบทำให้ไสวเกิดความเครียด จึงลาออกก่อนเกษียณอายุ 2-3 ปี

“...ก็ออกก่อน เพราะว่าเจ้านายมันกดเรา เฮ้ยไอ้ห้า กูเลี้ยงมึงโว้ย! เจ้านายกด เงินเดือนไม่ได้ขึ้นหรอก จนถึงประมาณจะ 60 ก็ลาออก อีก 2 ปี 3 ปี จะหมดก็ลาออก ตอนใหม่ๆ เงินที่ได้จะ เค้าให้ เป็น 3 เท่า 4 เท่า ก่อเลยลาออกตอนนั้นหนะ...”

หลังจากลาออกไสวรับเงินเกษียณในรูปแบบเงินบำนาญ ซึ่งได้เงินมาทั้งหมดประมาณ 500,000 บาท ไสวก็นำเงินไปรักษาตัวต่อ เพราะยังมีความหวังว่าจะหาย และไสวบอกว่าเมื่อทราบว่ายังมีที่ไหนรักษาๆ ได้ก็ไปทำให้มีกำลังใจขึ้น

“... มันก็มีกำลังใจขึ้นหนะอะ เราก็คิดว่าจะหายผลสุดท้ายมันก็หาย หายจ้อย...”

นอกจากนำเงินไปรักษาตัว ไสวยังแบ่งส่วนหนึ่งไปลงทุนเลี้ยงหมู เพราะเห็นว่าจะได้มีรายได้เพิ่ม ดีกว่าการฝากเงินไว้กับธนาคารแต่ก็ขาดทุน เพราะไม่มีความรู้เกี่ยวกับทางนี้

“...ตอนออกมาแรกๆ ลงทุนเลี้ยงลูกหมู ฝรั่งไป 200,000 – 300,000 บาท หมูกิน ไม่ได้กิน หมู ก็นึกว่ามันจะดี เอาไว้ธนาคารมันได้ น้อยหนะ...”

ตอนนี้ไสวทำใจได้มากแล้วถึงแม้จะยังรู้สึกท้อใจอยู่บ้าง แต่ก็พยายามทำใจไปเรื่อยๆ ไสว บอกว่าตนเองสำคัญที่สุดในการปรับตัว ตอนนี้ไสวก้พยายามทำใจยอมรับสภาพ และพยายามปลง กับสภาพความพิการไม่คิดฟุ้งซ่าน

“... อะไรก็ 모르เหมือนกัน นึกว่าปลงซะ ปลงถ้าไม่อย่างนั้นก็คิดถึงอะไรซักอย่าง... อยู่ไปก็ เพื่อกินไปวันๆ มันรอแต่วันตายแค่นั้นแหละ... ตัวเราเองใจเราเองสำคัญที่สุด...”

แม้ว่าไสวจะพยายามทำใจแล้ว แต่ถ้ามีข่าวว่าที่ไหนรักษาโรคนี้ได้ไสวก้ก็ยังอยากไปอยู่ เพราะมีความหวังว่าจะมีทางรักษาหาย

“...ทุกวันนี้ ถ้าเข้ามาก็เอาอยู่ คนเราถ้ายังไม่ตายก็มีความหวังนะ...”

ถึงแม้ยังหวังว่าจะหายจากสภาพความพิการแต่ก็ไม่ได้คาดหวังมากเหมือนตอนที่เป็นอย่างใหม่ๆ ไสวบอกเป็นเพราะว่าพยายามปลงๆบ้างแล้ว

“...เปลี่ยนนะ ตอนใหม่ๆ คิดว่าจะหายเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ตอนนี้เริ่มลดลงละ...แต่ยังมี หวัง คนเราต้องมีความหวังอย่างว่านะ...”

คนในครอบครัวเองยังช่วยเหลือหาการรักษาช่วยไสวอยู่จนถึงทุกวันนี้

“... นี่หลานๆ กี่ว่าจะพาไปที่ไหนนะ จันทบุรี คริสเตียน โยเร โยเลอ อะไรซักอย่างว่า คำ เรียกว่าวิญญาน วิญญิน อะไรนี่แหละ...”

สำหรับการรักษาบางอย่างไสวก้ไม่ค่อยเชื่อ โดยเฉพาะการการรักษาที่ไม่ทำกับร่างกาย โดยตรง

“...ผมไม่ค่อยเชื่อเท่าไร เรื่องวิญญานอะไรพวกนี้ ผมไม่เชื่ออยู่แล้ว...”

สุขภาพร่างกายในตอนนี้ออกว่าสบายดีไม่มีโรคภัยไข้เจ็บอะไร แต่ยังคงเครียดอยู่เพราะอยู่ ว่างๆ ไม่ได้มีรายได้

“...สุขภาพก็ไม่ใช่เป็นอะไรหรอก แต่สุขภาพจิตไม่ค่อยดี ท้อ เครียดอยู่มาก บางครั้งก็ท้อ มัน ...มันเบื่อกๆ บอกจริงๆ นะเบื่อก ถึงมีเงินก็ไม่มีใครช่วยเรา...”

ไสวพยายามทำใจถึงแม้ทำใจไม่ได้ซะทีเดียว บางครั้งก็เครียดมากๆ ก็พยายามหากิจกรรมทำ หรือทำสมาธิ ให้ใจเย็นลง

“... ธรรมดาทั้งร่างกายและจิตใจ พุคก็พุคเถอะ คนไม่เป็นไรไม่รู้ณะ ว่ามันธรรมดาจิตใจแก่ ่ไหน จะไปไหนก็ไปไม่ได้ไป ไปไม่ได้...ก็ทำใจชีวิตนะ ไม่พอใจก็จำเป็นต้องพอใจละ ถึงค้นอย่างง ่มันก็ไปไม่รอดละ...อยู่เฉยๆ ไม่ได้ เข้ามาต้องหาเรื่องทำงาน...”

ไสวบอกว่าบางครั้งก็ใช้การภาวนาและการทำสมาธิ คิดถึงพระทำให้สงบจิตใจขึ้น

“...มีอะ ยูบหนอ พองหนอ นั่งสมาธิ ตะกอนเข้าอยู่ที่วัดเมืองบางนะ กินมังสวิรัต มันก่อคดีที่จิตใจ คีละ...ดีมากอะ ดีเลย ฝึกกรรมะนี้ทำให้จิตใจดี มีอะไรคิดถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ไว้ก่อน...”

ถึงแม้ว่าไสวจะลาออกจากการงานแล้วเพื่อนฝูงก็ยังแวะเวียนมาเยี่ยม บางครั้งถ้าไสวเครียดมาก ๆ ก็ออกไปสังสรรค์ไปเที่ยวกับเพื่อนบ้าง

“...ตอนนี้ไม่ได้ไปไหนเลยอยู่บ้านเฉยๆ แต่ถ้ามาชวนไปไหนก็ไป มันเครียดเข้า เครียดเข้า พรรคพวกมา มาชวนกินเหล้า ก็ กินเหล้าซักวัน บางทีก็ไปบ่อนไก่...”

ในส่วนของคุณนั้นก็ไม่ได้ค่อยมาดูแลทำไร่นัก เพียงส่งข้าวให้ทานตามเวลา

“...หิวก็ทาน...ลูกเอาข้าวมาส่งให้ เครียดก็กินข้าวบ้างนิดหน่อย”

ถึงแม้ว่าจะมีสภาพร่างกายไม่ปกติและไสวก็พยายามดิ้นรนทำโน่นทำนี่ เพื่อให้เกิดรายได้ แต่ก็ขาดเงินเรื่องเงินทุน เพราะเงินที่ได้มาตอนเกษียณก็ใช้ไปในการรักษาตัวเองและลงทุนเลี้ยงหมูไปหมดแล้ว และตนเองไม่มีศักยภาพพอที่จะทำอะไรได้เองทั้งหมดลูกก็ไม่ได้เข้ามาช่วย

“...ผมคู่ข้าวเศรษฐกิจตลอด ถ้าผมมีเงินนะผมรวยแล้ว ตอนทองคำ ขึ้นลง ขึ้นลง ถ้าผมมีเงิน บ่านนี้ผมก็สบายแล้ว มีเงินซื้อ ได้ซัก 500,000 บาทเนี่ย ซื้อ ไข่เพิ่ม 3 ปี มันขึ้นมาเป็น แปดเก้าพันละ... มีความคิดอยู่ในหัวตลอดอะ แต่มันไม่มีสปอนเซอร์และแรงหมด...”

ไสวเคยลงทุนเลี้ยงกบและได้กำไร แต่เงินที่ได้มาก็นำมาเป็นค่าใช้จ่ายในบ้านหมดแล้ว ไสวจึงตั้งเป้าหมายไว้ว่าถ้ามีเงินทุนอีกซักก้อน ในอนาคตจะลงทุนเลี้ยงกบอีก โดยขยายจากเดิมที่มี 2 บ่อ เป็น 10 บ่อ และจะหาลูกจ้างมาช่วย

“...มีเงินทุนซักก้อนจะเลี้ยงกบ แต่ตอนนี้ไม่มีทุน มันมีเป้าหมายแต่ไม่มีทุน อยากทำเพราะเคยทำแล้วได้กำไร มี 2 บ่อเนี่ย ลงทุนไปหมื่น เลี้ยงได้ มีคนมารับไปขายให้ เขาเอาไปก่อน ขายได้เงินมาให้เราได้ตั้ง 20,000 บาทกำไรเท่าตัว อยากเลี้ยงกบแต่ไม่มีทุน ถ้าเลี้ยงก็อยากหาคนมาช่วย...”

ทุกวันนี้ไสวก็ไม่ได้ทำอะไร แต่คิดที่จะหาทุนมาเลี้ยงกบอยู่ แต่ก็ไม่ได้หวังอะไรมาก เพราะสภาพร่างกายไม่เอื้ออำนวย โดยไสวเปรียบตนเองเป็นเหมือนกับรถเก่าที่หมดแรง เมื่อเสียก็ต้องจอด

“...เหมือนรถนี้แหละ รถมันหมดแรงมันก็จอด ถ้าเครื่องมันดีอยู่ ซ่อมมันก็ไปได้ เหมือนชีวิตคนเราเนี่ยแข็งมันก็จอด....ทำได้เท่านี้มันก็ดีแล้ว อยู่อย่างเรียบง่ายละ ทำไรก็ได้ มันไปไหนไม่ถึงแล้ว...”

ไสวเป็นโรคนี้มานานสิบกว่าปี ช่วงแรกแม้ว่าจะยังไม่ทราบว่าตนเองต้องพิการก็เสียใจที่ต้องมาอยู่ในสภาพเช่นนี้ เนื่องจากในตอนแรกยังไม่ทราบว่ารักษาไม่หาย ไสวจึงมีกำลังใจที่จะรักษาตัวเพราะมีความหวังว่าจะหายแต่บางครั้งก็ท้อแท้ใจบ้าง ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานก็เข้าใจคอยเป็นกำลังใจและช่วยเหลือไสวเท่าที่ทำได้ สำหรับลูกก็ดูแลไสวตามสมควร หลังจากผ่านไป

เกือบ 2 ปีอาการดีขึ้นแต่ยังไม่หายเป็นปกติ ไสวจึงทราบว่าตนเองคงจะรักษาไม่หายแล้วจึงเลิกรักษาแบบการแพทย์ปัจจุบันไปแสวงหาวิธีการรักษาแผนอื่นๆ ต่อมา ไสวเกษียณราชการการก่อนครบเนื่องจากความเครียดในการทำงานหลังจากได้เงินบำเหน็จมา ไสวก็นำไปใช้ในการรักษาตัวและส่วนหนึ่งก็นำไปลงทุนแต่ไม่ประสบความสำเร็จ ทุกวันนี้แม้ว่า ไสวยังคงมีความหวังว่าจะมีทางรักษาตัวให้ดีขึ้นและ ไสวก็ทำใจยอมรับกับสภาพร่างกายของตนเองได้ นอกจากนี้ก็พยายามปลงกับชีวิตโดยใช้หลักธรรมะในการช่วยให้จิตใจสงบขึ้น และในอนาคตก็น่ามีโอกาส ไสวก็อยากประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองเพื่อจะได้มีรายได้เลี้ยงตัวเองต่อไปโดยไม่เป็นภาระของลูก

นายอุดม อายุ 64 ปี เป็นชาวเชียงใหม่แต่ย้ายไปอยู่กรุงเทพฯตั้งแต่จบ ปวส. อุดมเป็นลูกคนโตจากพี่น้องทั้งหมด 10 คน น้องสาวคนรองเป็นพยาบาลอยู่อเมริกา น้องสาวคนที่สองเป็นแม่บ้าน น้องชายคนที่สามเสียชีวิตแล้ว น้องชายคนที่สี่เปิดร้านขายวัสดุก่อสร้างอยู่แถวแม่โจ้ น้องชายคนที่ห้าเป็นผู้อำนวยการทางพิเศษกรุงเทพฯ น้องสาวคนที่หกเปิดร้านขายวัสดุก่อสร้างอยู่แถวถนนมหาราช น้องชายคนที่เจ็ดเปิดร้านขายวัสดุก่อสร้างแถวถนนวงแหวน น้องชายคนที่แปดมีธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง (บริษัท ภูเรือ่งกิจ) น้องคนสุดท้ายอยู่อเมริกา

อุดมมีลูก 2 คน ลูกสาวคนโตแต่งงานมีครอบครัวแล้วอยู่ที่อเมริกา ส่วนลูกชายคนเล็กทำงานบริษัทการ์โก้แห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ฯ ภรรยาของอุดมเสียชีวิตแล้วด้วยโรคมะเร็งเต้านม เมื่อ 7 ปีก่อน

เดิมอุดมทำงานเป็นหัวหน้าฝ่ายธุรการที่บริษัทฟูจิซีรี่ส์ (ประเทศไทย) จำกัด โดยทำงานมานานกว่า 28 ปี แต่ได้ลาออกจากงาน เมื่อปี พ.ศ. 2537 เพื่อมาดูแลภรรยาที่ป่วยด้วยโรคมะเร็งเต้านม ช่วงที่ทำงานอยู่ อุดมดื่มเหล้าและสูบบุหรี่จัดเนื่องจากความเครียดจากการทำงาน เพราะเรียนมาทางช่างแต่ต้องมาทำงานบริหาร

“...ช่วงนั้นดื่มเหล้าสูบบุหรี่จัด มันเครียดนะพอสูบแล้วมันก็หายเครียดไปบ้าง เพราะเราเรียนมาทางช่างนะแล้วต้องมาทำงานบริหารมันก็ต้องศึกษามาก ซื่อหนังสือมาอ่านนะตั้งไม่รู้กี่เล่ม เราต้องพยายามมากกว่าคนอื่นเขา...”

ต่อมาเมื่อลาออกจากงานก็ดื่มเหล้านี้ยลงแต่ก็ยังสูบบุหรี่เป็นประจำ อุดมทำงานบ้านเองทุกอย่าง เนื่องจากอยู่กับลูกชายที่ต้องออกไปทำงาน อุดมมีอาการอ่อนแรงมาเรื่อย ๆ ตั้งแต่ต้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2547 แต่ไม่ทราบว่า เป็นโรคหลอดเลือดสมอง ไม่ได้ไปเช็สุขภาพและยังดำเนินชีวิตตามปกติ จนเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2547 อุดมหกล้มที่บ้าน ลูกชายนำส่งโรงพยาบาล ได้รับการเอ็กซเรย์สมอง จึงพบว่า เป็นโรคหลอดเลือดสมอง โดยมีเส้นเลือดในสมองตีบ หลังจากทราบจากแพทย์อุดมไม่ได้ตกใจและไม่ค่อยเชื่อว่าเป็นโรคหลอดเลือดสมอง คิดว่าเป็นเพราะกระดูกสันหลังกดทับเส้นประสาท อย่างที่เคยเป็นมาก่อนมากกว่า

“...พอฮื่อหมอตรวจ...หมอก้อบอกว่าเป็นหยัง...แต่ความรู้สึกรักของเฮามันบอกว่าเป็นดีหลัง
ก็ไม่เป็นไร เหยย ๆ เพราะว่าเคยเป็นเมื่อ 30 ปีที่แล้ว ดีเฮาเคยเป็นครั้งหนึ่งเป็นโรคหลังนั้นแหละ...ก้อ
เลยเหยย ๆ ก็คิดว่ามันเป็นหยังนั๊ก...”

อุดมเคยได้รับการรักษาทางยาและทำกายภาพบำบัดที่โรงพยาบาลศิริราชอยู่ 2 สัปดาห์ ลูก
สาวของอุดมที่อยู่อเมริกาก็ได้ลางานมาเยี่ยมอยู่ 2 สัปดาห์ ญาติพี่น้องและเพื่อน ๆ รวมทั้งเพื่อนที่
ทำงานเดิมเมื่อทราบข่าวการป่วยต่างก็เป็นห่วงและผลัดเปลี่ยนกันมาเยี่ยมที่โรงพยาบาลทุกวัน แต่
อุดมไม่ค่อยชอบให้ใครมาเยี่ยม เพราะไม่อยากให้คนอื่นมาเห็นสภาพความเจ็บป่วยของตน หลังจาก
ออกจากโรงพยาบาลมาพักที่บ้าน ญาติพี่น้องและเพื่อน ๆ ก็ยังคงแวะเวียนมาเยี่ยมเยียนอยู่เสมอ

“...ลูกสาวที่อยู่อเมริกานะพอรู้ข่าวก็รีบมาเลย แต่ก็อยู่ได้แค่ 2 อาทิตย์เขาต้องกลับไปทำงาน
เราก็อึ้งใจ... มาก็ ญาติพี่น้องพอรู้ข่าวก้อมา เป็นฝูงก็มาเยี่ยมกันทุกวัน เดียวคนโน้นมา คนนี้มา...
เป็นฮื่อฮื่อกำลังใจเฮา...ทำฮื่อใจเฮาขึ้นขึ้น...แต่ดีใฝ่ก้อแล้วแต่ไปเจอใฝ่เป็นก้อบอกว่าอันนี้มัน
อนุบาล...แต่ไม่ค่อยชอบให้ใครมาเท่าไรนะ ยิ่งมากันเยอะๆเต็มห้องนี่ยังไม่ชอบ ไม่อยากให้ใคร
มาเห็นสภาพ...”

หลังจากออกจากโรงพยาบาลแล้วน้องสาวคนรองที่เป็นพยาบาลอยู่ที่อเมริกาก็ได้มารับช่วง
ดูแลต่อ เนื่องจากต้องมีคนคอยดูแล เพราะกิจวัตรประจำวันหลายอย่างอุดมยังไม่สามารถทำเองได้
และลูกชายต้องไปทำงานไม่สามารถมาดูแลตลอดเวลาได้ อุดมจึงตัดสินใจย้ายมาอยู่บ้านเดิมที่
เชียงใหม่กับน้องสาว เพราะสะดวกต่อการดูแลและญาติพี่น้องส่วนใหญ่ก็อยู่ที่เชียงใหม่ การที่ทำ
อะไรเองไม่ได้ทำให้อุดมอารมณ์เสีย และสร้างความหงุดหงิดแก่อุดมอยู่หลายครั้ง แต่อุดมก็
พยายามปรับตัวและในส่วนอื่นน้องสาวก็ดูแลเป็นอย่างดี

“...รู้สึกอึดอัด...มันก้อหงุดหงิดบ้างนิดหน่อย เพราะมันยะอะหยังบ่ได้ตามใจ...อย่างยุ่ง
กักเนี้ยมันเกាប់ได้หนะเข้าใจก้อหงุดหงิด อันนี้มันธรรมดา...มันก้อมีพ่องเพราะว่าปกติเฮาจะทำคน
เดียนอ...มันก้อมีพ่องนอ...แต่ก็พอทำใจได้เพราะน้องสาวเป็นพยาบาล...มันก้อบ่ค่อยได้กุมใจ บ่ได้
ซีเรียสอะหยัง...”

หลังจากย้ายมาอยู่เชียงใหม่ อุดมก็ได้เข้ารับการรักษาทางกิจกรรมบำบัดและกายภาพบำบัดที่
โรงพยาบาลแมคเคน ทุกวันจันทร์ถึงวัน ศุกร์ วันละ 1-2 ชั่วโมง ซึ่งอุดมก็พอใจกับผลการรักษา

“...ก้อบ่ใจ เพราะว่ามันก้อดีขึ้น แล้วร่างกายเฮาก้อมีแรงขึ้น...”

อุดมยังไม่เคยรักษาด้วยวิธีอื่น เพราะไม่มีความรู้เกี่ยวกับโรคมามากนักแต่ก็หมั่นถามข้อมูล
จากผู้ที่ให้การรักษาอยู่เสมอ การพัฒนาทางร่างกายที่ดีขึ้นทำให้อุดมมีกำลังใจมากขึ้น

“...อย่างไม้ เนี้ยตะวา ตะเจ้าเนี้ยก้อหัดเดิน ก้อเดินจนได้ละ ก็มีกำลังใจนะ ทำให้ พัฒนา
ก้านตัวเองขึ้นได้เอี้ย...”

นอกจากการฝึกฟื้นฟูสภาพจากแผนกบำบัดที่โรงพยาบาลแมคเคนแล้ว ทุกวันเสาร์อุดมได้จ้างหมอนวดแผนไทยมาวดให้ที่บ้านเป็นประจำครั้งละ 2 ชั่วโมง เพื่อผ่อนคลายกล้ามเนื้อจากความปวดเมื่อย

“...เสาร์ อาทิตย์ไม่ได้ไปก็ทำเองที่บ้าน วันเสาร์ตอนเช้านี้ก็ให้เขามาวดทุกอาทิตย์ครั้งละ 2 ชั่วโมงไม่ได้เกี่ยวกับการรักษาอะไรนะ ยึดเส้นยึดสายเพราะตอนอยู่กรุงเทพฯก็ไปนวดแถวๆ นนท์ประจำ...”

อุดมไม่รู้รู้สึกวิตกกังวลกับความพิการที่เกิดขึ้นมากนักเพราะคิดว่าจะหายได้เองใน 1 – 2 เดือน หากได้รับการฟื้นฟูสภาพอย่างสม่ำเสมอ และคิดว่าเมื่อเวลาผ่านไปอาการจะค่อยๆ ดีขึ้นเอง เหมือนกับครั้งที่ เป็น โรคกระดูกกดทับเส้นประสาทเมื่อหลายปีก่อน

“...ทุกวันนี้ก็ยังไม่ดีว่าเป็นหยิ่งนัก เพราะว่าดีเฮาเดินไม่ได้เพราะว่าเวลาก็มืดแล้วเจ็บเอว ...คิดว่าจะหาย แป๊ปเดียว...เพราะยังก็คิดว่า เป็น โรคประสาท...กระดูกกับเส้นประสาทเพราะเคย เป็นมาก่อน เป็นมาตลอด...”

นอกจากการฝึกที่โรงพยาบาลโดยนักวิชาชีพแล้ว อุดมก็ออกกำลังกายเองที่บ้านเป็นประจำทุกวัน เท่าที่ทำได้ นอกจากนั้นน้องสาวคนที่ 7 ก็ยังช่วยออกกำลังกายส่วนที่อ่อนแรงให้ทุกเย็น หลังจากกลับจากทำงาน แต่ก็ทำได้วันละไม่มากเพราะอุดมเป็นคนรูปร่างสูงใหญ่กว่าน้องสาวมาก

“...เราต้องทำได้ ก่อต้องพยายาม ฝึกเองบ้าง...วันนี้ไปฝึกได้ความรู้...วิชาใหม่ ๆ มา เขาก่อน มาเริ่มฝึกที่บ้านพ่อ...น้องลุงก็ช่วยมาทำกายภาพ ช่วยยกแจ่งยกขาอื้อ เมื่อแลงก็วันแต่ก้อทำได้บ้าง เพราะลุงตัวหนัก...”

อุดมมีความพยายามในการฝึกและมีความหวังที่จะหาย โดยตั้งความหวังไว้ว่าถ้าหายเป็นปกติจะกลับไปอยู่ที่บ้านที่กรุงเทพฯ ๑ กับลูกชาย เพราะมีกันอยู่ 2 คนพ่อลูก และตอนนี้ลูกชายต้องอยู่คนเดียว

“...ถ้าหายก้อจะบ๊ายไปอยู่กรุงเทพฯ ๑ เพราะที่บ้านบ่มีใช้ ลูกอยู่คนเดียว...”

ญาติพี่น้องคนอื่นๆ ของอุดม และลูก ๆ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ช่วยด้วยแต่ก็คอยโทรสอบถามอาการ อยู่ตลอด อุดมเองก็มีกำลังใจดีและมีเป้าหมายในการรักษา อุดมบอกว่าถ้าไม่มีเป้าหมายชีวิตก็ไม่ดำเนินไปเรื่อย ๆ ไม่มีจุดหมาย

“...ต้องตั้งเป้าหมาย ถ้าบ่ตั้งเป้าหมายแล้วเฮาก้อจะไปมันเรื่อย ๆ เฉื่อย ๆ บ่มีจุดหมาย ต้องตั้งเป้าหมายว่าเดือนนี้ วันนี้ ต้องทำอย่างนี้ได้ เนี่ยก่อนนับเวลาว่าอีก 2 เดือนต้องเดินได้บ่ต้องใจไม่...”

อุดมคิดว่าการที่ตนเองเป็นโรคหลอดเลือดสมอง ส่วนหนึ่งน่าจะเกิดจากการตัดสินใจเลิกบุญหรืออย่างฉับพลัน เพราะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการเลิกบุญหรือมาบ้างและเคยมีคนเตือนในเรื่องนี้อยู่เหมือนกัน

“...ส่วนหนึ่งดีเป็นนี้แหละ สันนิษฐานเองว่าน่าจะมาจาก...ดีเฮาเลิกบุหรี่...เลิกประมาณ 6 เดือนก่อนเป็น...สงสัยเป็นเพราะเลิกบุหรี่แบบหักดิบ...ปีก่อนเดือนเรื่องหักดิบ เนี่ยแหละหมอก่อนเดือนเรื่องระดับนิโคตินในเลือด...”

นอกจากนั้นยังมีประสบการณ์ตรงในการเลิกเหล้าจากตนเองและเพื่อน เมื่อครั้งที่เพื่อนเลิกเหล้าแบบฉับพลันร่างกายปรับสภาพไม่ทันก็ทำให้เพื่อนเสียชีวิตไป

“...ตอนเลิกเหล้าก็ต้องก้อย ๆ ปรับระดับน้ำตาลในเลือด ป้อนเกล็ดเลือดเร็วเกินไป ร่างกายมันปรับบอดัน ตายเลย...”

หลังจากไม่ได้ทำงานแล้วอูมก็มีความเครียดลดลง และจากอายุที่มากขึ้นทำให้อูมตั้งใจที่จะเลิกเหล้าและบุหรี่ โดยเริ่มเลิกเหล้าก่อน การเลิกเหล้าที่นั้นอูมทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามคำแนะนำของแพทย์ โดยอูมใช้ความพยายามอยู่หลายเดือนจนเลิกได้สำเร็จ

“...ก้อย ๆ เลิก เพราะว่ากินแต่เหล้า บกิ้นข้าวน้ำตาลในเลือดมันน้อย หมอเป็นก้อฮ้อพกลูกอมติดตัวตลอดรักษาระดับน้ำตาล...ก้อพยายาม ก้อเลิกจนได้แหละ...”

สำหรับการเลิกบุหรี่นั้นอูมก็พยายามค่อย ๆ เลิกอยู่หลายครั้ง แต่ทำไม่สำเร็จ จึงตัดสินใจใช้วิธีเลิกแบบฉับพลัน

“...แต่ก่อนหนะเคยจะเลิกเป็นสิบ สิบ ครั้ง แต่ก้อเลิกบ่ได้...ยังพอนมันยังสูบนัก...พยายามชะลอ ชะลอบ่ได้ หยุดเลย...”

นับจากวันที่เริ่มเดินไม่ได้ จนถึงวันนี้เป็นเวลาเกือบ 2 เดือนแล้วถึงแม้การไปรักษาทางกิจกรรมบำบัดและกายภาพบำบัดจะทำให้อาการจะดีขึ้นแต่ก็ไม่ดีขึ้นมากเท่าที่อูมตั้งใจไว้และใช้เวลานานกว่าที่ตั้งเป้าหมายไว้ จึงทำให้อูมเริ่มรู้สึกกังวลใจและความรู้สึกต่างๆก็เริ่มเปลี่ยนไปจากตอนที่เป็นอย่างใหม่ ๆ

“...ความรู้สึกต่างกัน เพราะเมื่อ 2 เดือนที่แล้วเนี่ยเฮาก็คิดว่าจะเป็นนานขนาดนี้...”

อูม เป็น โรคหลอดเลือดสมองมาแล้วหลายเดือนแต่อาการปรากฏไม่มากนัก จึงไม่ได้ตรวจเช็คหรือรักษาจนกระทั่งตนเองล้มและเดินไม่ได้ จึงย้ายมารักษาตัวที่เชียงใหม่เพื่อความสะดวกในการรักษาและดูแล เนื่องจากลูกไม่สะดวกในการดูแลประกอบกับญาติพี่น้องส่วนใหญ่ก็อยู่ที่นี้ จากอาการที่เป็นไม่มากเมื่อเทียบกับคนอื่นที่เป็นโรคเดียวกันและคิดว่าเป็นเพราะกระดูกทับเส้นประสาท อาการคงจะค่อยๆดีขึ้นเอง นอกจากนั้นอูมยังได้กำลังใจที่ดีจากครอบครัวและเพื่อนๆ และได้รับการดูแลอย่างดีจากน้องสาวจึงไม่ได้วิตกกังวลกับความเจ็บป่วยมากนักและยอมรับสภาพของตัวเองได้ แม้ว่าจะหงุดหงิดรำคาญใจบ้างแต่ก็ไม่ได้ทำให้เครียด แต่เมื่อเวลาผ่านไปและอาการไม่ได้ดีขึ้นอย่างที่คาดหวังอูมก็เริ่มวิตกกังวลมากขึ้น

3. ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมอง

ภาวะสุขภาพทางกาย

ผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมองจะมีความพิการของร่างกายซีกใดซีกหนึ่ง มากน้อยแล้วแต่ตำแหน่งและขนาดของพยาธิสภาพของโรคที่เกิดขึ้นในสมอง ผู้สูงอายุทุกคนไม่ทราบว่าเมื่อเป็นโรคนี้แล้วจะต้องมีความพิการตามมา และไม่สามารถรักษาให้หายเป็นปกติได้ ก่อนที่จะเป็นโรคนี้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เกือบทุกคนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงดี ผู้สูงอายุส่วนน้อยไม่กี่คนที่มิปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหลอดเลือดสมอง เช่น ภาวะความดันโลหิตสูง การดื่มสุราและการสูบบุหรี่ เป็นต้น

“...ก่อนธรรมดา ปกติดี เราไม่เคยไปเช็คร่างกายเลยนะ อยู่ๆก็เป็น...แต่ไม่รู้ว่าเป็นอะไร...จนได้ 2-3 เดือนนะ เฮ้! ทำไมถึงเดินไม่ได้ ก็ถามหมอว่าจะเดินได้ไหม...” (นางวัลภา)

“...เฮ้อบ่เคยเป็นอะหยั่งซักกำเตื้อ บ่เคยเข้าโงบบาน ซักกำก้อบ่เคย...” (นางสาวปัญญา)

“...สุขภาพก้อบ่มีหยั่ง บ่เคยเป็นหยั่งเลยครับ...” (นายไสว)

“...มีเป็นโรคกระเพาะ , ความดัน เป็นมาเมินละ ก้อกินยา ละก้อไปวัดความดันตื้อน้ามัยหนี่เป็นก้อว่าปกติ...” (นางก้น)

ผู้สูงอายุเกือบทุกคนเมื่อทราบว่าตนเองจะต้องมีความพิการและจะไม่สามารถหายเป็นปกติ จะรู้สึกเสียใจ ท้อแท้ใจ สิ้นหวังและไม่อยากจะมีชีวิตอยู่ แต่ผู้สูงอายุบางคนซึ่งมีความพิการไม่มากและฟังเป็นได้ไม่นานนั้นถึงแม้จะเสียใจแต่ยังมีกำลังใจอยู่

“...อยู่สวนดอกบ่อสู้งิงเลย แต่เวลาไผ่มา ก้อพ้อสู้งักอยู่ ...ต้อนอยู่สวนดอกกะหยั่งบ่อได้ นอนอย่างเดียวะ...ต้อนแรกหนี่ต้งนอนยกก้นก้อยบ่อได้...” (นายมงคล)

“...มันบ่อหมีเฮงยกหยั่ง ยะหยั่ง แต่ะ...เฮาต้งลูกบ่าขึ้นละล่อ เป็นหยั่งอ้ออ่อนไปหมดละ ก้ออัน...ลงนอนคนเดียวก้อบ่อได้ ลูกก้อบ่อได้ เขาบุกลูกยีนได้กำเดียว เดียวหนี่เดียวต้งบ่อได้เลย...” (นางแก้วเรือน)

“...ต้อนเป็นใหม่ ๆ ตักข้าวเข้าปากยังไม่ได้เลย มือมันสั้นๆ ต้อนอยู่โรงพยาบาลกวัน กวันนะ ก้อลูกนั่งก้อบ่าได้เพราะว่านอนนานนะ...” (นายไสว)

เมื่อเวลาผ่านไป การได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว และการได้เห็นคนอื่นๆอีกหลายคนที่เป็นโรคนี้เหมือนกันกับตน ก็ทำให้ผู้สูงอายุพยายามปรับตัวกับสภาพร่างกายที่เปลี่ยนไป ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีการทำใจยอมรับสภาพและปรับตัวเพื่อพัฒนาความสามารถของร่างกายที่เหลืออยู่ โดยส่วนใหญ่จะดูแลรักษาตนเองตามแนวทางการรักษาแผนปัจจุบัน ทานยาตามแพทย์สั่งและรักษาฟื้นฟูสภาพทางกิจกรรมบำบัดและกายภาพบำบัด

“...เราก็มัวมัว ไม่อยากจะเป็นคนที่ว่าเราทำอะไรเองไม่ได้เลย ก็พยายามช่วยเหลือตัวเอง พยายามฝืนนะ พยายามทำอะไร... ป้ารักษาแต่ที่สวนดอกกับแมคเคน ทำแต่ที่แมคเคน...ก็พยายาม ค่อยๆ หักเดิน หักอะไร ตอนนั้นก็หักเดินใส่ splint (อุปกรณ์ช่วยพยุงขาและข้อเท้าสำหรับผู้ป่วย) แต่ ว่าต้องมีคนคอยเดินใกล้ๆ เพราะไม่กล้าเดินเอง ...” (นางวัลภา)

ผู้สูงอายุบางคนเมื่อรักษาตามแนวทางการรักษาแผนปัจจุบันแล้วได้ผลไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็จะ แสวงหาแนวทางการรักษาโดยวิธีอื่นๆ เช่น การใช้ยาสมุนไพรประคบ การรักษากับหมอฟันบ้าน เป็นต้น แต่ในที่สุดแล้วทุกคนก็จะยึดถือการฟื้นฟูสภาพร่างกายตามแนวทางการรักษาแผนปัจจุบัน คือ การทานยาตามแพทย์สั่งและรักษาฟื้นฟูสภาพทางกิจกรรมบำบัดและกายภาพบำบัด เพราะเห็น ผลการรักษาชัดเจน และไม่มีผลข้างเคียงจากการรักษา

“... ไข่ห่อมันหอยป่วย อะหยังมา ย่าอันใดดี ก่อเอามากิน ก่อห่อมันจ้วยกันไป ...เป็นยาปะ ปะละไว้คั้นส่ง ... ยะละมันมีอก้านไข่ฮาก ฮากออกมาหมด มันมี 10 แผ่นน่อหยังเหลืออันแหม 2 แผ่น ว่าจะยะอ้อหมด ...” (นางแก้วเรือน)

“...เขาบอกว่าหมอที่โรงพยาบาลหาดใหญ่เก่งนะ ก็ไป นั่งรถกันไป ไปถึงตอนเย็นนะหมอ เขากลับแล้วก็ไปเปิดโรงแรมรอ พอเช้าก็ไปรอเจอหมอที่โรงพยาบาล เขาก็ให้ยามากินมันก็ไม่หาย ก็ไม่ ไปอีก...ไปที่พิชิตริกอื่นนะ ที่พิชิตริกนี้ไปนิดยาเข็มหนึ่ง ฉีดเสร็จก็กลับ...ยากระปุกละพันสองพันก็กิน นะ เขาว่าอะไรดีก็ซื้อหมด...ที่ไหนมียาอะไรดีก็ไปหาซื้อมากิน...” (นายล้วน)

“... หมอที่สันป่าตอง หรือที่สันกำแพงเนี่ยนะ มันเอายามาใส่ผ้าโปะหลังนอนไปแล้วแข็ง ที่ออยู่อย่างนั้นนี่กว่าจะหายมันก็ไม่หาย ... หมดเมือง นวด, น้ำมันต์, น้ำมันมนต์ เราเอามาทานวดก็ ไม่หาย...หมอดีข้างวัดดาวดึงส์นี่หนะ หมอจินหนะ มัน ... เจ้าอะหยัง ตำขิง ขิงเข้าทา แล้วก็เอา อันนี้เข้าใส่ แล้วก็เผาร้อนๆ แล้วมานวด...อย่างหมอจินที่ว่าเนี่ยนะ มันเอาขวดมาเป็นสิบๆ ขวดเลย นะ เสร็จแล้วเอามีดมากริดๆ เอาแอลกอฮอล์เข้าใส่ เอาขวดลงไฟ มันก็เอาดูดเลือดออก เป็นวันครึ่ง ปีนโตนะ ...” (นายไสว)

ตอนนี้ผู้สูงอายุทุกคนก็ใช้การรักษาตามแนวทางแผนปัจจุบันมาโดยตลอด คือ การทานยา ตามแพทย์สั่งรักษาฟื้นฟูสภาพทางกิจกรรมบำบัดและกายภาพบำบัด และออกกำลังกายเองที่บ้าน ทานอาหารให้ครบทุกมื้อหลีกเลี่ยงอาหารบางประเภทที่จะเป็นปัจจัยเสี่ยงในการเกิดโรค และ ผู้สูงอายุ บางคนมีการทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร เช่น เห็ดหลินจือหรือสาหร่ายสไปรูริน่า ผู้สูงอายุบางคนเมื่อ มีข้อสงสัยในการใช้ยา การทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร การจะซื้อยาสมุนไพรมาลองใช้ การรักษา ด้วยวิธีการอื่นๆ การใช้อุปกรณ์ออกกำลังกายต่างๆ ก็จะมาถามแพทย์หรือผู้บำบัดที่ให้การรักษาอยู่

“...ยายก้อเอี้ย กินข้าวละก้อกินยาเหี้ย และก้อเนี้ยเห็ดหลินจือกับสาหร่ายอะหยังเนี้ย...จ้าง เป็นมายะบ้าน... จ้างเป็นมาทำกายภาพได้ 3 เดือน..... ลูกสาวปาเดียวก้อวันนะ เดียวตามบ้านเนี้ยกะ ข้าววันปาไปแต่ถนนวนบ้าน...” (นางแก้วเรือน)

“...มันก่อคิขึ้น แล้วร่างกายเขาก็มีแสงขึ้น... ก่อต้องพยายาม ฝึกเองบ้าง...วันนี้ไปฝึกได้ ความรู้...วิชาใหม่ๆ มา เขาก่อนมาเริ่มฝึกที่บ้านพ่อ...เสาร์ อาทิตย์ไม่ได้ไป ก็ทำเองที่บ้าน...น้องลุง ก่อช่วยมาทำกายภาพ ช่วยยกแข่งยกขาอ้อ เมื่อแลงกั้ววันแต่ก่ทำได้บ่นัก เพราะลุงตัวหนัก...” (นายอุดม)

“...ก็บ่นจักรยานเนี่ยวันละชั่วโมง เย็นๆมาก็เดินรอบๆนี้ซักรอบสองรอบ...” (นายล้วน)

“...เราเห็นเค้าทำอะไร เราก็อามั่ง...ลูกนั่ง ลูกนั่ง ... ย่อ ย่อ 120 ที ทุกวันนะ...ออกทุกเช้าเลย...” (นายประสิทธิ์)

ภาวะสุขภาพทางจิต

โรคหลอดเลือดสมองเป็นโรคที่เมื่อเป็นแล้วจะก่อให้เกิดความพิการแก่ร่างกายซีกใดซีกหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และความพิการเหล่านี้ก็ไม่สามารถรักษาให้หายเป็นปกติได้ ดังนั้นผู้สูงอายุทุกคนที่เป็นโรคนี้นอกจากจะมีความเสื่อมของร่างกายตามวัยอยู่แล้วต้องทนทุกข์ทรมานกับความพิการทางร่างกายที่เกิดขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำกิจวัตรประจำวันต่างๆและบางรายยังมีปัญหาในการสื่อสารกับผู้อื่นอีกด้วย ดังนั้นเมื่อเป็นโรคนี้อาจเกิดความพิการตามมาผู้สูงอายุส่วนใหญ่จึงเกิดภาวะวิกฤตทางอารมณ์ คือ เกิดความรู้สึกซึ้งอก เสียใจ ท้อแท้ใจ สิ้นหวัง ขอมรับสภาพไม่ได้วิตกกังวลและหวาดกลัวว่าจะถูกทอดทิ้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ผู้สูงอายุบางรายที่มีความพิการไม่มาก ภาวะเหล่านี้จะเกิดขึ้นไม่นาน ส่วนใหญ่จะเป็นความรู้สึกโมโหและหงุดหงิดที่ไม่สามารถทำอะไรได้ตามต้องการ

“...ใจบ่อดีหะ อู้ถึงว่า...(ร้องไห้)...บอกรบ่ถูก เขาบ่อเกยเป็นอะหยัง ซักกำเตื่อ บ่อเกยเข้าโรงพยาบาล ซักกำบ่อเกย...ตึงก็ตจะต่ายอย่างเดียวเมื่อใดจะต่าย...” (นางสาวปัญญา)

“...อู้ มันก็เสียใจ ธรรมดาของคนเรานะ พอมันมาเป็นอย่างนี้มันทรมานที่สุดเลย ทรมานมาก ๆ...” (นายไสว)

“...ใหม่นะร้องไห้...มีแรกๆร้องไห้ มันคิดไม่ได้ ปลงไม่ตก...” (นายประสิทธิ์)

“...มาอู้ตีหมอสเกราะที่เนี่ยกะ ป้อจายตีมาใหม่เนี่ย เป็นว่าทำใจเตื่อะ มันตึงบ่อหายละละบีกไปตีนครพิงค์เหมม หมอเป็นก่กว่าทำใจเตื่อะ... ต่อนใหม่ๆ หนีเสียใจกะ...” (นายแก้ว)

“...จีโขด จีดำ อะหยังบ่อบ่อใจก่ดำ คุณั่งก่ดำ คูทิวีก่ดำ เปิดประตูบ่อได้ก่ดำ มือไปโดนอันโดนหนีก่ดำ ค่าไปหมคก้อย่าง แจ้งก้อย่างตีบ่าได้คั่งใจ...” (นายมงคล)

“...หงุดหงิดเหมือนกันนะ เวลาเราจะกิน จะเอาอะไรก็ได้แต่ซี้ๆ บางทีเขาเอาให้ไม่ทันใจก็โมโห ก็ดำเหมือนกัน...” (นายล้วน)

“...อู้สึกอึดอัด...มันก่หงุดหงิดบ้างนิดหน่อย เพราะมันยะอะหยังบ่ได้ตามใจ...อย่างยุ่ง กัดเนี่ยมันแก้บ่ได้หะเข้าใจก่หงุดหงิด...” (นายอุดม)

“... เราเคยทำอะไรเองได้เนาะ แต่ตอนนี้ต้องขอเค้า บางทีเค้าก็ซ้ำ มันก็ทำให้หงุดหงิดได้เหมือนกัน แต่พอนานๆเข้ามันก็เฮ้อ ... ต้องรอรึะเนาะ รอรอรอรอ” (นางวัลภา)

แม้ว่าผู้สูงอายุหลายคนจะได้รับกำลังใจที่ดีจากครอบครัว ญาติและเพื่อนแต่ก็ยังทำใจไม่ได้ การเกิดภาวะวิกฤตทางอารมณ์นั้นไม่ได้เกิดขึ้นเพียงแค่วันแรกที่ผู้สูงอายุรับทราบสภาพของตัวเองเท่านั้น ภาวะนี้จะยังคงมีอยู่ในช่วงแรกๆระยะหนึ่ง เมื่อต่อมาเวลาผ่านไปอีกระยะหนึ่งภาวะนี้จะค่อยๆลดลงไป ผู้สูงอายุก็จะทำใจยอมรับสิ่งต่างๆได้มากขึ้น ซึ่งผู้สูงอายุแต่ละคนก็ใช้เวลาในการยอมรับและปรับตัวต่างกัน ความรู้สึกเหล่านี้ไม่ใช่จะมีผลกระทบต่อผู้สูงอายุเท่านั้นแต่ยังส่งผลไปถึงคนอื่นๆที่ใกล้ชิดโดยเฉพาะบุคคลในครอบครัวอีกด้วย ผู้สูงอายุที่ครอบครัวไม่ค่อยดูแลเอาใจใส่ จะมีความรู้สึกโกรธ เสียใจและจะใช้เวลาในการทำใจนาน ผู้สูงอายุบางรายนั้นแม้ว่าจะผ่านมาเป็นเวลาหลายปีแล้วแต่ก็ยังทำใจไม่ได้

“...เป็นผู้ที่กำลังใจเฮา... ทำให้อใจเฮาขึ้นขึ้น... มันก้อบ่ค่อยได้กุ่มใจ บ่ได้ซีเรียสอะหยั่ง...”

(นายอุดม)

“... ต่อนก่อนบ่ได้ให้เตื่อ ต่อนหลังนี้กะ มันเมินไป เมินไป มันใช้เสียใจไปนั๊ก อะหยั่งก็บ่ได้ ใจขึ้น ... ทำใจได้เมื่อบ่เต้าไคเนี้ยะ ปอจะเป็นปีละ...ปอละมันเมินล้าไปเนอะ จ้วยเหลือมันเซียงหยั่งละ ...” (นางแก้วเรือน)

“...จะทำยังหะรอ ก็ไม่รู้จะทำยังงี้ มันเป็นอย่างงี้ไปแล้ว ... ก็พอใจนะ แต่ไม่เต็มใจเพราะ เราอยากหาย ...” (นางวัลภา)

“...ปอเจ้ามาเป็นจะอ้อมว่าเจ้า ฮือ!จิงขนาดเลยนะ ตะก่อนกะกินกับเฮา มันอะอะหยั่งก้อบ่เลย...” (นางสาวปัญญา)

ภาวะสุขภาพทางสังคม

หลังจากที่คนในสังคมทราบว่าผู้สูงอายุเป็นโรคหลอดเลือดสมองและมีความพิการเป็นอัมพาต พบว่าทุกสังคมไม่ว่าจะเป็นครอบครัว เพื่อนบ้านหรือที่ทำงาน ต่างก็เห็นอกเห็นใจผู้สูงอายุที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่คาดไม่ถึง แม้ว่าจะอยู่ในช่วงของภาวะวิกฤตทางอารมณ์ แต่ผู้สูงอายุก็ยังได้รับกำลังใจจากคนในสังคม มากบ้างน้อยบ้างตามแต่ความสัมพันธ์ทางสังคมของแต่ละบุคคล

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลใกล้ชิดมากขึ้น โดยเฉพาะบุคคลในครอบครัว ซึ่งเป็นผู้ที่คอยดูแลให้กำลังใจ ยอมรับและเข้าใจในสภาพของผู้สูงอายุ

“...น้องสาวรึนะ โทรบอวันนั้นมาเลย ...” (นายประสิทธิ์)

“...เป็นคุณเลเฮาดี คุณเลก้อย่าง อะฮ้อก้อย่าง อะฮ้อฮยังบ่อเกย บ่อเกยจ่ม...ก่อนหน้าตี้เฮาบ่อ เป็นอะฮยังชก้อย่างหนี่หนะ ก่อนหน้านั้น เป็นบ่อเกยอะฮยังฮ้อ บ่อเกยปอนิบัคเฮาอย่างฮ้อ...” (นายมงคล)

“...แฟนกับลูก เขาก็ดีงะ ก็มีน้องสาว ... ไม่อยากพูดถึง... เขาก็ทำเหมือนเรา คือ เขาก็ทำ เหมือนกับว่าเราเป็นคนป่วย เพราะว่าเรายังป่วยอยู่ เขาก็คอยพูดอะไรที่จะไม่ให้เราเสียใจ ท้อใจ น้อยใจ อะไอย่างเงี้ย...” (นางวัลภา)

“...ลูกมากะมา เปลี่ยนกันมาล่อ มาเมื่อเจ้า เตือก้อมาเมื่อแดง ...ถ้าหามาต่อนเนี้ยกะ เมื่ออัน เขาบ่าล้ามา...แฟนเก่าหนะ เมื่อเฮาอยู่สบายแก่บ่อมา มาต่อนเฮาบ่าสบายเนี้ยกะ...” (นายแก้ว)

“... ลูกหลานเขาก่อนหน้า แวดหลังอยู่ฮั้นหนะ แฟนเขาก่อนบ่อละกันก่อนคุณเล เปลี่ยน กันต่อกันกอย...” (นางแก้วเรือน)

“...ตั้งบ่อขาด บิดลูกหลาน บิดมันตั้งเซาะนั่นเซาะนี่มาฮ้อ ยานันใดดี ก่อเซาะซื่อมาฮ้อ ...เขา ตั้งซื่อละไว้ฮ้อ เป็นป่ากา คะหนมก่าอย่างลูกคนหล้าเนี้ย ไปกาดก้อแวซื่อซาลาเปามาฮ้อตั้งวัน แจ้งมา ก่อฮ้อ ละก้อใส่ก่องข้าวไว้ละ... บี้ก้อมีแหมคนหนะ บี้สาวแต่เนี้ย เมื่อก่อนก้อมาแอ่วหาภู่วันนะ หนี่ บ่อหัน 3-4 วันละ เป็นเมาก่านอะฮยังบ่อฮ้อ อันนั้นเป็นมีฮ้านขายข้าว...เป็อนฝูงกันดีเกยไปไหน ไป วดตวยกัน เป็นก้อมาแอ่วหาอยู่...” (นางกัน)

ผู้สูงอายุบางคนที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ค่อยดีอยู่แล้ว แม้ต้องตกอยู่ในสภาพความ พิจารณานี้ก็ไม่ได้ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น

“...ฮ้อบ่ตัวหล้านี้เมื่อก่อนมันก้อกินกับเฮาล่อ มันเอาผิวก้อตั้งยังฮั้นนะ ผิวมันหนะ...ฮ้อ! เลี้ยง ก่อตั้งเลี้ยงเขาแต่หนะ บางทีเฮาตื่นเจ้ามาอะกินละไว้ไปขายครัวมันตื่นมากินละ เฮายังบ่ได้กินเลย ปอ เจ้ามาเป็นจะฮ้อว่าเจ้า ฮ้อ!จ้งขนาดเลยนะ ตะกอนกะกินกับเฮา มันอะอะฮยังก้อ!บ่ยะเลย...บ่าป๊ะชก เตื่อ เขาหมุ่นีหนะ ตั้งบ่าถามว่าไค...บีน้องนี้หนะ ถ้าบ่เอาชะตางฮ้อ เอาชะตางจ้งหนี่หนะ บ่อมีไช่ ชกคนนะ...” (นางสาวปัญญา)

นอกจากครอบครัวแล้วผู้สูงอายยังมีเพื่อน เพื่อนบ้านและเพื่อนที่ทำงานคอยช่วยเหลือ ยิ่ง เมื่อผู้สูงอายุมีความพิการก็ได้รับกำลังใจและความเห็นอกเห็นใจและมีความสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม กลุ่มนี้มากขึ้น

“...ก็มีเพื่อนฝูงที่เคยสนิทกัน ที่เขายังไม่เป็นอะไร เขาก็มาเยี่ยมเยียนกัน...เพื่อนบ้านเขาก็คี ค่ะ เขาก็ตะ โทณคุดด้วย เขาก็คีนะข้าวปลาอาหารก็หยิบยื่นให้...” (นางวัลภา)

“...ก้อยังฮ้อจาวบ้านบีน้องกันหนี่เป็นบ่อละบ่อทัง เป็นมีอะฮยังเป็นก้อยันฮ้อกัน บั้นแบ่งฮ้อ กินคนก้อจ้วยฮ้อ เป็นมีแก้งขอกินดีฯ อะฮยัง เป็นก้อแบ่งมาฮ้อ เฮาก่อบ่อ ใจมีไไช่ชกคน จาวบ้านจาว จองเป็นก้อบ่อละบ่อทัง...”(นายแก้ว)

“...คนอื่นเป็นยังเอาหื้อเฮากินหนะ คนตำหนู้นี้เฮา เกยขายคว้นนะคนก่อฮู้จัก คนนั้นเขาเอามาหื้อ อันนี้คนนี้หื้อเหมอย่าง...ก่อหมู้ง้าวบ้านเนี้ยกะเอาฮื้อเฮากิน เป็นยะกินหยัง เป็นก่อส่งมาหื้อหนะกะ... ได้กินหน้อยบ่อว่า ขอหื้อมันได้กิน...” (นางสาวปัญญา)

“...ตอนเช้าก็เข้าไปเซ็นชื้ออยู่ แล้วก็ไปออกกำลังกาย เพราะเงินเดือนก็ยังได้อยู่ เพราะว่านายคินหน้อยตอนนั้น...ถึงเวลากินข้าว เพื่อนฝูงก็ เฮ้ย ! กินข้าวหรือเปล่า ... เค้าก็ชื้อมาฝากมั่ง ฝากเค้าไปชื้อมั่ง...” (นายไสว)

... ใจดี ชำคนเป็นก็มาเยี่ยม ละก่อฮู้จักกันน้อ ฮู้จักกั๊กัน ... เป็นก่อถามง่อมก่อ ... ง่อม จะอันจะอี่ เป็นก่อถามไป ...” (นางแก้วเรือน)

“...เปื้อนฝูงก็มาเยี่ยมกันกั๊กัน เดียวคน โน้นมา คนนี้มา...เป็นฮื้อก่อกำลังใจเฮา...ทำหื้อใจเฮาขึ้นขึ้น...” (นายอุดม)

ภาวะสุขภาพทางจิตวิญญาณ

ในช่วงที่ผู้สูงอายุทราบว่าตนเองต้องมีความพิการจากการเป็นโรคหลอดเลือดสมอง ภาวะสุขภาพทางจิตวิญญาณของผู้สูงอายุส่วนใหญ่เกือบทุกคนจะมีความคล้ายคลึงกัน คือผู้สูงอายุจะมีความสิ้นหวัง ท้อแท้ใจและไม่อยากมีชีวิตอยู่เนื่องจากยอมรับสภาพจากโรคไม่ได้ จึงต้องการจะตายเพื่อหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมานจากความพิการและไม่อยากเป็นภาระแก่ครอบครัว

“... ไข่ดำยกะ มันใจหยังก่อบ่อได้ ยะหยังก่อบ่อได้...” (นางแก้วเรือน)

“...ใหม่ๆนะร้องไห้...มีแรกๆนะร้องไห้ มันคิดไม่ได้ ปลงไม่ตก... เฮ้ย! ถ้าเป็นชะอย่างนี้ ฮื้อตายชะดีกว่า...ก็อยากฆ่าตัวตายนะ ภู่ ๆ จากเคยขับรถได้นะ ซีมอเตอร์ไซด์ได้นะ ซี่จกรยานได้นะ แล้วมาเป็นแบบนี้...” (นายประสิทธิ์)

“...ทำไมไม่ตายเชียย ทำไมมัน...มันอยู่ไปก็ทำอะไรไม่ได้ ก็คิดเหมือนกันนะ ท้อใจเหมือนกัน ว่าทำไมเป็นอย่างนี้ จะตายชะก็ไม่ตายเป็นกรรมอะไร...” (วัลภา)

“...ท้อ...อยากตายบ่อย บางครั้งก็อยากโคดแม่งมันก็กลิ้งไปกลิ้งมาเรื่อยๆ หนะรำคาญรำคาญหนะ อยากตายแต่มันไม่ตายไม่รู้จะทำไถละ ไม่รู้จะทำไถนะ ไอ้คนที่ไม่อยากตาย ตายเร็ววะ... ทรมาณตัวเอง อยากโคดไปให้หัวทิ่มฝาให้มันตายไปชะ เคยคิดว่าเอาสายไฟพันๆทั้งตัว แล้วจะเสียบปลั๊กให้ไฟฟ้าดูดตายชะ มันทรมาณ...” (นายไสว)

แต่เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งและการได้รับกำลังใจจากบุคคลรอบข้างก็จะช่วยให้ผู้สูงอายุคิดได้ว่า เขาไม่ได้อยู่ตามลำพังเพียงคนเดียวเบื้องหลังของเขายังมีคนที่รัก ห่วงใยมีคนที่ต้องการพวกเขาอยู่ โดยเฉพาะครอบครัว

“...รู้สึกว่าเป็นหยังอย่างอี่ มันยังบ่อตาย...เสียดใจ ค้อใจกะใหม่ ๆ หนี่มีเหมือนกัน คิงบ่อไข้อะยังละ...ทำใจบ่อเมินสิบกกว่าวัน...เพราะว่า เพราะว่าเป็น (หัวเราะ) ...เพราะว่าแฟนฮื้อบ่อ

ละ แพนเป็นทำทุกอย่างฮือเฮา...เมื่อก่อนจะเป็นอิ้เป็นบ่อเกยยะอย่างอิ้ บ่าใจเป็นบ่อดูแลนะ แต่บ่าได้ยะฮือเฮาอย่างอิ้...เรื่องกิดต้ายนี้บ่อมีเลย...” (นายมงคล)

“...แพนกับลูก เค้าก็คิงะ ก็มีน้องสาว ไม่อยากพูดถึง... เค้าก็ทำเหมือนเรา คือ เค้าก็ทำเหมือนกับว่าเราเป็นคนป่วย เพราะว่าเรายังป่วยอยู่ เค้าก็คอยพูดอะไรที่จะไม่ให้เราเสียใจ ท้อใจ น้อยใจ อะไรอย่างเงี้ย...” (นางวัลภา)

แต่สำหรับผู้สูงอายุบางรายนั้นนอกจากจะมีความสิ้นหวัง ท้อแท้ใจและไม่อยากมีชีวิตอยู่ เนื่องจากยอมรับสภาพจากโรคไม่ได้แล้ว ยังต้องการจะตายเพื่อหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมานจากความพิการและยังไม่อยากเผชิญสภาพที่ถูกทอดทิ้งจากบุคคลในครอบครัวอีกด้วย

ถึงแม้เวลาจะผ่านไปนานเท่าใดผู้สูงอายุบางรายก็ยังคงมีความคิดที่อยากจะตายอยู่ เพราะว่าเขาไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว

“... ไข่ตายอย่างเดียว ต้อใจหมด...ก็คิงะฆ่าตัวตาย...ก็คิงะ เพราะมัน ไข่ตาย...ทำใจคิงบ่อได้ อยากจะต้ายฮือมันป็น ไปเหี้ย...ขนาดป็น้องกันหนะนะ มันป็นปีแต่ ๆ นะหนะบ่อได้จ้วยอะยังเลย ถ้าฮือต้าวฮือป็นหยังขึ้นมา นอนอยู่ต้อเก๊าไ้จะพ้อฮือเขาตึงบ่อพ้อเลาะ ฮือเกิดฮือต้าวลงไปต้อนเดิน ไปกาด ละเดินบ่อได้เอี้ยไ้จะยะยังหือ ตึงวันนี่หนะ “กินข้าวละกา” เขาหยังบ่อเกยถามเลย หนี่ 3 วันละหนะบ่อฮือกัน ...” (นางสาวปัญญา)

แต่ถึงแม้ว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกที่อยากจะตาย แต่ก็ไม่เคยพยายามฆ่าตัวตาย บางรายบอกว่าเมื่อถึงเวลานั้นขึ้นมาจริง ๆ ก็มีความรู้สึกรักชีวิตขึ้นมา

สาเหตุที่ทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่พยายามฆ่าตัวตายนั้นเพราะว่า การได้รับกำลังใจจากครอบครัว และคนรอบข้าง

“...เวลาที่ทำกิดแล้วตายเหมือนกัน ชีวิตมันก็รักกันทุกคน รักชีวิตตัวเองนะ แค่คิดเฉยๆ...” (นายไสว)

เมื่อเวลาผ่านไปผู้สูงอายุทุกคนจะพยายามปรับตัว ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามศักยภาพของตนเองที่เหลืออยู่ โดยพยายามแสวงหาวิธีการรักษาต่างตามความเชื่อของแต่ละคน

สำหรับผู้ที่มิพบทบาทสำคัญในการปรับตัวของผู้สูงอายุส่วนใหญ่คือครอบครัว ในขณะที่ผู้สูงอายุบางคนให้ความเห็นว่า ความสำเร็จในการปรับตัวนั้น ตัวของผู้สูงอายุเองเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด นอกจากนั้นระยะเวลาที่ผ่านไปยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนช่วยให้ผู้สูงอายุปรับตัวได้ สำหรับผู้สูงอายุบางคนคิดว่าความเจ็บป่วยในครั้งนี้เป็นเรื่องของเวรกรรมที่เคยทำไว้ในอดีต

“... คิดบางครั้งมันก็คิงนะ...ตัวเราเองใจเราเองสำคัญที่สุด...” (นายไสว)

“...เรานึกนะ... หลายอย่างมันก็มีกำลังใจขึ้นมา...กำลังใจเรานะใจไม่ยอมแพ้ มันสู้ สู้ ไม่ยอมแพ้...” (นายประสิทธิ์)

“... ตอนแรกนี่ บ่าไขเอาหยังซักอย่างละ...เป็นอะหยังอย่างอ๊ มันหยังบ่าตายเหี้ย ...จี้โจด จี้
 คำ อะหยังบ่อบ่อใจก่อคำ ดูหนังก่อคำ ดูทิวีก่อคำ เปิดประตูบ่อได้ก่อคำ มือไปโดนฮัน โคนหนีก่อ
 คำ คำไปหมดก้อย่าง แจ็งก้อย่างตีบ่าได้คั้งใจ ...ตอนนี้ก่อดีขึ้นกว่าก่อน บ่าโจด บ่าเกียด บ่าเหมือนที่
 แรก แรกหนีมันจี้โจด จี้หมิง...” (นายมงคล)

“...บะเดี่ยวนี่บั้งใจได้เหลือใหม่ เมื่อใหม่หนีเฮาต้นมีคเลย ว่าเฮาจะไปอย่างใด ยะอย่างใด..”
 (นายแก้ว)

“... ทำใจได้เมื่อบ่าเต้าไคเนี่ยะ ปอจะเป็นปีละ...” (นางแก้วเรือน)

“...ไม่รู้ไปทำเวรทำกรรมอะไรไว้ คิดอยู่อย่างนี้ ไม่รู้ชาติที่แล้วเราไปทำอะไรใครนะ ชาติ
 นี้เราก้ไม่ได้ไปทำอะไรให้ใคร..” (วัลภา)

“...คนเฮามันกำไ้กำมันเป็นก่อกว่าเอี้ยะ ...จ๊าดแล้ว จ๊าดก่อน จ๊าดไคบ่าฮู้ดีเฮาบ่าฮู้หนะ...”
 (นางกัน)

“..... เป็นว่าเป็นกำ เฮาเป็นอ๊มันก่อก่อก่อน...บ่อกี้คหยังละ เป็นก้เป็นกัน บ่าใจมีกำเฮาคน
 เดียว บางคนตีเป็นแก่ง เป็นแจ็งแรงเป็นก่อก่อก่อน ก็คว่ามันเป็นกรรมของแม่เต้าอันเนาะ ไผไปอยาก
 ไขเป็นอย่างอ๊เนาะ...” (นางแก้วเรือน)

ทุกวันนี้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่สามารถทำใจยอมรับสภาพความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับตัวเองได้
 และปลงกับชีวิตแล้ว แต่สำหรับบางรายที่ยังไม่สามารถทำใจได้ในขณะนี้ก็บอกว่า ถึงแม้จะยังทำใจ
 ไม่ได้ในตอนี้แต่ก็รู้สึกทำใจได้มากขึ้น

“... อะไรก็ไมรู้เหมือนกัน นึกว่าปลงชะ ปลงถ้าไม่อย่างงั้นก็คิดถึงอะไรซักอย่าง...” (นาย
 ไสว)

“...การอ่านหนังสือพระ มันก็ทำให้เราสบายใจขึ้น ... มัน คือ ใจมันเย็นขึ้น ก่อคือว่ามันไม่
 กลัวตายละ... มันก็ไม่ได้กลัวตายนะ แต่ทำไมมัน ทำไมเราต้องมาเป็นอย่างนี้ จะตายก็ไม่ตายไป
 ชะ เหมือนกับว่าเราทรمانอยู่อย่างนี้ อยากรตายชะวันนี้ไปเลย แต่ตอนนี้ กี้คือตายก็ตายไปเลย
 ปลงละ ไม่เอาละ...” (นางวัลภา)

“...บ่อใจละ ชะแนจะไปฮื่อเป็นนั๊ก เป็นมอกอ้อปอละ ปอแล้ว...” (นางกัน)

“...บะเดี่ยวนี่บั้งใจได้เหลือใหม่ เมื่อใหม่หนีเฮาต้นมีคเลย ว่าเฮาจะไปอย่างใด ยะอย่างใด..”
 (นายแก้ว)

“...ก่อดีขึ้นพ่องเนาะ ยะไคหนะ มันบ่อตาย เป็นจะอ๊มันบ่ต่า ยได้เต้าอ้อก่อดีละหนะ บางคน
 เป็นยังบ่อฮู้ ฮู้บ่อได้ซักคำ...” (นางปัญญา)

แม้ว่าผู้สูงอายุแต่ละคนจะมีพื้นฐานแตกต่างกัน แต่เมื่อต้องเผชิญชีวิตในภาวะเดียวกันก็มี
 ภาวะสุขภาพทางจิตวิญญาณคล้ายคลึงกัน โดยจะเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับครอบครัว ความรัก
 ความผูกพัน ความเอื้ออาทรที่มีต่อกันในครอบครัว และกำลังใจจากบุคคลในสังคม

4. ความสัมพันธ์ของภาวะสุขภาพ

ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุที่เป็นโรคหลอดเลือดสมอง ซึ่งประกอบไปด้วย ภาวะสุขภาพทางกาย ภาวะสุขภาพทางจิต ภาวะสุขภาพทางสังคมและภาวะสุขภาพทางจิตวิญญาณ ภาวะสุขภาพแต่ละด้านเหล่านี้มีความสัมพันธ์ต่อกัน โดยถ้าความสัมพันธ์นั้นมีความสมดุล ก็จะทำให้ภาวะสุขภาพเป็นไปด้วยดี เมื่อภาวะสุขภาพด้านใดด้านหนึ่งของผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลง ย่อมมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างภาวะสุขภาพด้านอื่นๆ ทั้งนี้แล้วแต่รูปแบบการเปลี่ยนแปลง ความเชื่อ แรงสนับสนุนทางสังคม บริบทและเงื่อนไขชีวิตของผู้สูงอายุแต่ละคนที่แตกต่างกันไป

นางกันมีความพิการเป็นอัมพาตครึ่งซีกซ้ายจากการเป็นโรคหลอดเลือดสมองมาไม่ถึงครึ่งปี จากความพิการทำให้สูญเสียความสามารถทางการเคลื่อนไหวต้องพึ่งพาผู้อื่นในการทำกิจวัตรต่างๆ เป็นส่วนมาก ในช่วงแรกๆนางกันรู้สึกท้อแท้ใจ สิ้นหวังและหมดกำลังใจที่มีสภาพร่างกายเช่นนี้ ถึงแม้ว่าจะมีลูกๆคอยดูแลอย่างใกล้ชิดและได้รับกำลังใจจากญาติและเพื่อนฝูงแต่นางกันก็ยังทำใจไม่ได้และมีความคิดอยากจะตาย หลังจากผ่านไปหลายเดือนนางกันจึงค่อยทำใจได้มากขึ้น พยายามออกกำลังกาย ทำใจและยอมรับสภาพความพิการทางกายได้มากขึ้น โดยตลอดเวลาหลังจากนางกันเกิดความพิการจากการเป็นโรคหลอดเลือดสมองลูกๆ ญาติและเพื่อนก็ไม่ได้ทอดทิ้งและยังคงปฏิบัติต่อนางกันเป็นอย่างดีเสมอ ประกอบกับความเชื่อเรื่องเวรกรรมทำให้นางกัน นางกันทำใจยอมรับกับสภาพความพิการได้ และมีกำลังใจในการใช้ชีวิตต่อไป โดยนางกันยังหวังให้ร่างกายดีขึ้นเพื่อจะได้กลับไปใช้ชีวิตตามปกติ จะเห็นได้ว่าในช่วงแรกที่ภาวะสุขภาพทางกายของนางกันเสียไป ได้ส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพอื่นตามไปด้วย แม้ว่าสุขภาพทางสังคมจะดีขึ้นแต่ก็ไม่ช่วยภาวะสุขภาพดีขึ้น แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปสุขภาพทางสังคมที่ดีจะช่วยให้สุขภาพทางจิตและจิตวิญญาณค่อยมีการปรับตัวดีขึ้น ถึงแม้ว่าสุขภาพทางกายจะยังพกร่องอยู่แต่ภาวะสุขภาพโดยรวมก็สามารถกลับมาดีขึ้นได้

นายแก้วมีความพิการเป็นอัมพาตของร่างกายครึ่งหนึ่งจากโรคนี้มากกว่าปีเศษ ช่วงแรกๆที่ยังไม่ทราบว่าตนเองจะต้องมีความพิการไปตลอดชีวิตประกอบกับการได้รับการดูแลเอาใจใส่จากลูกและกำลังใจจากเพื่อนๆ แก้วจึงมีความพยายามในการพัฒนาความสามารถทางร่างกายตามโปรแกรมการฟื้นฟูสภาพที่ได้รับจนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้โดยใช้รถเข็นสำหรับคนพิการ ต่อมาภายหลังเมื่อทราบว่าตนเองจะต้องพิการก็เสียใจและทำใจยอมรับไม่ได้ เพื่อนๆและลูกก็คอยปลอบใจและให้กำลังใจอยู่เสมอ แก้วจึงมีกำลังใจขึ้นและพยายามทำใจประกอบกับการได้มาพูดคุยกับผู้ป่วยคนอื่นในโรงพยาบาลการได้เห็นผู้ป่วยที่มีสภาพแย่กว่าตน และเห็นว่ามิเพื่อนคนอื่นในหมู่บ้านที่มีความพิการเหมือนกันตน และความเชื่อในเรื่องของเวรกรรมทำให้แก้วทำใจได้ในที่สุด แก้วไม่เคยแสวงหาทางรักษาด้วยวิธีอื่นๆ ทุกวันนี้ลูก เพื่อนบ้านและเพื่อนยังให้ความช่วยเหลือแก้วอย่างสม่ำเสมอ แก้วออกกำลังกายเองเท่าที่ทำได้ตามที่ได้รับการสอนมา และยังมี

ความหวังในประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเอง ในตอนแรกแม้ว่าภาวะสุขภาพทางร่างกายของนายแก้วจะเสียไป สุขภาพทางสังคมที่ดีขึ้นช่วยทำให้สุขภาพทางจิตและจิตวิญญาณดีขึ้นตามไปด้วย และภาวะสุขภาพทั้งสามนี้ได้ช่วยเกื้อหนุนให้ภาวะสุขภาพดำรงอยู่ได้ แม้ว่าต่อมาการรับทราบความเปลี่ยนแปลงของภาวะสุขภาพทางกายจะทำให้ภาวะสุขภาพทางจิตแย่ลง แต่เวลาและภาวะสุขภาพทางอื่นที่ได้อยู่ก็ช่วยภาวะสุขภาพกลับมาดีได้แม้ว่าภาวะสุขภาพทางกายจะเสียไปก็ตาม

นางแก้วเรือน เป็นโรคหลอดเลือดสมองมา 2 ปีแล้ว โดยมีอาการอัมพาตของร่างกายด้านซ้าย หลังจากเป็นใหม่ๆ แก้วเรือนยังไม่ทราบว่า จะรักษาไม่หายก็ไม่ได้รู้สึกเสียใจหรือวิตกกังวลกับอาการที่เป็น ต่อมาเมื่อแก้วเรือนทราบว่าตนเองจะมีความพิการและคงรักษาไม่หายแล้วก็รู้สึกเสียใจ ท้อแท้ใจ ลึกลับ และคิดอยากตายเพราะยอมรับไม่ได้ ครอบครัวได้ให้กำลังใจและคอยดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจนนอกจากนั้นญาติและเพื่อนต่างก็คอยให้กำลังใจ แต่แก้วเรือนก็ยังทำใจไม่ได้ แก้วเรือนรักษาด้วยวิธีการแพทย์แผนปัจจุบันและพยายามแสวงหาและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารต่างๆ มาใช้ควบคู่กันไปเพราะหวังจะช่วยให้อาการหายจากความพิการ ตลอดเวลาครอบครัวของแก้วเรือนเข้าใจ คอยดูแลเอาใจใส่และให้กำลังใจ ให้การสนับสนุนด้านการรักษาและไม่เคยทอดทิ้ง สิ่งเหล่านี้เป็นกำลังใจที่สำคัญ ทำให้แก้วเรือนทำใจมากขึ้น จนสามารถยอมรับสภาพความพิการของตนได้ในที่สุด ทุกวันนี้แก้วเรือนทำใจ และปลงได้แล้วโดยให้เหตุผลว่าที่สามารถคิดและทำใจได้อย่างนี้เพราะได้รับการดูแลเอาใจใส่และกำลังใจอย่างดีจากครอบครัวและคิดว่าเป็นเรื่องของเวรกรรม การที่นางแก้วเรือนยังไม่ทราบถึงความบกพร่องของสุขภาพทางกายทำให้ภาวะสุขภาพยังคงอยู่ ต่อมาเมื่อทราบว่าสุขภาพทางกายเสียไปก็ทำให้สุขภาพทางจิตลึกลับจิตวิญญาณเสียตามไปด้วย แต่สุขภาพทางสังคมที่ดีและความเชื่อในเรื่องเวรกรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในสุขภาพทางจิตวิญญาณก็ช่วยให้ สุขภาพทางจิตและจิตวิญญาณส่วนที่เสียไปดีขึ้นมา เมื่อภาวะสุขภาพทั้งสามที่เหลือนี้แข็งแรงก็ช่วยเกื้อหนุนให้ภาวะสุขภาพกลับมาดำรงอยู่ได้ แม้ว่าภาวะสุขภาพทางกายจะบกพร่องไปก็ตาม

นายประสิทธิ์ เป็นโรคหลอดเลือดสมองมา 2 ปี มีอาการพิการของร่างกายซีกซ้ายและมีข้อเข่าติดแข็งจากการไม่ได้เคลื่อนไหวเป็นเวลานาน หลังจากทราบว่าตนอยู่ในสภาพที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ประสิทธิ์ตกใจ ยอมรับสภาพของตัวเองไม่ได้และไม่อยากมีชีวิตอยู่ แต่การได้รับกำลังใจจากน้องสาว การพัฒนาการของตนเองหลังจากได้รับการฟื้นฟูสภาพและการที่ได้เห็นผู้ป่วยคนอื่นที่เป็นโรคเดียวกันแต่มีอาการแย่กว่าตน ประกอบกับการใช้หลักธรรมมาช่วยก็ทำให้ประสิทธิ์สามารถปรับตัวจนทำใจและปลงได้ในที่สุด โดยทุกวันนี้ถึงแม้จะเดินไม่ได้และยังมีความพิการอยู่ แต่ประสิทธิ์ก็พอใจแล้วกับสภาพที่เป็นอยู่เพราะสามารถช่วยเหลือตนเองได้ แต่ประสิทธิ์ก็ยังมี ความหวังว่าในบั้นปลายชีวิตจะมีโอกาสได้กลับไปอยู่กับครอบครัว สำหรับประสิทธิ์นั้นในตอน

แรกทีภาวะสุขภาพทางร่างกายเสียไป ประกอบกับสภาวะทางสังคมไม่ดีนักทำให้สภาวะทางจิต และจิตวิญญาณแยกตามไปด้วย ต่อมาเมื่อสภาวะทางสังคมดีขึ้นประกอบกับพื้นฐานสุขภาพจิตเดิมที่ดี ประกอบกับการได้เห็นคนอื่นๆที่เป็นมากกว่าตน ก็ทำให้ประสิทธิพยายามปรับตัว ทำใจยอมรับสภาพได้ และการใช้หลักธรรมะในการช่วยฟื้นฟูทำให้ปลงกับชีวิตได้ในที่สุด ประสิทธิภาพสามารถมีสภาวะที่ดีได้โดยที่ภาวะสุขภาพทางกายไม่สมบูรณ์ด้วยการเกื้อหนุนจากภาวะสุขภาพด้านอื่น

นางปัญจน นั้นถึงแม้ว่าจะเป็นโรคนี้นานกว่า 6 ปีแล้วก็ยังทำใจยอมรับสภาพความพิการที่เกิดขึ้นกับตนเองไม่ได้ยังมีความคิดที่อยากจะตายอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากต้องคอยช่วยเหลือตนเองมาตลอดโดยที่ญาติพี่น้องซึ่งอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันไม่เคยมาเอาใจใส่ดูแลเลย ถึงแม้เพื่อนบ้านจะคอยให้ความช่วยเหลือแต่ก็ไม่มากเพราะต่างก็มีภาระ จึงไม่ได้ช่วยให้ปัญจนามีกำลังใจขึ้นมาเท่าไรหรอก ปัญจนำใจไม่ได้ที่ตนเองต้องมีสภาพร่างกายแบบนี้และยังต้องพึ่งพาผู้อื่น นอกจากนี้ยังรู้สึกน้อยใจและเสียใจที่ครอบครัวไม่เคยดูแลเอาใจใส่แม้ยามป่วย ปัญจนำจึงไม่อยากจะมีชีวิตอยู่เนื่องจากรู้สึกทุกข์ใจ มีความลำบากทั้งกายและใจ ไม่มีความหวังและหมดกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไป ด้วยพื้นฐานภาวะสุขภาพทางสังคมและทางจิตที่ไม่ดีอยู่ก่อนแล้ว เมื่อภาวะสุขภาพทางกายมาเสียไป ยิ่งทำให้ภาวะสุขภาพจิตแย่มากและส่งผลต่อภาวะสุขภาพทางจิตวิญญาณด้วย อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เมื่อภาวะสุขภาพทั้ง 4 มิติขาดความสมบูรณ์ก็ยิ่งทำให้เสียสมดุล ถึงแม้ว่าการได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนบ้านจะทำให้ภาวะสุขภาพทางสังคมดีขึ้นบ้างแต่ก็ไม่สามารถช่วยรักษาสมดุลของภาวะสุขภาพได้

นายมงคล เพิ่งเป็นโรคหลอดเลือดสมองได้ไม่กี่เดือน มีอาการอัมพาตของร่างกายซีกซ้าย และมีปัญหาพูดไม่ชัด ในตอนแรกที่ทราบว่าตนเองจะต้องมีความพิการไปตลอดชีวิตนั้นมงคลรู้สึกตกใจ เสียใจ ท้อใจและอยากตาย แต่การได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากครอบครัว โดยเฉพาะจากภรรยาทำให้มงคลมีกำลังใจขึ้นมาก ถึงแม้จะทราบแล้วว่าจะไม่หายเป็นปกติก็ตาม แต่มงคลก็มีความพยายามที่จะปรับตัว ปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ เข้ารับการฟื้นฟูสภาพและออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ช่วยเหลือตนเองได้มากที่สุดและไม่เป็นภาระของครอบครัว สิ่งที่เป็นกำลังใจสำคัญที่ทำให้มงคลมีกำลังใจต่อสู้กับความพิการต่อไป คือความเข้าใจ และการดูแลเอาใจใส่อย่างดีจากภรรยา แม้ว่าความบกพร่องของภาวะสุขภาพทางกายจะทำให้ภาวะสุขภาพทางจิตและจิตวิญญาณได้รับผลตามไปด้วย แต่การได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวโดยเฉพาะภรรยา(ภาวะสุขภาพทางสังคม) เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีการปรับตัว ภาวะสุขภาพด้านอื่นจึงค่อยๆ กลับมาสู่ความสมดุลในที่สุด

นายล้วน เป็นโรคหลอดเลือดสมองมากกว่า 6 ปี ตอนแรกมีการอัมพฤกษ์และพูดไม่ออก ถึงแม้ว่าตอนนี้สามารถเดินได้เองและจะทำใจยอมรับสภาพความพิการของตนเองได้มากแล้ว แต่

ลึกๆในใจก็ยังไม่อยากหายเป็นปกติเพราะตนเองเป็นเสาหลักของครอบครัว ก่อนหน้าที่ส่วนจะทำใจได้เหมือนทุกวันนี้มันล้วนแสวงหาวิธีการรักษาต่างๆอยู่หลายปีทั้งการรักษาแผนปัจจุบันและแบบอื่นๆ เมื่อรักษาประคบกับสถานะการเงินของครอบครัวที่เปลี่ยนไปไม่หายล้วนจึงพยายามทำใจและปลงมาเรื่อยๆ โดยมีครอบครัวโดยเฉพาะภรรยาเป็นคนที่คอยดูแลและเป็นกำลังใจที่สำคัญให้ล้วนมาตลอด นอกจากนั้นล้วนยังได้รับการช่วยเหลือจากญาติพี่น้องของตนและเพื่อนบ้านอย่างสม่ำเสมออีกด้วย เวลาที่ผ่าน สภาพร่างกายที่ดีขึ้นจนเกือบปกติและการได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากสังคมมาตลอด ทำให้ล้วนสามารถปรับตัวและทำใจได้ แสดงให้เห็นว่าภาวะสุขภาพทางสังคมที่แข็งแกร่งเป็นส่วนสำคัญในการปรับสมดุลของภาวะสุขภาพของนายล้วน

วัลภา มีอาการอัมพฤกษ์ของร่างกายด้านซ้ายจากการเป็นโรคหลอดเลือดสมองมากกว่า 5 ปี ในตอนแรกที่วัลภาทราบว่าตนเองต้องพิการนั้นไม่สามารถทำใจยอมรับได้ รู้สึกท้อแท้และสิ้นหวัง จนไม่อยากมีชีวิตอยู่ สามี ลูก น้องสาวและเพื่อนๆที่สนิทต่างก็คอยปลอบใจและให้กำลังใจ ทำให้วัลภามีกำลังใจขึ้นและพยายามปรับตัว เมื่อเริ่มทำใจได้ก็พยายามฝึกออกกำลังเพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกายจนสามารถเดินและทำกิจวัตรประจำวันต่างๆได้ด้วยตัวเอง วัลภายามทำใจมาตลอดโดยหางานอดิเรกทำไม่ให้เห็นตัวเองว่างจนคิดฟุ้งซ่าน อ่านหนังสือธรรมะและไปทำบุญที่วัดตามโอกาส สิ่งเหล่านี้ช่วยทำให้ทำใจและปลงกับชีวิตได้มากขึ้น การใช้หลักธรรมะต่างๆความเชื่อเรื่องของเวรกรรม การได้รับการดูแลเอาใจใส่จากลูกสาวมาตลอดเป็นกำลังใจที่สำคัญที่ทำให้ วัลภาทำใจยอมรับกับความพิการได้แล้วและมีความพอใจกับสภาพที่เป็นอยู่ แต่ลึกๆในใจแล้ววัลภาก็ยังอยากหายเป็นปกติ ภาวะสุขภาพทางสังคมที่แข็งแกร่งและเวลาที่ผ่านไปทำให้มีการปรับเปลี่ยนของภาวะสุขภาพด้านอื่นๆ ความเกื้อหนุนของระหว่างภาวะสุขภาพด้านต่างๆทำให้วัลภาสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้

นายไสว เป็นโรคนี้อานานสิบกว่าปีแล้ว ช่วงแรกแม้ว่าจะยังไม่ทราบว่าตนเองต้องพิการก็เสียใจที่ต้องมาอยู่ในสภาพเช่นนี้ แต่เนื่องจากยังไม่ทราบว่ารักษาไม่หายไสวจึงมีกำลังใจที่จะรักษาตัวเพราะมีความหวังว่าจะหายแต่บางครั้งก็ท้อแท้ใจบ้าง ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของไสวเข้าใจ คอยเป็นกำลังใจและช่วยเหลือไสวเท่าที่ทำได้ สำหรับลูกของไสวก็ดูแลตามสมควร หลังจากผ่านไปเกือบ 2 ปีอาการดีขึ้นแต่ไม่หายเป็นปกติแต่สามารถช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันได้ ยกเว้นการเดินทาง ต่อมาเมื่อทราบว่ารักษาให้หายเป็นปกติไม่ได้แล้วไสวจึงเลิกรักษาแบบการแพทย์ปัจจุบันไปแสวงหาวิธีการรักษาแผนอื่นๆ ต่อมาไสวเกษียณราชการการก่อนกำหนดเนื่องจากความเครียดในการทำงานหลังจากยังแสวงหาทางรักษาแบบพื้นบ้านไปเรื่อยๆ ในอนาคตไสวยังมีความหวังประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง ทุกวันนี้แม้ว่าลึกๆในใจยังคงมีความหวังว่าจะมีทางรักษาตัวให้ดีขึ้นแต่ไสวก้ทำใจยอมรับกับสภาพร่างกายของตนเองได้ นอกจากนี้ก็พยายามปลงกับชีวิตโดยใช้หลักธรรมะในการช่วยให้จิตใจสงบขึ้น จะเห็นได้ว่าเวลาที่ผ่านไป การสนับสนุนจาก

สังคมและการใช้หลักธรรมะทำให้ไสวมีการปรับตัว และพยายามพัฒนากับสภาพร่างกายที่เปลี่ยนไปจนภาวะสุขภาพของไสวดีขึ้น

นายอุดมอยู่ที่กรุงเทพฯ เป็นโรคหลอดเลือดสมองมาแล้วหลายเดือนมีอาการอัมพฤกษ์ที่นี้ จากอาการที่เป็นไม่มากเมื่อเทียบกับคนอื่นที่เป็นโรคเดียวกันและคิดว่าเมื่อเวลาผ่านไป อาการทางกายจะค่อยๆดีขึ้นเอง จึงไม่ได้เสีย หรือวิตกกังวลกับอาการทางกายมากนักเพียงแต่หงุดหงิดรำคาญใจบ้างบางครั้งที่ต้องพึ่งพาคนอื่น นอกจากนั้นอุดมยังได้กำลังใจที่ดีจากครอบครัวและเพื่อนๆ และได้รับการดูแลอย่างดีจากน้องสาว จึงยอมรับสภาพของตัวเองได้ แต่เมื่อเวลาผ่านไปและอาการไม่ได้ดีขึ้นอย่างที่ตนคาดหวังอุดมก็เริ่มวิตกกังวลมากขึ้น ภาวะสุขภาพด้านสังคมที่เข้มแข็ง พื้นฐานสุขภาพะด้านอื่นที่ดีและการได้เห็นคนอื่นที่มีความบกพร่องของสุขภาพะทางกายที่มากกว่าตน ทำให้อุดมสามารถปรับตัวและมีภาวะสุขภาพที่ดีได้ แต่เวลาที่ผ่านไปและภาวะสุขภาพทางกายที่ไม่ปกติก็มีผลต่อภาวะสุขภาพทางจิตตามมา

จะเห็นได้ว่าเมื่อภาวะสุขภาพทางกายเสียไป คือ เกิดความพิการเป็นอัมพฤกษ์หรืออัมพาต ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุจะเสียสมดุล ความบกพร่องของภาวะสุขภาพด้านใดด้านหนึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพด้านอื่นๆอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อสุขภาพทางกายเสียไปสุขภาพทางสังคมของผู้สูงอายุจะแข็งแรงขึ้น กล่าวคือ ผู้สูงอายุจะมีความสัมพันธ์กับสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะกับครอบครัว เมื่อเกิดความพิการผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว และได้รับกำลังใจจากญาติ เพื่อน เพื่อนบ้านหรือเพื่อนร่วมงานมากขึ้น แต่สุขภาพทางจิตและจิตวิญญาณจะได้รับผลกระทบในทางลบ คือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะเกิดภาวะวิกฤตทางอารมณ์ มีความเครียด วิตกกังวล หวาดระแวง กลัวว่าจะถูกทอดทิ้ง เสียใจ น้อยใจในโชคชะตาของตนเอง ท้อแท้ สิ้นหวัง ไม่สามารถยอมรับกับสภาพความพิการที่เกิดขึ้นกับตัวเองได้และความทุกข์ทรมานกับสภาพภาพร่างกายและจิตใจ ผู้สูงอายุจะพยายามแสวงหาทางออกเมื่อคิดหาทางออกไม่ได้ก็ไม่อยากมีชีวิตอยู่ และมีผู้สูงอายุบางรายคิดฆ่าตัวตาย ช่วงวิกฤตทางอารมณ์นี้นับได้ว่าเป็นช่วงที่ภาวะสุขภาพเสียสมดุลอย่างมาก แต่ด้วยความผูกพันกับครอบครัว จิตวิญญาณของความเป็นพ่อแม่เป็นแม่ และสำนึกในคุณค่าของชีวิต ทำให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่และผ่านภาวะวิกฤตของชีวิตช่วงนั้นมาได้ ทั้งนี้จะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับบริบท ความเชื่อ การได้รับการสนับสนุนจากสังคม เงื่อนไขชีวิตและพื้นฐานภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุแต่ละคน เมื่อเวลาผ่านไป การได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว การได้รับกำลังใจและความช่วยเหลือจากสังคม การได้เห็นคนอื่นๆที่เป็นโรคนี้อีกคนหนึ่งเหมือนกันกับตน ทำให้ผู้สูงอายุพยายามปรับตัวกับสภาพร่างกายที่เปลี่ยนไป และผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีการทำใจยอมรับสภาพและปรับตัวเพื่อพัฒนาความสามารถร่างกายที่เหลืออยู่ นอกจากนี้ในผู้สูงอายุบางรายความเชื่อในเรื่องเวรกรรม และการใช้หลักธรรมะอื่นๆก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุทำใจได้ในที่สุด

โดยสรุปแล้ว ภาวะสุขภาพทั้ง 4 มิติของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน เมื่อภาวะสุขภาพมิติใดมิติหนึ่งเสียไปย่อมส่งผลต่อภาวะสุขภาพมิติอื่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่อย่างน้อยแตกต่างกันไปตามบริบท และภาวะสุขภาพของแต่ละคน เมื่อภาวะสุขภาพมิติใดมิติหนึ่งมีความบกพร่อง แยก ภาวะสุขภาพมิติอื่นที่เหลือจะมีบทบาทในการช่วยเหลือทำให้ภาวะสุขภาพกลับสู่ความสมดุล เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพที่เหลืออยู่ โดยการที่จะนำภาวะสุขภาพกลับสู่สมดุลได้นั้น ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่านอกจากการบำบัดรักษา ฟันฟูสภาพเพื่อพัฒนาความสามารถทางกายแล้ว ความเข้มแข็งของจิตใจ การได้รับความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจ การความช่วยเหลือจากสังคม ความรักความผูกพันกับครอบครัว และความเชื่อในเรื่องเวรกรรม ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้สูงอายุยอมรับความจริงและปรับตัว จนสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้ในที่สุด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved